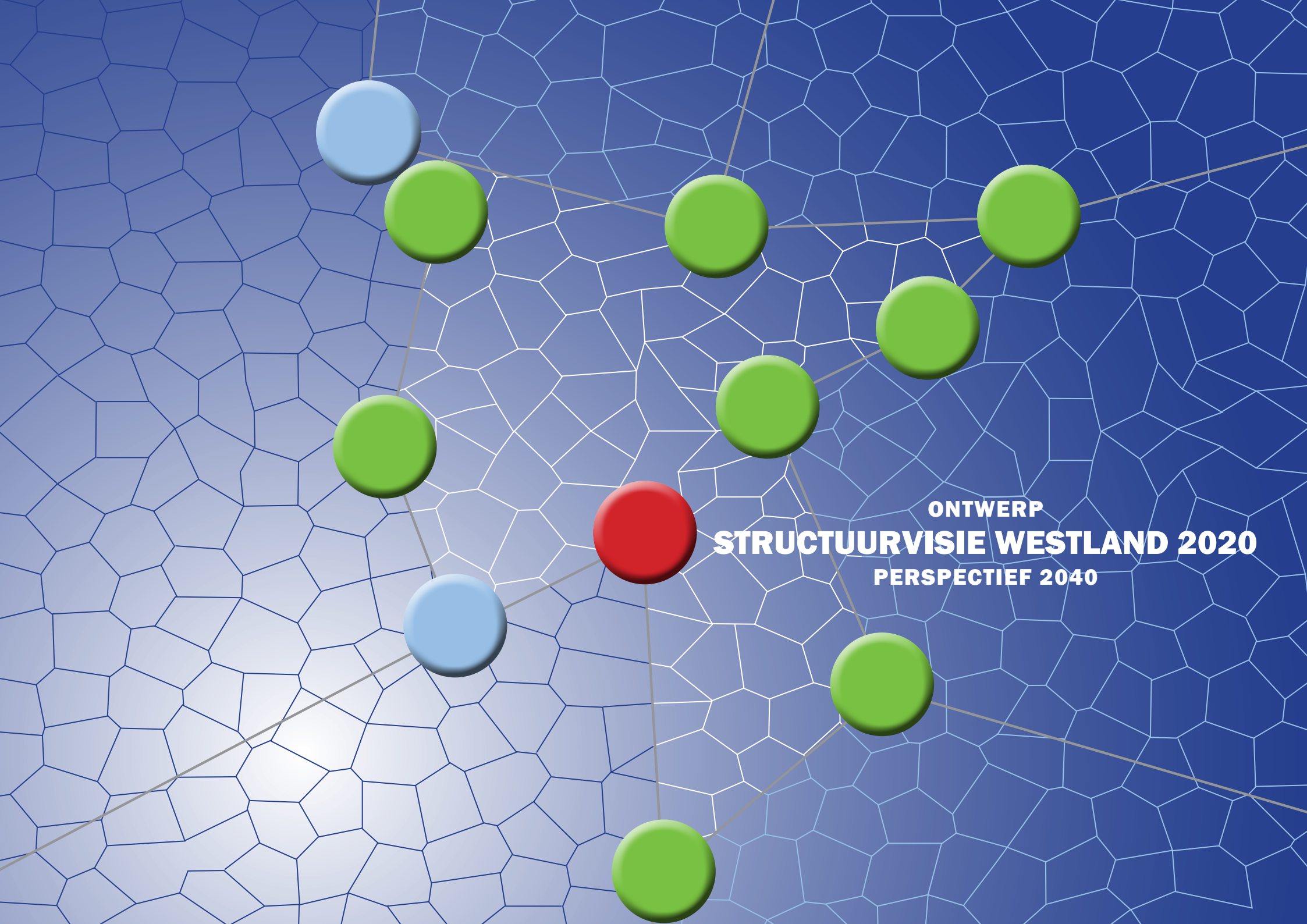

ONTWERP

STRUCTUURVISIE WESTLAND 2020

PERSPECTIEF 2040

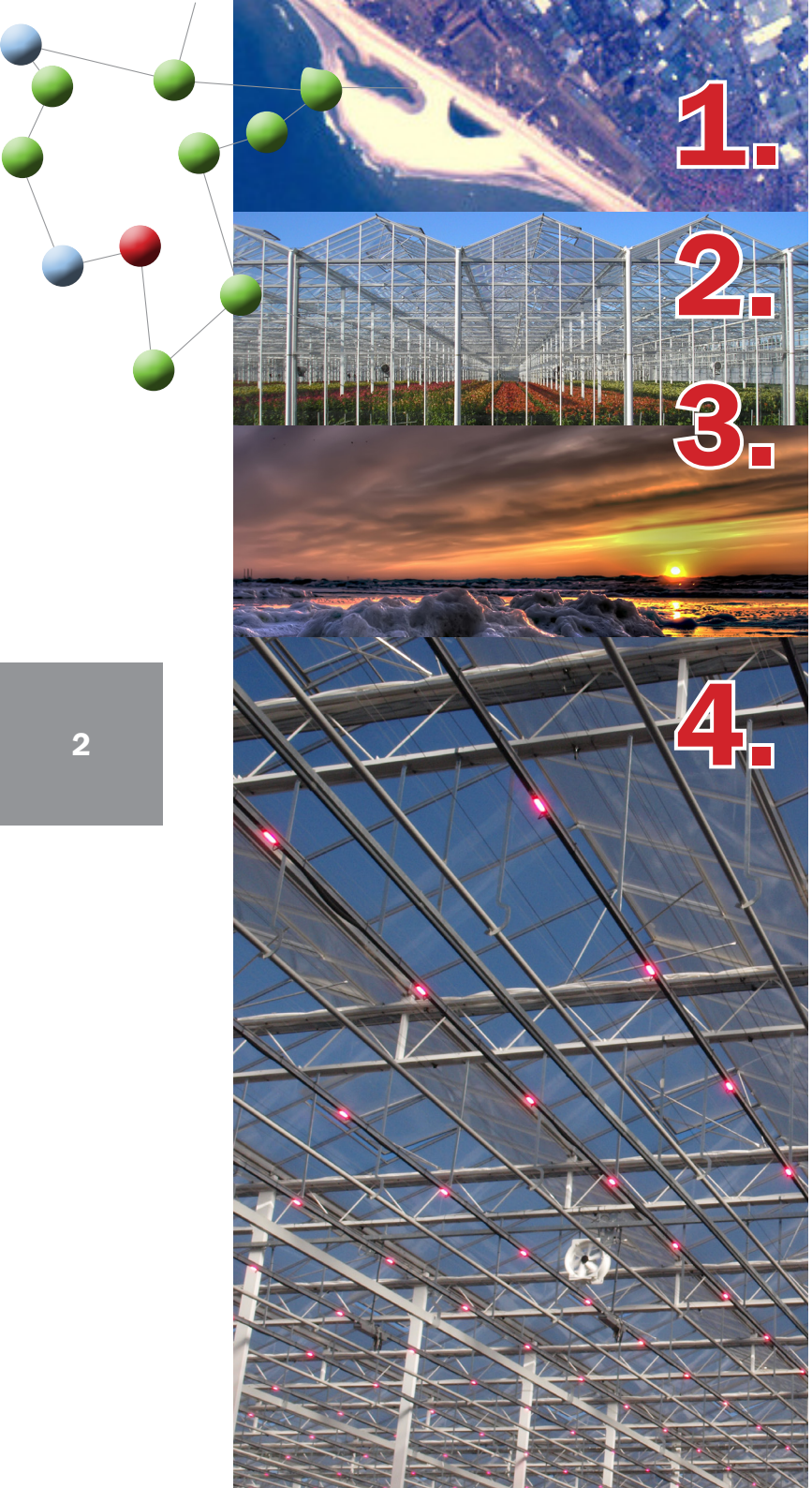

Westland in de wereld 5

Inhoud 11

Westland in 2040 13

3.1. Inleiding 14

3.2. Greenport 2040 15

3.3. Leefbaar Westland 22

3.4. Bereikbaar Westland 26

Structuurvisie 2020 29

4.1. Economie 32

4.1.1. Groei glastuinbouwcluster 33

4.1.2. Moderniseren teeltareaal 34

4.1.3. Duurzaamste glastuinbouwgemeente 37

4.1.4. Ruimtelijke kwaliteit 40

4.1.5. Lokale economie 40

4.2. Leefbaar Westland 42

4.2.1. Vitaal Westland met onderscheidende dorpskernen 43

4.2.2. Voldoen aan woningbehoefte 49

4.2.3. Versterken van de groenblauwe hoofdstructuur 53

4.3. Bereikbaar Westland 57

4.3.1. Aansluiting op Rijkswegennet 58

4.3.2. Vlinderstructuur Westland 58

4.3.3. Mobiliteitsmanagement 60

4.3.4. Hoogwaardig openbaar vervoer 60

4.3.5. Langzaam verkeer 61

4.3.6. Ontsluiting kernen en glastuinbouwgebieden 62

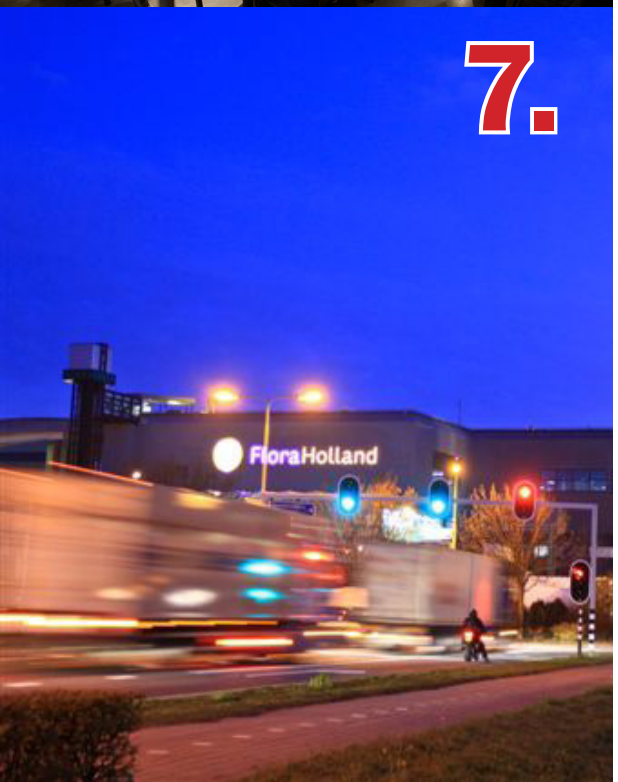

5. Strategische uitvoeringsagenda 63

5.1. Ontwikkelagenda 64

5.2. Kostenverhaal 67

5.2.1. Structuurvisie en kostenverhaal 67

5.2.2. Kostendekking 70

5.2.3. De verrekeningssystematiek: 71

5.2.4. Bovenplans kostenverhaal structuurvisie Westland 71

5.3. Rol Westland in de netwerksamenleving 75

6. Logboek communicatie en participatie 79

7. Milieu effectrapportage 81

7.1. Leefbaarheid 83

7.1.1. Natuurgebieden/ecologie 83

7.1.2. Luchtkwaliteit 85

7.1.3. Geluid 87

7.1.4. Woningbouwontwikkelingen 89

7.2. Economie 90

7.2.1. Modernisering glastuinbouw 90

7.2.2. Bedrijventerreinen 91

7.3. Bereikbaarheid 92

7.3.1. Referentiesituatie 92

7.3.2. Autonome situatie 92

7.3.3. Effecten structuurvisie 93

7.3.4. Lange termijnontwikkelingen 94

7.3.5. Conclusie en randvoorwaarden bereikbaarheid 95

7.4. Voortoets Natuurgebieden/ecologie 95

1. Westland in de wereld

Interactie met omgeving is belangrijk!

Westland bestaat bijna een decennium na het samengaan van vijf gemeenten. In die tijd heeft de gemeente ook ingezet op de Visie Greenport 2020, waarmee de positionering van Westland als vooraanstaand glastuinbouwcluster is versterkt. Tegelijkertijd wordt het Westlands karakter gemaakt door de vereniging van dorpen, zoals beschreven in de visie Mijn Westland, ons Westland.
Deze ingezette koers wil Westland graag voortzetten en daarom de bakens verzetten in de tijd.
We willen voor de verre toekomst de Greenport Westland versterken. Daarvoor is door het vele werk het afgelopen decennium een zeer stevige basis gelegd, waar we op verder bouwen.
Een Greenport waarin het voor mensen goed wonen, werken en recreëren is. Waar men zich verbonden voelt met elkaar en met het DNA van de gemeente. Daarbij speelt de glastuinbouw een belangrijke rol, wat we dan ook in vele hoedanigheden terugzien. Sponsoring van verenigingen door de Westlandse economie, het verwarmen van een woonwijk met warmte uit de kas en de gevoelsmatige verbondenheid met de producten uit Westland die zorgen voor gezondheid en geluk zijn hier sprekende voorbeelden van.
Westland heeft haar plek veroverd in de wereld en de Greenport Westland is niet meer weg te denken, door haar bijdrage aan de BV Nederland. Daarom is Westland ook goed gepositioneerd als economische motor van Nederland in de structuurvisies van onder andere Rijk en de provincie. Maar Westland is meer. Een zeer leefbare gemeente waarin een prettige leefomgeving te vinden is voor haar inwoners en bezoekers. Met voldoende plek voor ontmoeting, ruimte voor recreatie en kwaliteit van de openbare ruimte. Daarin speelt de kust een belangrijke rol, zeker na de verbreding en het aanleggen van de zandmotor in de afgelopen jaren.
Een grote uitdaging waar Westland voor staat

Rotterdam

is de bereikbaarheid. Westland ligt dicht bij het Rijkswegennet met de stedelijke agglomeraties van Rotterdam en Den Haag op steenworp afstand. Maar in deze zeer drukke omgeving van de Zuidvleugel moet de afstand in tijd kleiner worden. Efficiënt en duurzaam ruimtegebruik en een goede en veilige bereikbaarheid is daarom essentieel. Voor de Greenport Westland-Oostland is de verbinding met de Rotterdamse haven, Schiphol en het Europese achterland van groot belang en de inwoners maken intensief gebruik van de voorzieningen om ons heen. Kortom: Westland blijft gaan voor een unieke, internationaal toonaangevende, goed bereikbare en duurzame Greenportgemeente, waar het goed wonen, werken en recreëren is.

Westland in haar omgeving

De gemeente Westland wordt omgeven door gebieden met elk hun eigen karakteristiek en dynamiek: in het noordwesten de kust, in het noordoosten de stedelijke agglomeratie Den Haag en Delft, in het zuidoosten het groene regiopark Midden-Delfland en in het zuidwesten de Rotterdamse haven. Deze ruimtelijke omgeving is mede bepalend voor de ruimtelijke ontwikkeling in Westland.

Voor het economisch en maatschappelijk functioneren van de gemeente, en in het bijzonder voor een voorspoedige ontwikkeling van de Greenport, is de interactie met een wijdere omgeving van groot belang.
De welvaart van Westland is te danken aan generaties Westlanders die hard hebben gewerkt om een glastuinbouwcluster van wereldformaat neer te zetten. Goed rentmeesterschap eist van de huidige en toekomstige generaties dat we in een sterk veranderende wereld de positie van het Westlands cluster blijven versterken.

Westland draagt in regionaal verband bij aan een stevige concurrentiepositie in Europa en de wereld. De interactie met Oostland en de haven van Rotterdam zijn hierbij van essentieel belang. De Greenport Holland acteert op mondiale schaal. De mainports Rotterdam en Schiphol openen de deuren naar groeimarkten als China om kennis over te brengen en de afzetmarkt in Europa en vormen daarmee een essentiële voorwaarde voor instandhouding van een hoogwaardig en duurzaam glastuinbouwcluster. Deze verbindingen zijn een voorwaarde voor het Nederlandse glastuinbouwcluster om de potentie te benutten zich verder te ontwikkelen als internationaal vitaal cluster en internationale regievoerder.

Ook op sociaalmaatschappelijk gebied is Westland verbonden met het omliggende gebied. Culturele voorzieningen, scholen en evenementen in de omliggende steden maken deel uit van het leefpatroon van de Westlanders. Ook recreatieve

vrijetijdsvoorzieningen in bijvoorbeeld Midden-Delfland maken vast onderdeel uit van de Westlandse leefomgeving.

Door de bouw van kassen vanaf het eind van de 19e eeuw is Westland zelf veranderd van een gebied met kleinschalige fruit- en groenteteelt tot een glazen stad. Ruim de helft van het grondgebied wordt benut door het glastuinbouwcluster. Woongebieden vormen aparte eenheden en linten in een glazen omgeving. De oorspronkelijke wegenstructuur is sterk verdicht en verzwaard. Het buitengebied wordt gekenmerkt door kassen die zijn gevestigd in het onderliggende verkavelingspatroon en woningen die zijn gevestigd langs zowel oude als nieuwe wegen.

Westland kent een drietal opvallende ruimtelijk structurerende elementen: het glastuinbouwcluster, de woonkernen en een overkoepelend raamwerk van verbindende elementen met wegen en groen-blauwe structuren.

Het *glastuinbouwcluster* heeft een uiterst functioneel karakter. Deze functionaliteit en de dienstbaarheid aan de glastuinbouw heeft de inrichting bepaald. Het gaat niet alleen om het glas zelf, maar ook om de andere onderdelen uit het glastuinbouwcluster, zoals handel en logistiek.
De beeldkwaliteit van de ruimte wordt bepaald door de voorterreinen en de wanden, zoals de woningen, de erfafscheidingen en de bedrijfsgebouwen. Verspringende rooilijnen, de veelheid aan gebouwvormen, glaswanden, stijlen en kleuren leveren samen nogal eens een rommelig beeld op. De afwisseling van glasgebieden met lange lanen, de kronkelende linten met meer woonbebouwing, de

GEMEENTE WESTLAND

fijnmazige en overvolle structuur maken Westland ruimtelijk interessant.

De woonkernen van Westland vormen een levendige gemeenschap tussen de zee en de grote steden Den Haag en Rotterdam. Er is sprake van een dorps woonmilieu met stedelijke voorzieningen en gemakken binnen handbereik. Er zijn kwalitatief goede woningen, goede woonmilieus en een goed niveau van sociale, maatschappelijke en dagelijkse voorzieningen.

Daarnaast zijn er de verschillende groenblauwe gebieden, zoals de kuststrook met het brede strand, Staelduinse Bos, Wollebrand, Prinsenbos en Plas van alle Winden. Verbindingen zijn er vooral langs de rand van Westland, zoals de kuststrook, de Hoekse polders, de Uithof, Ockenburgh en Madestijn in Den Haag en Midden-Delfland.
De recreatieve en ecologische verbindingen in Westland bestaan uit verschillende groene en vooral blauwe lijnen in het gebied zoals de Zweth, Gantel en Poelwatering.

De totale oppervlakte van gemeente Westland bedraagt ruim 9000 hectare, waarvan bijna 8000 hectare land is. Op die oppervlakte wonen 102.717 inwoners (1 januari 2013) in 40.436 woningen.

2. Inhoud

Na een periode van ongekende groei heeft de economische conjunctuur een ongewild moment van bezinning gebracht. Ambities en de realiteit van alledag sluiten niet meer op elkaar aan. Met dit besef stelt de gemeente haar structuurvisie op, in de wetenschap dat de rol van de overheid de komende jaren zal veranderen.

De visie geeft een ruimtelijk toekomstperspectief, ons streven voor de langere termijn, zonder daarbij de realiteit uit het oog te verliezen. In het perspectief 2040, dat in dialoog met de samenleving tot stand is gekomen, staan de ambities voor de toekomst van Westland. Hierin staan ook de kernwaarden die we als meetlat gebruiken bij toekomstige afwegingen of ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt of niet.
We zetten zo eerst de stip op de horizon om aan te geven waar we naartoe willen. Op basis daarvan gaan we aan de slag met ruimtelijke ontwikkelingen die ons dichter bij het geschetste perspectief brengen.

Met deze visie op basis van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) faciliteert Westland de gewenste ontwikkelingen en stelt het tegelijkertijd het ruimtelijk kader tot 2020, met het besef dat de uitwerking aan vele partijen is. Westland wil ontwikkelingen mogelijk maken en niet opleggen onder het adagium ‘alleen ga je sneller, samen kom je verder'. Deze visie gaat uit van participatieplanologie, wat betekent dat de gemeente nadrukkelijk andere partijen uitnodigt en haar partners zoekt bij het verwezenlijken van een gedeelde ambitie.

De visie is het beleidsbepalend document voor ruimtelijke ontwikkeling in Westland, waarmee duidelijkheid wordt verschaft aan ontwikkelende partijen en over de functionele invulling van gebieden. De structuurvisie biedt een juridische basis voor bovenplanse verevening en vormt de basis voor bijdragen aan ruimtelijke ontwikkelingen in anterieure overeenkomsten met marktpartijen.

De structuurvisie bestaat uit de volgende onderdelen:

3. Westland in 2040
4. Structuurvisie 2020
5. Strategische Uitvoeringsagenda
6. Logboek communicatie
7. Milieu effectrapportage

Rol overheid in een netwerksamenleving

We leven in een samenleving waarin individuen zelf keuzes willen en kunnen maken, willen meedenken over onderwerpen die hun leef- en werkomgeving raken en waarin mensen verantwoordelijkheid willen nemen. In deze samenleving zijn nieuwe sociale verbanden ontstaan door virtuele netwerken (zoals internet). Dit leidt er in ruimtelijke zin bijvoorbeeld toe dat individuen ‘aanwezig’ kunnen zijn op verschillende plaatsen. Daarbij neemt de gebondenheid aan een (geografische) locatie af en ruimtelijke grenzen vervagen en verschuiven hierdoor. Tegelijkertijd ontstaat een toenemende behoefte aan identificatie met en geborgenheid op een bepaalde plek.

Deze ‘netwerksamenleving’ vraagt om een herpositionering van de rol van de overheid. Maatschappelijke oplossingen met een ruimtelijke component kunnen alleen worden bereikt door samenwerking van publieke en private partijen. Waar nodig, neemt de gemeente zelf actie. Waar mogelijk, wordt aangesloten op initiatieven van anderen. De gemeente maakt zodoende onderdeel uit van het netwerk en is niet meer vanzelfsprekend de initiatiefnemer als het om ontwikkeling van ruimtelijke projecten gaat. Deze focus vereist nieuwe verbanden om samen met de juiste partners tot keuzes en activiteiten te komen die leiden tot vernieuwing en ontwikkeling van het menselijk handelen, netwerken en fysieke plaatsen.

De rol en positie van de gemeente in ruimtelijk beleid is daarmee ook veranderd. Van bepalend (toelatingsplanologie) naar richtinggevend voor nieuwe ontwikkelingen, onder meer in deze structuurvisie. Binnen de ‘netwerken’ faciliteert en regisseert de gemeente en ontstaat ruimte voor initiatieven van anderen. Dit vereist een bescheiden rol gericht op, waar mogelijk, integraliteit, uitvoerbaarheid, het bevorderen van nieuwe ontmoetingen, procesmatige en fysieke innovaties en ruimtelijke kwaliteit. In de ruimtelijke ordening wordt in dit licht ook wel gesproken over participatieplanologie, waar verschillende partners de handen ineenslaan om op basis van energie uit de samenleving ruimtelijke projecten te ontwikkelen.

3. Westland in 2040

"The best way to predict the future is to create it"

"The best way to predict the future is to create it"

3.1. Inleiding

De wereld verandert in een razend tempo door technologische, sociale, geopolitieke en economische ontwikkelingen, waarvan we niet kunnen bevroeden wat het precies voor Westland betekent. We willen inspelen op trends en ontwikkelingen die we kennen en koersvast afstevenen op het Westland van 2040. In dit hoofdstuk beschrijven we het perspectief voor Westland in 2040:

"Westland is een unieke, internationaal toonaangevende, goed bereikbare en duurzame Greenportgemeente. Het is er goed wonen, werken en recreëren. Westland herbergt een vooraanstaand glastuinbouwcluster, waarin kennis, duurzaamheid en gezondheid centraal staan."

Westland is wereldwijd een begrip door het economisch vooraanstaand duurzame glastuin-bouwcluster, ingebed in een leefbare samenleving die verbonden is met zijn omgeving door de goede

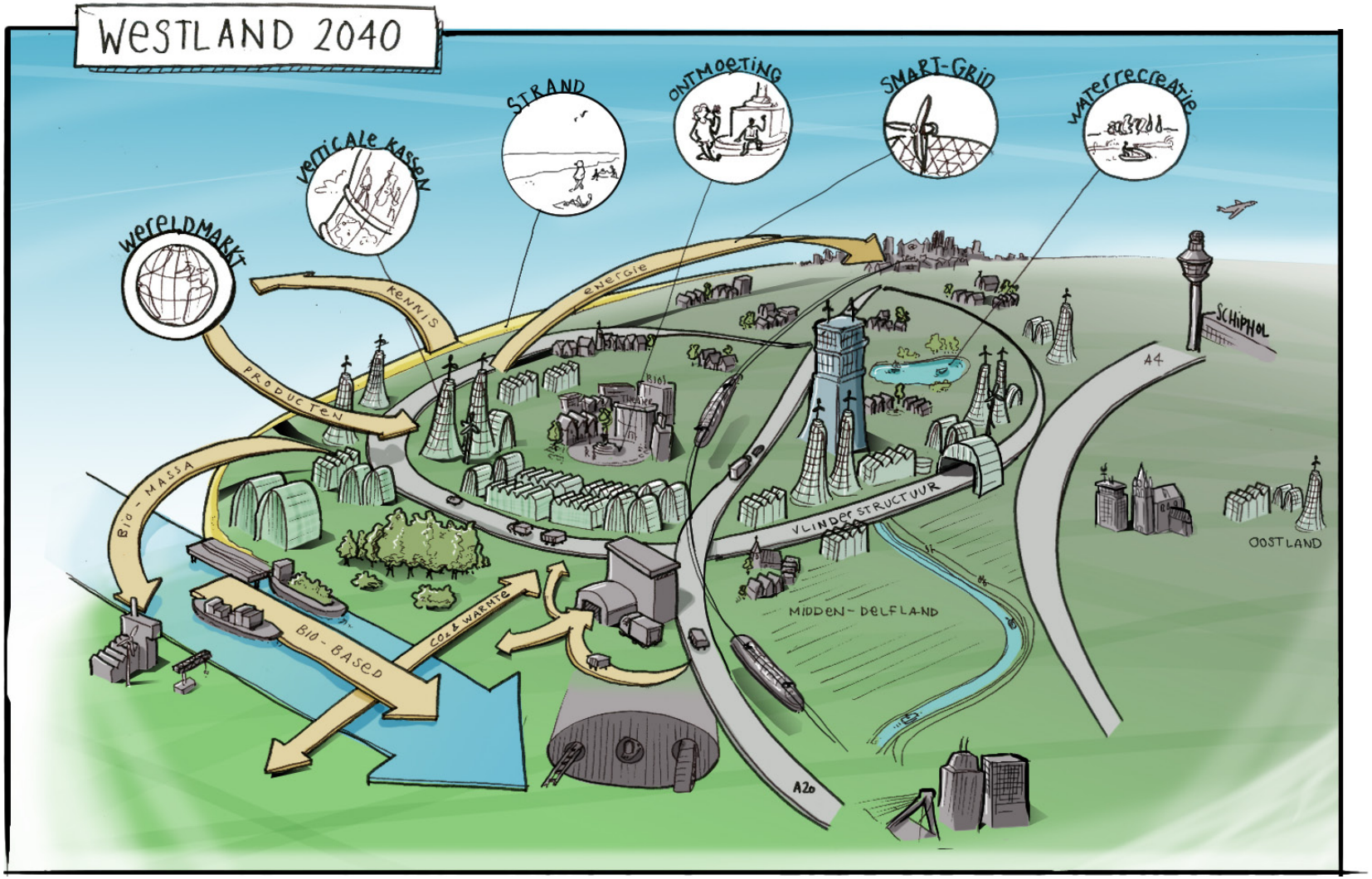

bereikbaarheid.
De Greenport blinkt uit in kennis en innovatie in de hele cluster en biedt daarmee wereldwijd gezondheid en geluk door de bloemen, planten en groenten die door Westlandse bedrijven mogelijk worden gemaakt.
De leefgemeenschap bestaat uit elf dorpen die samen de gemeente Westland vormen. Het woonmilieu is onderscheidend ten opzichte van de omliggende steden, wat aansluit bij het dorpse leefklimaat dat Westland koestert. Naaldwijk vormt het centrum van Westland, zonder dat de leefbaarheid van andere dorpen daaronder lijdt.
De groenblauwe hoofdstructuur met een toegankelijk strand en goede verbindingen naar Midden-Delfland, het groene hart van de regio, zorgt voor goede ontspanningsmogelijkheden voor de Westlanders en bezoekers.
Daarmee kiezen we bij de ruimtelijke inrichting voor economische groei die geen afbreuk doet aan ecologie en fysiek ruimtelijke omgevingskwaliteit in Westland.

De ambitie beschrijft een Westland waarin de aspecten economie, leefbaarheid en bereikbaarheid elkaar ondersteunen. De Greenport Westland wordt hierbij beschouwd als één functionerend geheel. Aan de hand van deze drie thema's wordt dit hoofdstuk verder opgebouwd, één Westland waarin de Greenportontwikkeling (3.2) hand in hand gaat met een leefbaar (3.3) en bereikbaar Westland (3.4).

(Webflits: www.DeWestlander.globe, 9 oktober 2040)

GreenportWestland blijft nummer 1

Westland heeft haar mondiale toppositie als Greenport opnieuw bevestigd. Dit bleek uit een onderzoek van het Global Institute for Agribusiness and Development (GIAD) in Shanghai, China.

Het combineren van productie en agrologistiek met innovatie, herstructurering en duurzaamheid heeft vruchten afgeworpen. GreenportWestland is in 2040 het grootste glastuinbouwcluster ter wereld; niet in oppervlak (dat is Hong Shiao), maar wel in toegevoegde waarde. Dat heeft een geschiedenis.
In Greenport Westland is al in het begin van de 21e eeuw onderkend, dat ontwikkeling alleen mogelijk was, als stelselmatig ruimte wordt gecreëerd. De ontwikkelingen dreigden steeds in hun eigen uitbreiding vast te lopen. Al vanaf 2012 zette de gemeente in op de ontwikkeling van de Greenport. Andere activiteiten werden hieraan ondergeschikt gesteld, zoals toerisme, recreatie en niet glastuinbouwgerelateerde bedrijven, zelfs woningbouw - dé ruimteclaim in die periode. Maar dit statement creëert wel voorrang in de ruimteclaims, maar nog geen ruimte. En die was wel nodig, gezien de groei van de glastuinbouw, de agrologistiek, en de ruimtebehoefte die bereikbaarheid en waterberging hadden.
Er moest ruimte worden gemaakt.. Deze vooruitziende blik levert nu resultaat. Elders in de wereld is het voorbeeld inmiddels gevolgd, maar met vertraging: Westland heeft een koppositie ingenomen, die tot nu toe onpasseerbaar is gebleken.

3.2. Greenport 2040

De Westlandse glastuinbouw staat wereldwijd bekend als gezond, kwalitatief, innovatief en efficiënt. De kenniseconomie Westland bestaat uit strategische allianties tussen regio's, bedrijven, kennisinstellingen en personen. In Westland zijn voldoende ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden om blijvend in de wereldtop te ondernemen als moderne teler.
Om die vooraanstaande positie te behouden zet Westland zich in voor de totale glastuinbouwcluster. Hierbij zijn de primaire, toeleverende, verwerkende en distribuerende bedrijven complementair aan elkaar en alle onmisbaar. De accenten van de toekomst zullen steeds meer komen te liggen op kennisontwikkeling en innovatie, handel en logistiek en duurzaamheid als dragende pijlers voor het tuinbouwcluster. Door het maken van crossovers met de logistieke sector onderscheidt Westland zich als draaischijf van versproducten die hoogwaardig en duurzaam geproduceerd zijn.

SIGN
www.innovatieglastuinbouw.nl

Westland zet in op een cluster met zoveel mogelijke toegevoegde waarde en neemt dat als uitgangspunt. Meer toegevoegde waarde zorgt voor meer welvaart en daarmee meer welzijn voor de Westlandse samenleving. Daarnaast kan door het verhogen van de toegevoegde waarde een impuls worden gegeven aan de ruimtelijke kwaliteit van het glastuinbouwcluster.

Wereldwijd signaleren we een trend dat er meer lokaal geproduceerd wordt. De wereld verstedelijkt en bij die steden worden integrale systemen gecreëerd van bijvoorbeeld voedsel, water en energie. Consumenten en producenten zitten immers een stuk dichter bij elkaar. Westland is dé versproducent van de wereld en neemt in Nederland haar positie in als '*urban farm'* van deze stedelijke agglomeratie. Door een ruime aanwezigheid van kennis en innovatie worden agrarische innovaties uitgerold over andere sectoren en regio's wereldwijd.
Daarmee speelt Westland in op de wens van duurzaam geteelde producten, waarbij voedsel uit de buurt een streepje voor heeft. Westland levert met haar kennis en innovaties een bijdrage aan een wereldwijd duurzame verdeling van voedsel, water en energie.

Westlanders kennen de wereld als hun achtertuin, zowel op zakelijk als privégebied. Tegelijkertijd is er een sterke hang naar de eigen omgeving. Vakanties wereldwijd, internetbestellingen over de hele wereld, maar tegelijkertijd lokale sociale interactie en geborgenheid zijn hier voorbeelden van. Deze integratie van wereldwijde handel van goederen en diensten en uitwisseling van kennis en personen plaatst de mobiliteit van Westlanders in een ander daglicht. Globalisering met een hang naar locale geborgenheid: glocalisering.

"Wie productie, distributie en gebruik integreert, flexibel blijft en van z'n fouten leert, zal overleven"

Bevolkingsontwikkeling

Wereldwijd groeit de bevolking tot 9 miljard inwoners in 2050 . Daarbij komt dat een steeds groter deel (nu 50%, in 2050 67%) in stedelijke agglomeraties komt te wonen. In de steden van de toekomst neemt de productiviteit harder toe dan in landelijke gebieden. De vraag is in welk stedelijk agglomeraat Westland zich een positie toe-eigent en welke rol die agglomeratie in de wereld zal spelen.

De Europese groei is naar verwachting minder sterk dan bijvoorbeeld de Aziatische. In Europa leiden de vergrijzing en ontgroening ertoe dat de beroepsbevolking zal krimpen. De werkzame beroepsbevolking zal in Nederland dalen van de huidige 8,3 miljoen naar 7,7 miljoen in 2025.

Nederland groeit door naar bijna 18 miljoen inwoners in 2040, met ook een kleiner wordende beroepsbevolking . De bevolking van de Randstadprovincies daarentegen groeit onverminderd door tot 2025, terwijl er elders in Nederland krimpregio's zijn.

Cluster

Om doorontwikkeling van het Westlandse cluster, dat samen met Oostland opereert in het landelijk netwerk Greenport Holland, mogelijk te maken is een stevige ruimtelijke verankering noodzakelijk. Passieve bescherming volstaat niet, maar een offensieve en innovatieve herstructurering is nodig, met vooral aandacht voor infrastructuur, logistieke verbindingen met mainports en duurzaamheid. De **modernisering van het glastuinbouwareaal** in Westland zelf blijft een prioriteit, om de bedrijven ruimtelijk en verkeerskundig goed in te passen en te ontsluiten en mogelijkheden te scheppen voor verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. Gebiedsontwikkeling waarbij ondernemers, kennisinstellingen en de overheid samenwerken om te zorgen voor een duurzaam én efficiënt tuinbouwareaal in 2040.
Het buitengebied van de gemeente Westland staat ten dienste van de glastuinbouweconomie. Het glastuinbouwgebied staat in het teken van de teelt, op de bedrijvenlocaties ontwikkelen de toeleverende, verwerkende en agrologistieke onderdelen van het cluster zich.

Het economisch cluster vindt ook in 2040 zijn basis in plantaardige materialen, hoewel de producten meer divers zijn geworden door productinnovatie, beter geworden door verbeterde teelttechnieken en mede mogelijk gemaakt door nieuwe kasconcepten. Het cluster bestaat naast productie uit toelevering, handel en logistiek. Complementaire onderdelen die samen de kracht van het cluster bepalen. Er wordt volledig geconditioneerd en vraaggestuurd geproduceerd, waarbij energieneutraliteit en waterkringloopsluiting in 2040 centraal staan om een duurzame productie mogelijk te maken. Het afzetgebied bestaat goeddeels uit noordwest Europa en de wereld. Met name de *exotics* worden wereldwijd voor selecte afzetgroepen ontwikkeld en gekweekt (bijvoorbeeld de eetbare orchidee).Kwalitatief hoogwaardige en lang houdbare producten die bijdragen aan gezondheid en welbevinden van de gemeenschap zijn de basis van de Greenport. Er wordt een scala aan producten geproduceerd, van bloemen tot algen en van groente tot farmaceutische basis ingrediënten. Hierbij staat voedselveiligheid en –zekerheid hoog op de agenda. Door een samenwerkende waardeketen die onderscheidend vermogen heeft, de balans tussen vraag en aanbod bewaakt en leidend is in technologische en marketinginnovatie, worden wereldkansen gepakt.

Productinnovatie, samenwerking in de keten en de duurzaamheidsgedachte hebben onder meer geleid tot het realiseren van een **biobased park** in de Greenport Westland. Na de verwaarding van inhoudstoffen (bijvoorbeeld tomatensap uit tomaten of het maken van verpakkings- of bouwmaterialen van de vezels van bloemstengels) vindt vergisting plaats van reststromen uit de glastuinbouw. Nieuwe kansen worden ook gepakt op raakvlakken met andere economische sectoren. Agrologistiek en ICT bijvoorbeeld, of verbindingen met de creatieve sector. Initiatieven die de Greenport op die manier stimuleren wil Westland faciliteren. De crossovers met de Rotterdamse haven richten zich met name op de uitwisseling van CO_2 en energie, de verslogistiek en bio based economy. Maar juist ook het toepassen van tuinbouwtechnieken in andere sectoren, zoals de utiliteitsbouw en klimaatbeheersing zorgt voor toegevoegde warde voor het Westlands cluster. Op die manier doen we meer met minder, zijn voedselveiligheid en –zekerheid gegarandeerd, worden gezondheid en welbevinden gestimuleerd door de samenwerkende waardeketen in Westland.

Proces- en productinnovatie

Ontwikkelingen die leiden tot procesoptimalisatie, zoals gebruik van LED-verlichting, meerlaags telen, robotisering en klimaatbeheersing, zullen doorzetten wanneer de economie weer aan-trekt. De productie per hectare zal hierdoor toenemen en de kwaliteit van de producten zal steeds hoger worden.

Anderzijds zullen productinnovaties het daglicht zien. Bio-algen, bouwstoffen voor cosmetica en medicijnen, lycopeen, vezels, fossiele brandstofvervangers en energiedragers als methaan zijn hier voorbeelden van die in de nabije toekomst tot de mogelijkheden behoren. Naast schaalvergroting vraagt dit om maatwerkoplossingen bij ruimtelijke inrichting. Denk hierbij aan slimme kasconstructies, hogere kassen, dichte kassen, laboratoria, opslagruimten, die een andere verhouding hebben dan de glastuinbouwbedrijven van nu.

Groei!

De ambitie om als cluster te groeien is ruimtelijk gezien op z'n zachtst gezegd een uitdaging. Met de vele hectares bebouwd gebied lijkt er weinig ruimte om te groeien. Maar niets is minder waar. Zoals gezegd staat toegevoegde waarde centraal, om Westland economisch én maatschappelijk te laten bloeien.

De duidelijke keuze die gemaakt wordt is het onderscheid tussen de kernen en de groenblauwe hoofdstructuur, waar de inwoners prettig wonen en recreëren, en het buitengebied van Westland dat in het teken staat van de groei van de Greenport. Groeimogelijkheden worden geboden voor alle

Binnen het glastuinbouwcluster is een verschuiving in de bijdrage aan de toegevoegde waarde waar te nemen. De toegevoegde waarde van productie neemt in verhouding af, terwijl met name de bijdrage van de toelevering (veiling, dienstverlening, etc.) is toegenomen tussen 2004 en 2010:

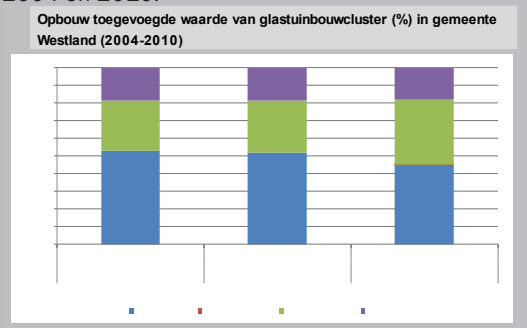

Bron: Regionale agrarische input-outputtabellen LEI (2012)

Tuinbouwtoren (Hortus Celeste) SIGN

onderdelen van het cluster. We gaan voor groei van de teelt, toelevering, verwerking en distributie, waarbij toegevoegde waarde centraal staat. De verhouding tussen bruto en netto areaal wordt verbeterd en een nog hogere toegevoegde waarde wordt gerealiseerd.
Vanwege schaarste aan ruimte in het horizontale vlak, wordt verticaal ontwerpen en bouwen de nieuwe trend. Daarbij gaat het om het slim en duurzaam combineren van verschillende functies, wat leidt tot een optimaal gebruik van de verticale ruimte. Het ruimtelijk combineren van activiteiten in multifunctionele clusters vereist een grote mate van samenwerking en coördinatie tussen die verschillende activiteiten.

De uitdaging is om zo efficiënt om te gaan met de ruimte voor glastuinbouw, dat door herstructurering minder ruimte nodig is (efficiënter omgaan met ruimte bij nieuwe kassen en meer productie per m^2). Bij de ruimtewinst die op deze manier wordt geboekt, kunnen ondersteunende functies, zoals water en groen versterkt worden.

Netwerk

Hierbij werkt Westland nauw samen met de andere Nederlandse Greenports om de groeiende vraag naar producten uit het glascluster te accommoderen. Veelal vindt de regiefunctie plaats vanuit een groep tuinders met hun *roots* in Westland. De tuinbouwondernemer, ontstaan vanuit familieverband, is een nomade en wereldburger geworden die zich beweegt over de hele wereld. De banden met andere Greenports zijn zowel dichtbij als wereldwijd. De ondernemers groeien uit tot voedsel- en bloemenmultinationals. Deze multinationals hebben Westland als basis vanuit deze historische binding. Hiermee wordt ook een evolutie van glastuinbouwondernemingen ingezet. Steeds meer aandacht van bedrijven die oorspronkelijk waren gericht op de teelt van producten gaat uit naar de verhandeling en vermarkting van producten. Westland als versdraaischijf van bloemen en groenten, die vers en *just in time* producten aanbiedt. In samenwerking met het kenniscluster Delft en de Rotterdamse haven worden de logistieke processen geoptimaliseerd door de meest vooruitstrevende ICT-mogelijkheden. En hierbij speelt Westland haar rol als versdraaischijf, zowel fysiek als virtueel.
Bedrijventerreinen gericht op agrologistiek zijn aan de bereikbare rand van Westland uitgebreid, zodat vrachtwagens zo weinig mogelijk kilometers hoeven te maken en zo snel mogelijk kunnen leveren en de Westlandse verkeersveiligheid niet in het gedrang komt. De band met de Rotterdamse haven is verstevigd, zowel in de aanvoer naar Westland, als voor de doorvoer naar het achterland. De multimodale nieuwe oeververbinding onder de Nieuwe Waterweg en de complete A4 helpen daarbij, zodat er zo snel en duurzaam mogelijk geleverd kan worden. Ook de verbeterde aan- en afvoermogelijkheden van versproducten aan de Noordoever van de Nieuwe Waterweg in Hoek van Holland (Fresh Corridor) zorgt voor een snelle en duurzame vervoersstroom van versproducten van Westland naar de wereld.

Nieuwe economieën

De belangrijkste groeimarkten voor de afzet van tuinbouwproducten zullen buiten Europa te vinden zijn en vragen van de Nederlandse tuinbouwcluster een proactieve internationale benadering.

De nieuwe economieën vergroten de afzetmarkt en bieden nieuwe kansen voor ondernemers in Westland. Met name de teeltkennis en kennis van kassenbouw is wereldwijd toepasbaar.

Het is aan de ondernemers om in hun netwerk te zorgen voor integraal ketenbeheer, nabijheid van markten en een combinatie van formele en informele netwerken. Dat zijn doorslaggevende factoren om een succesvol cluster te ontwikkelen, blijkt uit internationale voorbeelden.

Positionering

Internationaal neemt de concurrentie toe. Gezicht open naar de wereld en zorgen dat we koploper zijn en blijven. De gemeente Westland kan deuren openen voor het Westlandse bedrijfsleven door samen met hen op handelsmissies te gaan.
De Greenport Westland moet binnen Nederland een sterke positie behouden. De visie Excelleren van Greenports Nederland en uitwerkingen, zoals het rapport van professor Nijkamp en de topsectoren van het kabinet vormen de basis voor de positionering van de Greenport Westland op nationaal en regionaal niveau. De metropoolregio Rotterdam Den Haag biedt kansen voor Westland om zich op Europees en mondiaal niveau te profileren en de

groenkantoor villa Flora, Venlo

concurrentiekracht te vergroten. Samenwerking met andere Greenports in Nederland is daarbij essentieel en het versterken van de samenwerking via het platform Greenports Holland International en Greenport Oostland is een aandachtspunt.

Greenport Westland Internationaal Kenniscentrum
De accenten kennis & innovatie en duurzaamheid hebben gezorgd voor een vooraanstaande fysieke clustering van hightech bedrijven en kennisinstellingen. Daar wordt kennis over teelt en de hele keten, van zaad tot product in de schappen, inclusief kassenbouw en kassystemen, als belangrijk exportproduct door clustering versterkt. Het samenbrengen van kennis, duurzaamheidsinitiatieven, techniek, marketing en opleiding op een campus waar bedrijfsleven en kennisinstellingen samen komen levert een kwaliteitsimpuls geleverd aan Greenport Westland. Door de centrale ligging langs de hoofdinfrastructuur is dit direct een prachtige showroom voor bezoekers van Westland. Op deze manier wordt Greenport Westland regionaal, nationaal én mondiaal stevig gepositioneerd. Deze initiatieven willen we faciliteren, daar waar deze bereikbaar, ook met het openbaar vervoer, en centraal gelegen zijn. Bij voorkeur vindt deze ontwikkeling plaats in een cluster, dicht bij de hightech bedrijven en multinationals. Westland zet wat kennis en innovatie betreft in op een Internationaal Kenniscentrum. De ideale locatie lijkt tussen FloraHolland en Westerlee in te liggen, zodat hier de parel op de kroon van de Greenport wordt gezet.

De Greenport Westland-Oostland stemt haar activiteiten af met de andere Greenports in Nederland. Greenport Westland is in 2040 een *brand* geworden en wordt wereldwijd als inspirerend marketingcentrum beschouwd. Ook door de aandacht voor de landschappelijke inpassing van hoge kassen, architecturale hoogstandjes (hoofdkantoren multinationals en polydomes) van het glascluster en de waarborgen voor gebiedskwaliteit heeft Westland deze status meer dan verdiend. Dat wordt ook mogelijk gemaakt door de ruimtelijke bepalingen die zijn verruimd om de Greenport maximale groeimogelijkheden te bieden, met behoud van de leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit. Randvoorwaarden op het gebied van milieu en ruimte blijven daarom nodig.

Waardevolle Greenport
De duurzaamste glastuinbouwgemeente van Nederland levert duurzame energie aan de omgeving, zet innovatie en talent in in duurzame kenniscentra, gaat adequaat om met klimaatverandering en is een aantrekkelijke en gezonde gemeente om in te wonen en werken. In de maatschappij aanwezige creativiteit en innovatiekracht van burgers en bedrijven worden hierbij benut en de gemeente speelt een actieve rol om partijen bij elkaar te brengen, te enthousiasmeren en te faciliteren.

Duurzaamheid bij ruimtelijke ontwikkelingen wordt vooral bereikt bij de **verduurzaming van het glastuinbouwgebied**, bij de **ontwikkeling van nieuwe woningen en wijken**, **ordening en benutting van de ondergrond** en een **duurzame mobiliteit en logistiek**.

In 2040 is Westland onafhankelijk van fossiele brandstoffen. Het potentieel van de bodemwarmte wordt volledig benut door de oprichting van warmtenetten in regionaal verband. Maar ook energie-efficiënte verlichting, zonne-energie en biobrandstoffen. In de behoefte aan CO_2 wordt voorzien door het restproduct van het havenindustrieel complex. Water wordt ontzilt tegen concurrerende prijzen, waardoor Westland optimaal kan profiteren van de Noordzee en de tuinbouw voor zeker 75% in de eigen behoefte voorziet. Hevige neerslag vormt geen probleem meer, er is voldoende ruimte voor het vasthouden van water en ook door technische innovaties is er een evenwichtige situatie ontstaan tussen wateraanbod door piekbuien enerzijds en

watervraag in droge tijden voor gietwater voor de glastuinbouw en water van goede kwaliteit voor de Westlandse natuur anderzijds.

De ondergrond wordt bestemd voor specifieke functies, waarbij de water- en energiekringlopen centraal staan. De energietransitie wordt zo mogelijk gemaakt (warmte- en koudeopslag), net als de daar voor benodigde infrastructuurnetwerken. Ook wordt de transport van producten via tunnels in de toekomst steeds meer gebruikt, met name op daarvoor bestemde agrologistieke bedrijventerreinen.

Door in te zetten op duurzaamheidsvoorwaarden innoveert de glastuinbouwgemeenschap zeer doelgericht en dat brengt de kennisontwikkeling in een stroomversnelling. Deze ontwikkeling wordt gekoppeld aan kennisallianties en opleidingsinstituten op het gebied van duurzame glastuinbouw en agrologistiek, waarmee de concurrentiepositie van Westland wordt versterkt.

Energie en grondstoffen

De voorraad fossiele brandstoffen en andere grondstoffen zijn op termijn eindig. Het energiesysteem van de wereld is op een kruispunt aangekomen. De huidige consumptiegroei en daarbij horende energievoorziening is onhoudbaar geworden in ecologisch, economisch en sociaal opzicht. Om in de groeiende behoefte aan energie te kunnen voorzien moet naar alternatieven worden gezocht, ook op lokaal niveau.

Green-Well, project aardwarmte, Naaldwijk

Bestaande alternatieven (hernieuwbare energiebronnen als bodem-, wind- en zonne-energie, getijdenenergie) moeten breder worden toegepast. Nieuwe vormen van energieopwekking moeten verder worden onderzocht.
De energieleverende kas en het benutten van restwarmte uit kassen en warmteleverende bedrijven uit het havengebied bieden goede mogelijkheden. Ook voor CO_2 is uitwisseling nodig, het overschot in het Haven Industrieel Complex vormt een bouwstof voor de plantproductie in de Greenport.

Gebiedsontwikkeling lange termijn

Binnen het huidige glastuinbouwgebied zijn twee gebieden die op korte termijn als glastuinbouwgebied zijn aangemerkt, maar op lange termijn potentieel voor transformatie geschikt zijn. Dat zijn de gebieden tussen Westerlee en Naaldwijk (Hoogeland-Zuid) en ten noordwesten van Wateringen (Erasmusweg). Het gaat hier om (deels) verouderde glastuinbouwgebieden.
Op dit moment is het nog opportuun, maar in de toekomst zijn nog ruimteclaims te verwachten voor de ontwikkeling van bedrijventerreinen en woningbouwlocaties. Om aan de ambities te kunnen voldoen om de Greenport in al haar geledingen te ontwikkelen en om voldoende woningen te realiseren voor de autonome Westlandse groei en voor economisch verbonden zijn deze claims niet uit te sluiten. Het gebied ten noordwesten van Wateringen leent zich bij zwaarwegende ruimteclaims voor ontwikkeling van een woningbouwlocatie met maatschappelijke voorzieningen.

Het gebied Hoogeland-Zuid is een unieke centrale zichtlocatie in Westland, langs de Burgemeester Elsenweg, bij de entree van Westland vanaf de A20. Ook hier staat de doorontwikkeling van de Greenport met een hoogwaardige kwaliteit centraal. Voor deze gebieden worden gebiedsvisies opgesteld die ervoor zorgen dat ze als geheel ontwikkeld worden om verrommeling tegen te gaan. Juist de entrees en prominente knooppunten zijn de visitekaartjes van de gemeente en verdienen een kwaliteitsimpuls.

De Rolpaal (tussen Honselersdijk en Naaldwijk) is voorheen als transformatiegebied aangewezen. Door het uitblijven van ruimteclaims blijft deze locatie glastuinbouwgebied. Rekening houdend met de unieke zichtlocatie in het hart van Westland kan het in de toekomst een aantrekkelijke ontwikkellocatie worden. Langs de doorgaande weg heeft een Greenportontwikkeling met allure de voorkeur. Dat kan dus gaan om glastuinbouwactiviteiten uit de hele keten.

"De Greenport bestaat bij de gratie van mensen"

wijkvereniging De Venen, zonnewijk Wateringen

3.3. Leefbaar Westland

De Westlandse dorpen kennen een grote sociale samenhang die gezamenlijk een leefbare samenleving vormen. In Westland is het goed wonen, werken en recreëren voor circa 120.000 inwoners. Het leefklimaat is in evenwicht met de economische ontwikkeling van de Greenport.
Het goede woonmilieu is onderscheidend ten opzichte van de omliggende steden, ondanks de noodzakelijke verdichting om het voorzieningenniveau in de kernen op Westlands niveau te houden en de ontwikkeling van de Greenport niet te belemmeren. Westland kent een op de kernen afgestemd niveau van accommodaties en voorzieningen. Dat betekent een dekkend pakket dat toekomstbestendig, bereikbaar, gevarieerd en van goede kwaliteit is.
Hierbij zijn de dorpen communicerende vaten die het voorzieningenniveau op hoog niveau houden. Een tekort aan een specifieke voorziening in de ene kern, wordt gecompenseerd op een andere locatie in Westland. Hierbij is het voorzieningenniveau van Westland het uitgangspunt en zijn alle kernen de wijken die Westland maken.

Woningbouw
De focus op de Greenport verhindert niet dat de dorpen hun identiteit hebben behouden. Uitbreidingsruimte wordt geboden in de reeds bekende ontwikkelgebieden en in de kernen zelf. Ook voor de woonkernen geldt dat herstructurering een belangrijke opgave is, zoals dat ook geldt voor het glastuinbouwcluster.
Daarbij is intensiever bouwen dan tot op heden nodig. Bij vervangingsopgaven in de kernen gaan we uit van een gelijk aantal van gesloopte en nieuw te bouwen woningen. Wel zal dan het oppervlakte toenemen, om grotere woningen te realiseren om aan de hedendaagse behoefte te voldoen. Hoogteaccenten zijn daarbij vaak onvermijdelijk om de opgave financieel mogelijk te maken. Alleen op die manier kunnen zowel de doelstellingen om een bloeiend glastuinbouwcluster te faciliteren én om woningen te bouwen voor de eigen bevolking

Hoogeland, Naaldwijk

en huishoudens met een economische binding met Westland behaald worden. Dat maakt ook dat Westland in 2040 ongeveer 120.000 inwoners kent.

Bevolkingsgroei Westland

Westland blijft op lange termijn een groeigemeente. De prognose is dat Westland zal blijven groeien tot ongeveer 120.000 inwoners (zie figuur). Opvallend is het om te zien dat er in Westland naast vergrijzing ook sprake is van een lichte vergroening, dus een toename van 0 tot 20-jarigen. De 'beroepsbevolking' kent een heel lichte stijging.

Van grote invloed op de bevolkingsontwikkeling is het bouwprogramma, dat op basis van de economische conjunctuur vertraagd ontwikkeld zal worden. Dat maakt de prognose in grote mate afhankelijk van de woningbouwambitie en uitvoering daarvan in de gemeente.

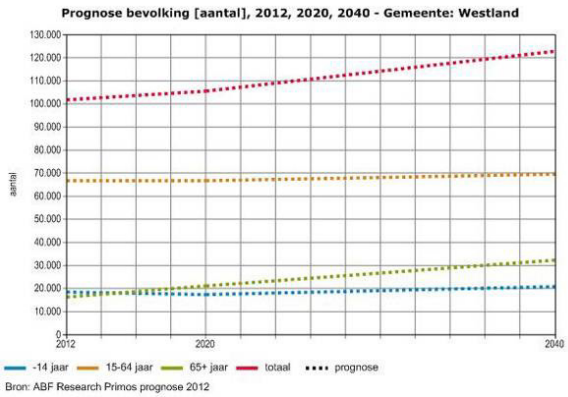

De woningvoorraad van de gemeente Westland is energieneutraal en nagenoeg CO_2-neutraal: goed geïsoleerde woningen maken gebruik van restwarmte en energie van glastuinbouw en havengebied. Met name bij nieuwbouwprojecten wordt hier invulling aangegeven, door geen gebruik meer te maken van fossiele brandstoffen en heel nadrukkelijk als duurzame Greenportgemeente de woningvoorraad aan te vullen.

Een toenemende gedifferentieerde vraag naar woningen en de huidige impasse op de woningmarkt dwingt een omslag in denken af. De aandacht zal in de toekomst verlegd moeten worden van nieuwbouw naar de huidige woningvoorraad. Ook het uitgaan van de behoefte en uiteindelijke vraag naar woningen zal als uitgangspunt dienen.

Voor de Westlandse woningmarkt wordt uitgegaan van het stramien eerst inbreiden, herstructureren en pas dan uitbreiden. Inbreiding kan in alle kernen en kan gepaard gaan met passende hoogte-accenten in de kernen en nieuwe ontwikkelgebieden, waarbij rekening wordt gehouden met het karakter en schaal van de omgeving.

Voorzieningen

Naaldwijk is en blijft het voorzieningencentrum van Westland. De andere kernen hebben een bij de kern passend niveau aan voorzieningen, zoals supermarkt, basisonderwijs en huisarts. Ter Heijde en Heenweg vormen hier een uitzondering op en zullen niet alle voorzieningen in de eigen kern behouden, daar bepaalt de markt het voorzieningenniveau. Deze dorpen zijn unieke woongemeenschappen met een sterke eigen identiteit.

Voor de jeugd is voldoende opleiding en afleiding belangrijk. Het opleidingsvraagstuk is gekoppeld aan de behoefte van de Greenport aan goed opgeleid personeel. Door het ontwikkelen van nieuwe opleidingen ín Westland snijdt het mes aan twee kanten. De jeugd wordt gebonden aan Westland en de vraag naar personeel wordt beter beantwoord.

Huis van de toekomst, Amsterdam

Voorzieningen voor wonen, zorg en welzijn zijn belangrijk voor de bewoners van nieuw te ontwikkelen gebieden en te herstructureren wijken. Daarom maken ze integraal onderdeel uit van de gemeentelijke planvorming, omdat de maatschappelijke baten van deze voorzieningen groter zijn dan de ontwikkelkosten. Voorbeelden zijn woonservicegebieden, voor zorg geschikte woningen, steunpunten, dorpshuizen, multifunctionele centra, brede scholen.

Het menselijk en sociaal kapitaal is en blijft de kracht van Westland. Mensen liggen ten grondslag aan innovatie en productie als het gaat om economische groei.

Investeren in menselijk kapitaal heeft dan ook

gevolgen voor sociale relaties, voor het sociale klimaat in de wijken die Westland maken en daarmee ook op de economie van Westland.
Groenblauwe omgeving en vrijetijdsvoorzieningen
De mate van leefbaarheid wordt niet alleen bepaald door de vitaliteit van de kernen, maar zeker ook door de gebiedskwaliteit van de leefomgeving. Daarbij neemt de groenblauwe hoofdstructuur een prominente plek in, als het gaat om de vrijetijdsbesteding van de Westlanders en bezoekers van de gemeente.

"Niet blijven denken in kernen: de kernen zijn de wijken die Westland maken!"

Urhahn-Urban Design, spontane stad

De groenblauwe hoofdstructuur van Westland bestaat uit de Kust, Poelzone, Zwethzone, Westlandse Zoom, Gantel en Blakervaart die voor mens en dier een reis door Westland aantrekkelijk maken. De *steppingstones* Staelduinse Bos, Wollebrand, Plas van alle Winden en Prinsenbos vormen de hoofdstructuur die de kust aan de Hof van Delfland binden.
De Westlandse kust als verborgen parel wordt ontwikkeld tot een uitdagend verblijfsgebied waar lokale producten gegeten kunnen worden en waar genoten kan worden van een prachtige zonsondergang en waardevol duingebied. De groenblauwe hoofdstructuren zijn verworden tot parkachtige gebieden waar het genieten is voor Westlanders en bezoekers. Het laat de pracht van Westland zien, de bedrijvige economie die hand in hand gaat met een relaxte verblijfomgeving.

Urhahn-Urban-Design Zaanstad

De recreatieve verbindingen zijn door het koppelen van de waterstructuren aan groenontwikkeling aantrekkelijk geworden. Ook tussen de dorpen onderling zijn aantrekkelijke verbindingen voor fietsen, wandelen en varen gecreëerd.
Niet alleen de groenverbindingen buiten de kernen zijn van belang om de belevingswaarde van Westland te vergroten. Ook binnen de kernen moet meer zichtbaar en beleefbaar groen gerealiseerd worden. Bij beide uitdagingen staat kwaliteit boven kwantiteit. Uitgaande van de huidige groengebieden en de geplande verbindingszones zoals deze ook in de Visie Greenport benoemd zijn, dienen deze kwalitatief een impuls te krijgen. Nieuwe groengebieden passen niet binnen de ambities van de gemeente. Wel een kwaliteitsimpuls en het realiseren van verbindingen.

Klimaatverandering

Een aantal klimatologische veranderingen zijn aanstaande, al is het nog lastig te bepalen in welke mate de volgende ontwikkelingen zich zullen doorzetten.

De opwarming zal doorzetten, hierdoor komen zachte winters en warme zomers vaker voor. De winters worden gemiddeld natter en ook de extreme neerslaghoeveelheden nemen toe. De hevigheid van extreme regenbuien in de zomer neemt toe, maar het aantal zomerse regendagen wordt juist minder en tot slot blijft de zeespiegel stijgen . Kortom: er is sprake van vernatting en verdroging.

Voor Westland kan dit zowel wateroverlast als watertekorten (voor de tuinbouw en natuur) tot gevolg hebben.

Toenemende verzilting kan ook een verandering in zoetwateraanbod en verandering van natuurwaarden tot gevolg hebben.

Westland heeft geen last meer van intensieve regenbuien, omdat door maatwerkoplossingen in het boezemgebied en de polders de waterproblematiek is opgelost. Dat betekent droge voeten, meer zichtbaar water om de gebiedskwaliteit te verbeteren en levend water, ofwel een verbetering van de chemische en ecologische waterkwaliteit.

Voor de glastuinbouwsector en de ecologie in Westland is het veranderend klimaat en daarmee de toenemende droogte een probleem. De uitdaging is om zo goed mogelijk gebruik te maken van het hemelwater, door opslag in natte tijden, en gebruik in droge tijden. Het juiste evenwicht moet leiden tot zelfvoorzienendheid van de glastuinbouwsector in de toekomst.
Door intensievere neerslagreeksen moet ook rekening gehouden worden met het waterbergend vermogen bij ruimtelijke ontwikkelingen. Door de versterking van de zeewering de afgelopen jaren, door onder meer de zandmotor en de verbreding van de duinen, moet de kustverdediging in Westland op orde zijn tot zeker 2050.

De ruimtelijke inpassing voor het vasthouden van water wordt zoveel mogelijk gedaan door gebruik te maken van technologische ontwikkelingen, zodat het ruimtebeslag zo minimaal mogelijk is.

Bellamywaterplein, Rotterdam

Westland staat bekend als proeftuin voor inpassingen van tuinbouwtechnologie, maar ook van watertechnologische ontwikkelingen die bijdragen aan de ontwikkeling van de Greenport.
Dit laten we ook zien, door legio recreatieve mogelijkheden die Westland op de kaart zetten. Naast de recreatie die veelal verbonden is met de groenblauwe gebieden in Westland wordt de agrorecreatie sterk ontwikkeld. Een dag Westland bezoeken staat garant aan een kijkje in de keuken van ‘s werelds meest innovatieve glastuinbouwcluster dat staat voor gezondheid en geluk.

3.4. Bereikbaar Westland

In 2040 stroomt het verkeer ondanks de toegenomen verkeersbewegingen soepel door op de doorgaande wegen zonder schadelijke uitstoot. De belangrijkste verbindingen tussen Westland en de rest van de wereld, namelijk de A4 en de A20, met in Westland als toegangspoorten de Harnaschknoop en Westerlee leveren geen verkeersproblemen op voor zowel personenvervoer als vrachtverkeer door de ongelijkvloerse kruisingen en een spreiding van verkeersstromen over de gehele dag. Daarbij houden we in Westland rekening mét en rekenen we óp de aanleg van de Blankenburgtunnel als nieuwe oeververbinding van Greenport naar Mainport.

Vlinderstructuur

Om de doorstroming op het Westlandse netwerk te bevorderen wordt een vlinderstructuur gerealiseerd. Dit is een interne rondweg voor het vrachtverkeer, om het fijnmazige netwerk in de glastuinbouwgebieden zoveel mogelijk te ontzien. In naaststaande figuur wordt deze vlinderstructuur aangegeven. Deze structuur is beoogd op bestaande wegen. Om te kunnen functioneren als ringweg, worden verschillende wegen opgewaardeerd.
Om op langere termijn bereikbaarheid en doorstroming te waarborgen is een verdere capaciteitsvergroting met name nodig in het noordoostelijke deel van Westland. De aanpassingen aan de Wippolderlaan met ‘inprikkers’ zijn een verbetering voor de ontsluiting van Wateringen, Poeldijk en zeker ook ABC Westland. Daarnaast zal ook de Veilingroute intensiever gebruikt worden en daarom is een capaciteitsuitbreiding op het traject tussen Westerlee en de Harnaschknoop van belang. Dit wordt bereikt door de kruisingen en rotondes op dit traject te verbeteren en de Veilingroute 2x2 te maken, op die manier wordt de nieuwe Greenport-as werkelijkheid.

De centrale as van deze structuur kent een ander karakter. Deze is ook nadrukkelijker gericht op personenvervoer, waaronder ook een openbaarvervoersverbinding hoort. Om te voorkomen dat Westland ruimtelijk gesplitst wordt is de landschappelijke inpassing hierbij van groot belang.

Ruimtelijke inpassing én een betere benutting van deze vlinderstructuur zorgen voor betere doorstroming en betere leefbaarheid/veiligheid op het Westlandse wegennetwerk.

HOV

Een hoogwaardige openbaarvervoersverbinding (HOV) verbindt Westland met de Haagse en Rotterdamse regio. Het Spui en de Coolsingel zijn binnen een half uur te bereiken vanaf alle locaties langs de centrale as. Andere belangrijke locaties in de Zuidvleugel binnen drie kwartier.
Door deze goede verbinding is het Westlanders mogelijk gemaakt om van de regionale culturele voorzieningen gebruik te maken en anderzijds is Westland voor de regio aantrekkelijker geworden als werklocatie, waar de Greenport de vruchten van plukt. Vanuit alle locaties in Westland zijn de faciliteiten in de regio Den Haag-Rotterdam bereikbaar en maakt Westland onderdeel uit van de netwerkstad die de Zuidvleugel is. Om dit mogelijk te maken wordt de centrale as klaargemaakt voor de toekomst.
Een goede aansluiting op de RandstadRail en de metrolijn naar Rotterdam is daarbij de eerste stap. De stap daarna is mogelijk om onderdeel uit te gaan maken van deze lightrailstructuur. Om de doelstelling te halen om goed verbonden te zijn met de Zuidvleugel moeten we in ieder geval rekening houden met een ruimtelijke reservering voor een doelgroepenstrook voor de bus. Met deze reservering kán dan in de toekomst ook een lightrailverbinding door Westland gerealiseerd worden.
De OV-verbinding wordt dus verbeterd door een ruimtelijke reservering te doen, waarmee een tweetrapsraket doorlopen kan worden: eerst een goede aansluiting door gebruik te maken van de bus, en de optie voor de toekomst open te houden om onderdeel te worden van het grotere netwerk.

Duurzame mobiliteit

Er wordt voor vrachtvervoer een transitie doorgemaakt van unimodaal vervoer (alleen over de weg) naar multimodaal (weg, water, lucht, spoor, buistransport). Op die manier kan de Greenport en specifiek het agrologistieke onderdeel van het glastuinbouwcluster zich blijvend onderscheiden als dynamische draaischijf tussen consument en producent.
Door goed in te spelen op digitalisering heeft

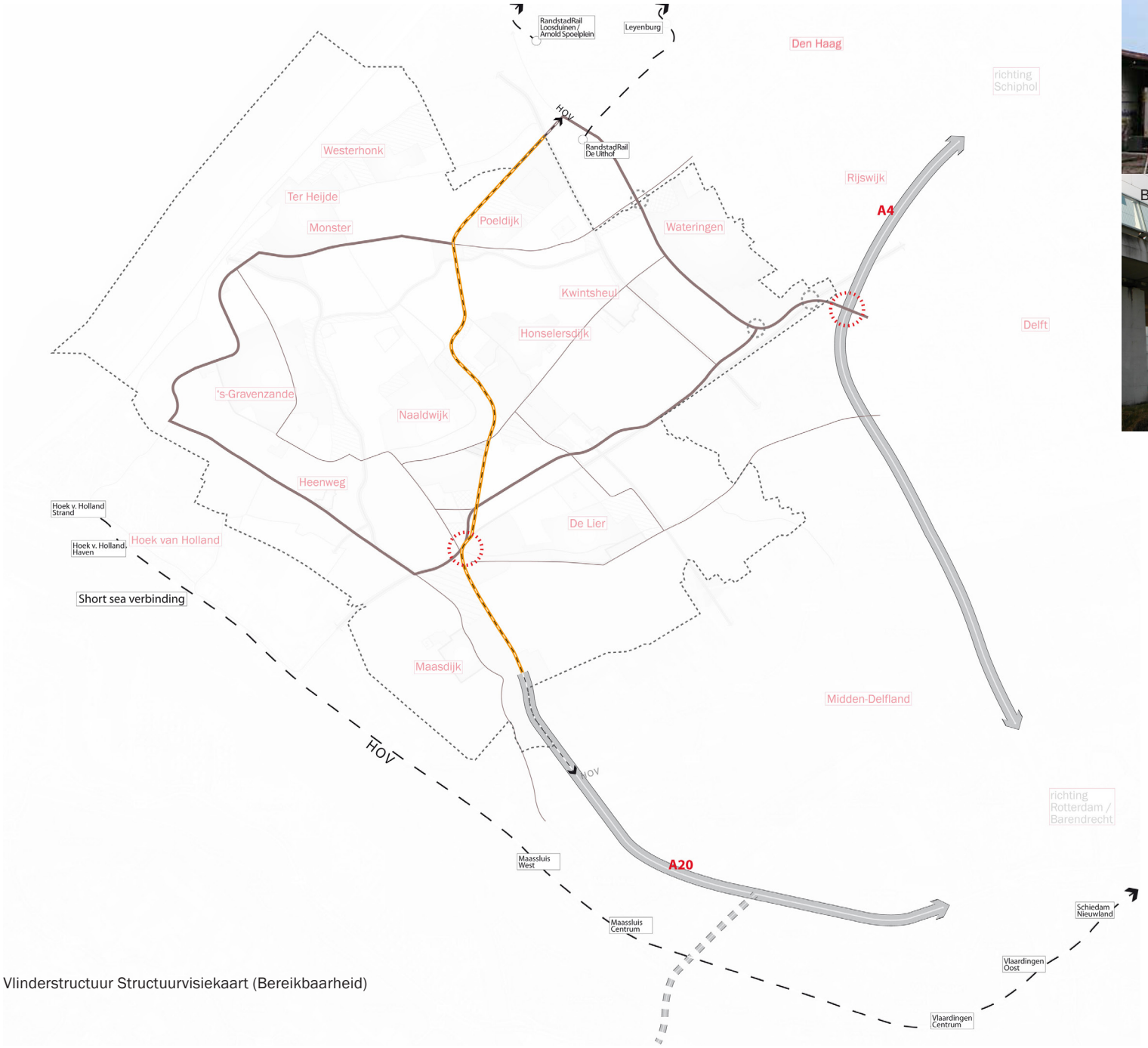

Vlinderstructuur Structuurvisiekaart (Bereikbaarheid)

Maasdijk, kas

Rotterdam, haven

Westland zich ontwikkeld tot zowel fysieke als digitale draaischijf voor de glastuinbouwsector. Hiermee is het ook mogelijk geworden om in de 24-uurs-economie een betere spreiding van toenemende transportstromen te realiseren waardoor de pieken afnemen.

Vanwege de toename van productie en agrologistiek vervoer worden innovatieve mobiliteitsconcepten bedacht om transport in Westland op andere wijze te organiseren. Dit doet Westland samen met het bedrijfsleven en de wetenschapswereld. Duurzame, efficiënte en multimodale vernieuwingen staan hierbij centraal.
Door extra aandacht voor mobiliteitsmanagement wordt het gebruik van de infrastructuur gespreid en geïntensiveerd zonder de doorstroming negatief te beïnvloeden. Dat gaat gepaard met een aangepaste infrastructuur bestaande uit verbreding van wegen, verkeersbegeleidingssystemen en scheiding van stromen.
Binnen het agrocluster in zowel productiegebieden als op bedrijventerreinen zijn interne en ondergrondse vervoerssystemen ingericht die de druk op de Westlandse wegen verlichten.

- In de toekomst zal een steeds groter gedeelte van de Nederlandse versimport met containers via de **Maasvlakte** wordt getransporteerd. Een snelle en vraag gestuurde verwerking van producten in Westland en verhandeling via de Rotterdamse haven is een van de speerpunten van bereikbaar Westland, wat zorgt voor een zo klein mogelijke *carbon-footprint* voor Westlandse producten. De keuze voor duurzame mobiliteit is essentieel om in de wereldwijde economie met nieuwe consumentenwensen een rol te blijven spelen.

Om deze ontwikkelingen mogelijk te maken wordt meer ruimte gegeven aan de infrastructuur. Met nieuwe multimodale verbindingen tussen Westland en de Rotterdamse haven zijn de transporttijden tussen de Greenport en Mainport Rotterdam aanzienlijk afgenomen.
In 2040 is aan de noordoever van de Nieuwe Waterweg een Greenportterminal ontstaan waarbij in een combinatie van water, spoor en weg optimaal gebruik kan worden gemaakt van de voordelen van multimodaal vervoer en vervoersstromen tot een minimum beperkt kunnen worden.

Op deze manier is het mogelijk om invulling te geven aan een leefbare Westlandse samenleving met een florerende economie. Een goede bereikbaarheid is bij het bereiken van dat wensbeeld onmisbaar.

4. Structuurvisie 2020

3 kernwaarden van Westland:
“florerende glastuinbouweconomie,
leefbare gemeenschap en goede
bereikbaarheid”

Het perspectief voor Westland in 2040 is vertaald in een concrete visie tot 2020. Wat we gaan doen tot 2020 om het gewenste eindbeeld te bereiken wordt in dit hoofdstuk beschreven. Dat doen we aan de hand van de drie kernwaarden van Westland; een florerende glastuinbouweconomie, een leefbare gemeenschap en een goede bereikbaarheid. Op die manier werken we aan een gemeente die sociale verbondenheid combineert met een unieke economische kracht:

Westland is een unieke, internationaal toonaangevende, goed bereikbare en duurzame Greenportgemeente, waarin het goed wonen, werken, ondernemen en recreëren is. Westland herbergt een vooraanstaand glastuinbouwcluster, waarin kennis en innovatie, duurzaamheid, gezondheid en geluk centraal staan.
In de kernen is het goed wonen in Westland. Het woonmilieu is onderscheidend ten opzichte van de omliggende gemeenten. Naaldwijk vormt het centrum van Westland, zonder dat de leefbaarheid van andere dorpen daaronder lijdt. Het groenblauwe karakter van de gemeente wordt bepaald door het strand, Staelduinsebos, Wollebrand en de groenblauwe zones die Westland verbinden met Midden-Delfland.

Deze centrale doelstelling is de basis voor de ruimtelijke ontwikkeling van Westland. De kernen en de groenblauwe hoofdstructuur zijn van groot belang voor leefbaarheid van Westland: daar woont het grootste deel van de inwoners, zijn de voorzieningen geconcentreerd en is vrijetijdsbesteding te vinden. De ruimtelijke kwaliteit moet een positief effect hebben op het sociale klimaat waarin de Westlandse bevolking woont, werkt, onderneemt en recreëert.
Westland moet een goede uitstraling naar buiten hebben. Het glastuinbouwcluster in al zijn verscheidenheid blijft voor de gemeente van centraal belang voor de economie, ook als visitekaartje naar buiten. De structuurvisie vertaalt deze doelstelling naar ruimtelijke ontwikkelingen die invulling geven aan de gestelde ambitie.

Dat doen we aan de hand van drie thema's met bijhorende strategische speerpunten:

- Economie;
  - versterken glastuinbouwcluster en duurzame economie;
- Leefbaarheid;
  - Behoud van een vitaal Westland met onderscheidende dorpen;
  - voldoen aan woningbehoefte Greenport;
  - versterken groenblauwe hoofdstructuur;
- Bereikbaarheid.
  - verbeteren fysieke bereikbaarheid en mobiliteit gemeente;

Deze speerpunten worden in dit hoofdstuk verder beschreven en zijn de opmaat naar ons actieplan dat aangeeft waar we mee aan de slag gaan.
Alle ruimtelijke ontwikkelingen zijn **duurzaam**, toekomstbestendig en doordacht, zodat ze niet ten koste gaan van de ontwikkelingsmogelijkheden van toekomstige generaties. Ruimtelijke ontwikkelingen worden beoordeeld op (1) de onderliggende vraag in de regio, (2) de beschikbare ruimte binnen het bestaande stedelijke gebied en (3) een multimodale ontsluiting. Westland verlangt bij grootschalige initiatieven ook een plan van aanpak voor de omgang met energie, water en grondstoffen. Op die manier wordt in Westland duurzaam gebouwd en wordt de doelstelling om de meest duurzame glastuinbouwgemeente te zijn bereikt.

Ook economisch gezien is duurzaamheid één van de kernwaarden, die steeds meer als onderscheidende factor de productafzet bevordert én een exportproduct op zichzelf wordt. Dat wordt ook versterkt door de steeds luidere roep van consumenten om duurzame, energiezuinig geteelde, en veilige producten. Om internationaal voorop te blijven lopen is duurzaamheid een must. De verduurzaming kan dus zeker een impuls gebruiken.
Duurzaamheidsuitdagingen vinden ruimtelijk hun vertaling bij herstructurering van woonwijken en glastuinbouwgebieden en bij ondergronds ruimtegebruik. De eerste stappen op weg naar gesloten water- en energiekringlopen zijn gezet en dit verdient navolging bij toekomstige ontwikkelingsinitiatieven. Alle ruimtelijke ontwikkelingen willen we op een duurzame manier realiseren. Alle nieuwe woningen zijn duurzaam, dat is het uitgangspunt.

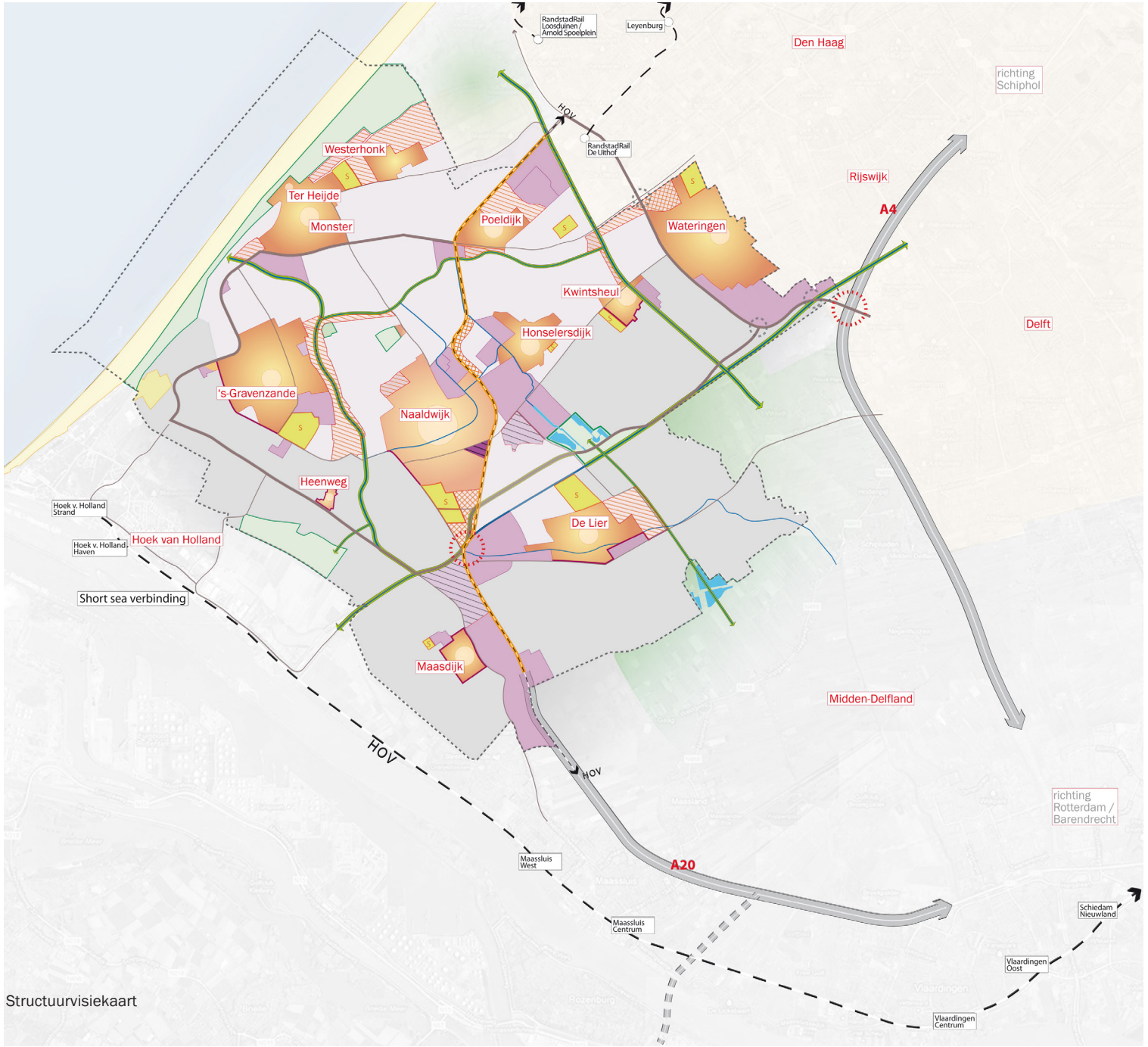

Structuurvisiekaart

Duurzame dorpen realiseren is een andere opgave. Dat betekent dat de huishoudens zo weinig mogelijk gebruik maken van fossiele brandstoffen, reststromen worden hergebruikt, geen sprake meer is van wateroverlast, duurzame stedenbouw wordt toegepast die inspeelt op klimaatverandering en ruimte voor ontmoeting en samenhang bevordert. Een goede inrichting van de fysieke leefomgeving is hiervoor nodig, door ruimte voor waterberging in te passen, de juiste materialen te gebruiken voor bestrating en gebouwen en belangrijke functies bereikbaar te maken en te houden.

4.1. Economie

De kracht van Westland zit in de onderlinge verwevenheid en afhankelijkheid van functies binnen het glastuinbouwcluster. Behoud en versterking van het hele glastuinbouwcluster staat voorop, waarbij er geen onderdelen uit het Westlandse glastuinbouwcluster mogen verdwijnen. Glastuinbouw is de beste garantie voor de verdere economische en maatschappelijke ontwikkeling van Westland. De glastuinbouw kent ook bedreigingen. Bijna elke nieuwe ruimtevrager buiten de dorpen zorgt voor een afname van het glastuinbouwareaal. Het behouden van het glastuinbouwcluster vraagt bescherming van deze functie om de basis van de Greenport op peil te houden. Het tegengaan van strijdige activiteiten in het buitengebied is hierbij zeer belangrijk. Ook op mondiaal niveau neemt de

concurrentiedruk halsoverkop toe. De toegevoegde waarde van het cluster moet blijven groeien om de concurrentie voor te blijven. Dat vraagt om flexibiliteit bij ruimtelijke ontwikkelingen. Bereikbaarheid is voor de glastuinbouw de belangrijkste belemmerende factor, dit kan en moet in Westland een impuls krijgen.

Om welvarend te blijven zal Westland zich steeds meer richten op kennisontwikkeling en innovatie, handel en logistiek en duurzame glastuinbouw. Dat doen we aan de hand van de volgende speerpunten die in de volgende paragrafen worden uitgewerkt:

- Groei van het hele glastuinbouwcluster faciliteren: producerende, toeleverende, verwerkende en distribuerende bedrijven;
- Moderniseren van het teeltareaal: faciliteren van modernisering door randvoorwaarden te scheppen op het gebied van ontsluiting en ruimtelijke ordening;
- Verduurzaming cluster: water en energie;
- Aandacht besteden aan de ruimtelijke kwaliteit en veiligheid in het gebied: goede verhouding tussen verdiencapaciteit en kwaliteit en belevingswaarde van omgeving;
- Passende lokale economie;
- Verbeteren bereikbaarheid, (wordt uitgewerkt in 4.3).

4.1.1. Groei glastuinbouwcluster

Het glastuinbouwcluster moet op nationaal en mondiaal niveau blijven excelleren. Kennis is hiervoor van groot belang. De verschillende bedrijven binnen het glastuinbouwcluster kennen een grote onderlinge samenhang. Doordat verschillende bedrijven bij elkaar in de buurt gevestigd zijn, kunnen ze gebruik van elkaar maken en elkaar versterken. Het glastuinbouwcluster moet als één geheel worden behandeld.
Greenport Westland zet in op groei van alle onderdelen van het cluster. Producerende, toeleverende, verwerkende en distribuerende bedrijven moeten kunnen groeien. Hiervoor moet de basis op orde zijn, wat in ieder geval betekent dat er planologische zekerheid wordt geboden aan bedrijven. Het buitengebied van Westland staat ten dienste van de productie van agrarische producten. Op bedrijventerreinen worden de toeleverende, verwerkende en agrologistieke bedrijven gefaciliteerd.

Er wordt een groei voorzien in de handelsfunctie. Distributiecentra en grootschalige agrobedrijvigheid met veel verkeersbewegingen worden bij voorkeur ontwikkeld aan de bereikbare rand van de gemeente Westland, in aansluiting op het rijkswegennet. Ook moet rekening worden gehouden met de clustervoordelen die op bestaande bedrijventerreinen worden bereikt. Tot 2020 is er voldoende ruimte voor uitbreiding op bedrijventerreinen, zowel voor de lokale, regionale als agrologistieke ontwikkeling. Bij mogelijke toekomstige uitbreiding van bedrijventerreinen zal worden bekeken of de bereikbaarheid en veiligheid op orde is, voordat tot aanwijzing van nieuwe bedrijventerreinen wordt overgegaan.

Om de verbeterde positionering van Greenport Westland en kennisontwikkeling ruimtelijk te faciliteren wordt ingezet op het realiseren van een ‘Greenport Westland Internationaal Kenniscentrum’ in het hart van de Greenport op een zichtlocatie met internationale uitstraling (zie 6.2). Hiervoor leent zich het gebied tussen Flora Holland en Westerlee aan de oostelijke zijde van de Burgemeester Elsenweg. De ruimtelijke ontwikkeling dient nader uitgewerkt te worden.
Het glastuinbouwcluster bestaat niet uitsluitend uit teeltareaal. De tuinbouwgerelateerde bedrijvigheid is minstens zo belangrijk voor het cluster. Verbreding van activiteiten in het glastuinbouwcluster is daarom mogelijk, zolang binnen de duurzame glastuinbouwgebieden de nadruk blijft liggen op primaire teelt. Voor verdergaande (neven) activiteiten is het nee-tenzij-principe te hanteren: alleen mogelijk indien hiervoor zwaarwegende argumenten zijn.
Anderzijds zijn er binnen de gemeente verschillende andere bedrijven die belangrijk zijn voor het glastuinbouwcluster (agrogerelateerde bedrijven). Te denken valt aan agrologistieke bedrijven, maar ook de veiling. Dit zijn eveneens bedrijven die internationaal opereren. Internationaal staan zij hoog aangeschreven doordat de agrologistieke bedrijven door de aanwezigheid van de hele keten goed in staat zijn een goed product te leveren. Door een goede combinatie van prijs, kwaliteit, mix van producten en snelheid van levering levert het agrologistieke cluster op een hoogwaardige

manier aan groothandelsbedrijven, distributie-centra en detailhandelsbedrijven. Deze bedrijven moeten de mogelijkheid houden om zich te kunnen ontwikkelen. Tot 2020 kan de verwachte groei geaccommodeerd worden op Honderdland, ABC en Trade Parc Westland Mars. Bij nieuwe uitbreidingen voor de langere termijn geldt als uitgangsprincipe bereikbaarheid, veiligheid en duurzaamheid. Voor wat betreft bereikbaarheid verdienen locaties dicht bij de hoofdontsluiting van Westland op het Rijkswegennet de voorkeur.
Groei van bedrijventerreinen op lange termijn ligt wel in de lijn der verwachtingen, met name voor het agrologistieke cluster. Daarom worden de mogelijkheden voor uitbreiding de komende jaren onderzocht, waarbij economische groei van de Greenport centraal staat en de bereikbaarheid, veiligheid en duurzaamheid goed geregeld moet zijn. Vooruitlopend op de uitkomsten van dit onderzoek worden in de structuurvisie geen nieuwe uitbreidingslocaties bedrijventerrein aangewezen. Mocht de komende jaren blijken dat de economie aantrekt, de behoefte van uitbreiding onderbouwd is en dit een bijdrage kan leveren aan de groei van de Greenport dan is uitbreiding bespreekbaar, mits minimaal voldaan is aan de randvoorden voor een bereikbare, veilige, duurzame ontwikkeling.

→ Monitoring groei agrologistiek en onderzoek ruimtebehoefte na 2020;
→ Uitwerken ontwikkeling Greenport Westland Internationaal Kenniscentrum.

4.1.2. Moderniseren teeltareaal

Om in 2020 nog concurrerend te zijn, moeten de ruimtelijke kaders zo zijn, dat de moderne bedrijven in moderne gebieden kunnen ondernemen en de wereldwijde concurrentie het hoofd kunnen bieden. Daarom moet een groot deel van het Westlandse glascomplex gemoderniseerd worden. Het faciliteren van herstructurering door het scheppen van de juiste randvoorwaarden op het gebied van ontsluiting en ruimtelijke ordening is daarbij een van de kerntaken van de overheid.
Westland gaat voor een hogere toegevoegde waarde op het beschikbaar teeltareaal. Het buitengebied van Westland blijft primair beschikbaar voor glastuinbouwbedrijven. Deze ruimte wordt planologisch beschermd in bestemmingsplannen. De centrale uitdaging waar het Westlandse glastuinbouwareaal voor staat is om de toegevoegde waarde te verhogen om de internationale concurrentie voor te blijven.
Op dit moment is de verhouding tussen het bruto en netto areaal ongeveer 50-50. Door een goede ruimtelijke ordening, ontsluiting, intensief en bedrijfsmatig exploiteren van het gebied kan deze verhouding verbeterd worden. Meer netto areaal, waarmee meer toegevoegde waarde kan worden gerealiseerd. Dat zal geen lichte opgave zijn. We zien het aantal glastuinbouwbedrijven afnemen, terwijl het totale areaal in Westland zich lijkt te

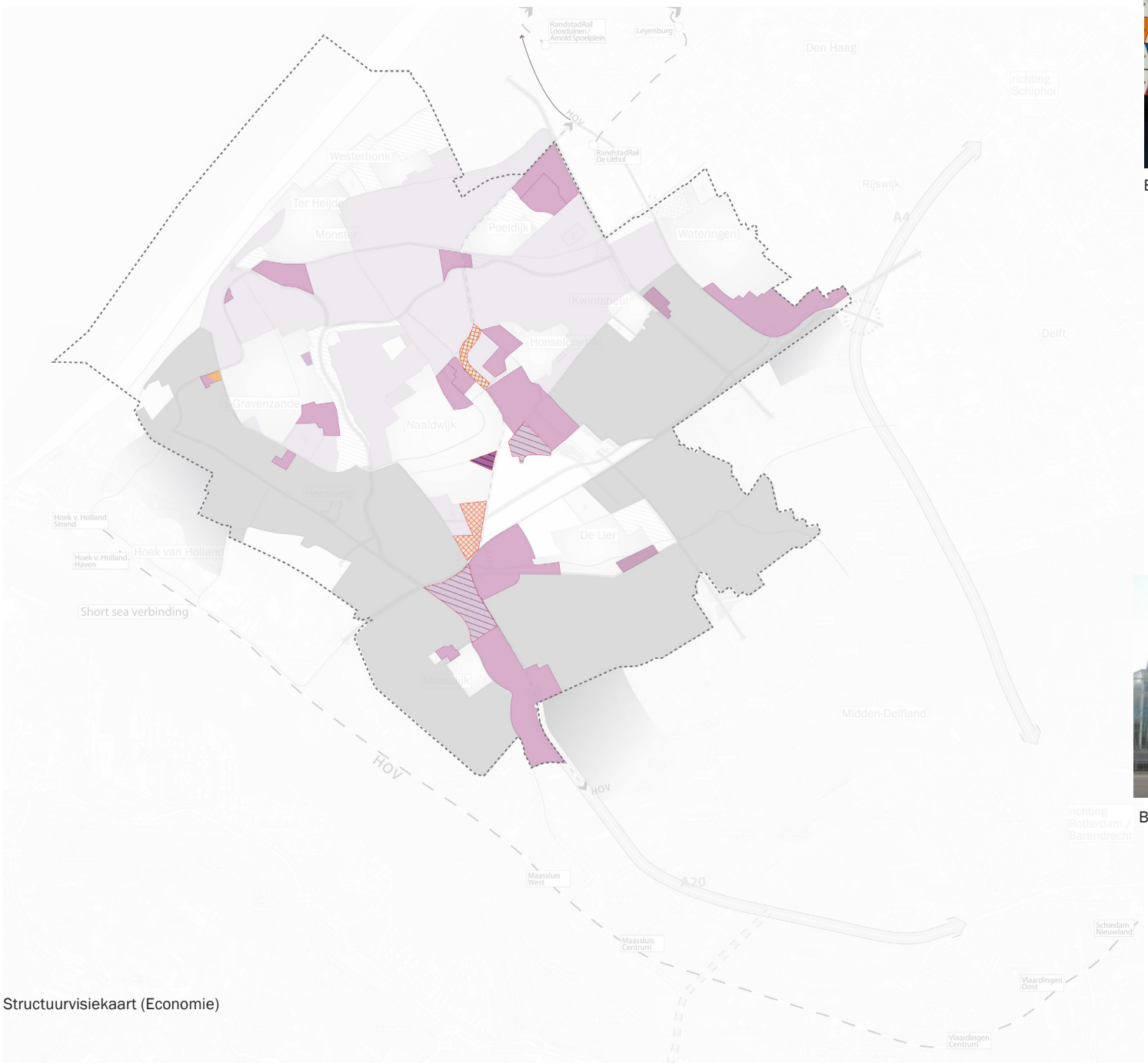

Structuurvisiekaart (Economie)

Bleiswijk

- Transformatielokatie
- Bedrijventerrein
- Te ontwikkelen bedrijventerrein
- Te ontwikkelen kantorenlokatie
- Glastuinbouw, grootschalig
- Glastuinbouw, kleinschalig

Bleiswijk

- Gemeentegrens
- Noordpijl

stabiliseren (zie tabel hiernaast). De gemiddelde bedrijfsgrootte van **glasgroente**bedrijven is tussen 2006 en 2012 toegenomen van 2,5 naar 4,3 hectare. **Sierteelt**bedrijven zijn in die periode gemiddeld gegroeid van 1,6 naar 2,3 hectare.

Die uitdaging om meer toegevoegde waarde te realiseren op het beschikbaar teeltareaal wordt door de bedrijven en overheden aangegaan door onder meer **gebiedsvreemde activiteiten** aan te pakken, zoals het hobbymatig houden van paarden en de vele woningen in het buitengebied naar de kernen te brengen. Deze functies willen we terugdringen in het buitengebied.

Woningen buitengebied

Om het laatste punt te faciliteren wordt de uitplaatsing van woningen op gemeentebrede schaal aangepakt. Uitgangspunt is dat er geen nieuwe woningen bijkomen in het glastuinbouwgebied en indien mogelijk het aantal woningen wordt teruggedrongen.
Het benutten van gebieden die ten behoeve van wonen staan, zoals aan de rand van dorpen of in potentiele ontwikkelgebieden hebben ruimtelijke gezien de voorkeur om het teeltareaal zo goed mogelijk te kunnen inrichten. Dit is echter financieel lastig haalbaar, waardoor ook gekeken wordt naar het uitplaatsen naar bestaande linten en het uitplaatsen naar randen van ontwikkelgebieden. Deze volgorde geeft ook de wenselijkheid weer. Westland zal hiervoor een voorkeursreeks en uitwerkingskader onderzoeken en opstellen.

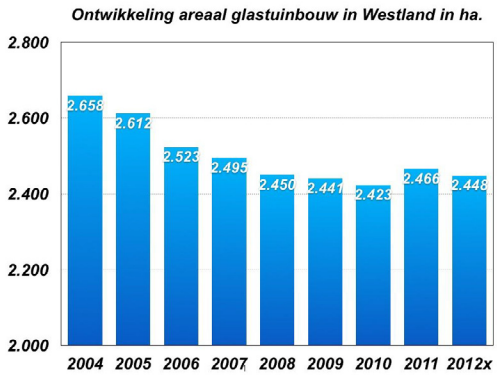

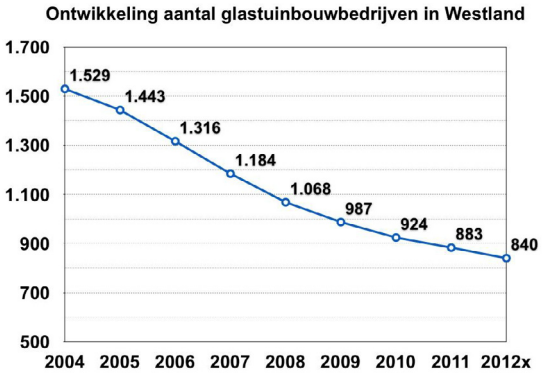

Deze opgave wordt vervlochten met de woningbouw ontwikkellocaties in Westland. De ontwikkeling daarvan is gestagneerd, terwijl er wel kavels uitgeefbaar zijn. Het uitplaatsen van woningen uit het glastuinbouwgebied lost daar een probleem op en brengt vraag en aanbod op woningbouw ontwikkellocaties dichter bij elkaar. Er ligt een onderzoeksopgave voor Westland om het uitplaatsen van woningen te verbeteren.

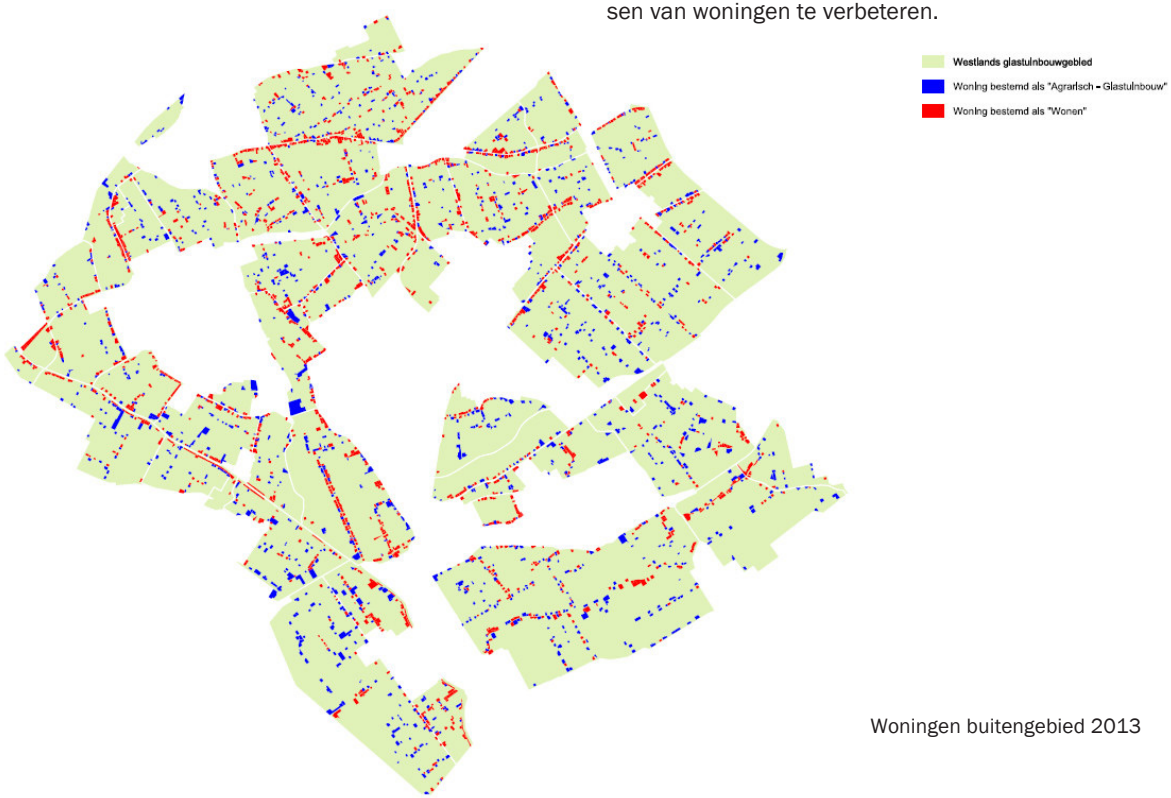

Woningen buitengebied 2013

Onderscheidende glasgebieden

Niet ieder gebied in Westland kent eenzelfde ruimtelijke indeling en daarmee eenzelfde ontwikkelperspectief. In het glastuinbouwgebied van Westland is grofweg onderscheid te maken in gebieden met grotere rechte verkavelingsstructuur en een chaotischer verkaveld gebied. Hier zien we een onderscheid tussen het oudste gedeelte van het glastuinbouwgebied van Westland en het later ontwikkelde gebied, vanaf ongeveer 1980.
De grens hiertussen wordt grotendeels gevormd door de Middel Broekweg en Naaldwijkseweg.
Op basis van deze hoofdstructuur zal de inzet ook toegespitst worden op gebiedsniveau. Schaalvergroting is het beste mogelijk in de zuidelijke *glasband*. De glastuinbouwgebieden ten noorden van de denkbeeldige scheidslijn zijn meer omsloten door woongebieden, kennen een grotere verstedelijkingsdruk en kleinere verkaveling. Een zeer hoge kwalitatieve invulling is hier noodzakelijk om op lange termijn én de druk van andere functies voor te blijven én de internationale concurrentie voor te blijven. Een hoogwaardiger bedrijfsinvulling is hier het doel. Het gaat hierbij om het bieden van een ontwikkelperspectief, voor en met de ondernemers. Er wordt geen aparte planologische status verbonden aan beide gebieden. Het hele glastuinbouwgebied staat nu én voor de langere termijn in het teken van de glastuinbouw.

De herstructurering van glastuinbouwclusters resulteert in efficiënte kavels voor bedrijven, goede bereikbaarheid, een veilige werkomgeving en duurzame ruimtelijke inrichting, zonder milieuoverlast, waaronder lichthinder.
Een veilige werkomgeving betekent geen wateroverlast, geluidsoverlast en stankoverlast. Een duurzame inrichting betekent voldoende capaciteit om water vast te houden, een robuuste waterstructuur, goede verkeersstromen (waar nodig ook recreatief aansluitend op de groenblauwe hoofdstructuur) en groene inrichting. Bij herstructurering wordt dan gebruik gemaakt van de percelen die buiten de voor bedrijven efficiënt te gebruiken kavels vallen.

Om verdere groei op het productieareaal mogelijk te maken wordt intensievere teelt mogelijk gemaakt, door meerlaagse teelt en intensiever grondgebruik. Dit betekent extra druk op de ruimtelijke kwaliteit omdat het buitengebied steeds meer een industrieel karakter zal krijgen (gesloten niet-licht doorlatende kassen met aanzienlijke bouwhoogte, intensievere logistieke en transportbewegingen). Sturen op goede ruimtelijke kwaliteit is dan ook nodig.

Zekerheid

Het beleid is er op gericht in de gebieden aangewezen voor glastuinbouw een toename van niet-glastuinbouwbedrijvigheid te voorkomen. Criterium voor glastuinbouwbedrijvigheid is dat de teelt centraal staat en dat de andere bedrijfsactiviteiten (bijvoorbeeld verwerking, verhandeling, energieproductie, kantoorfunctie e.d) een directe relatie hebben met de teelt op het bedrijf zelf. Bij steeds meer bedrijven is verbreding van activiteiten waar te nemen. Voor verdergaande (neven)activiteiten hanteert Westland een ‘nee-tenzij-principe’: alleen mogelijk indien hiervoor zwaarwegende argumenten zijn. Deze uitzonderingen zijn alleen mogelijk bij aangetoonde toegevoegde waarde voor het cluster en indien ontwikkeling op een bedrijventerrein uitgesloten is. Bij dit ‘nee-tenzij-regime’ moet ook worden voldaan aan een goede ontsluiting en duurzame inrichting.

Andere bedrijven in het glastuinbouwcluster – bijvoorbeeld kassenbouw, transport en logistiek, handelsbedrijven, accountancy – dienen bij voorkeur een plaats te krijgen op agrologistieke of regionale bedrijventerreinen respectievelijk op een kantorenlocatie.

→ Opstellen beleid modernisering teeltareaal;
→ Verkenning ter verbetering beleid uitplaatsen woningen buitengebied;
→ Faciliterende kaders opstellen per glastuinbouwgebied om economische groei te ondersteunen.

4.1.3. Duurzaamste glastuinbouwgemeente

Westland moet in 2020 de duurzaamste glastuinbouwgemeente van Nederland zijn. Westland stuurt op een goede verhouding tussen de kapitalen people, planet en profit. Zoals eerder aangegeven in de vorige paragrafen gaan we voor een toename in toegevoegde waarde (profit). Dat brengt de verantwoordelijkheid met zich mee om ook te investeren

in people (werkgelegenheid, uitstraling gebied) en planet (ruimtelijke inpassing, rekening houden met landschappelijke waarde, zuinig omgaan met grondstoffen).

Water

Een van de kernopgaven is het verbinden van de overlast van water en de toenemende vraag naar water in de toekomst. Op het ene moment is er teveel aan water, op het andere moment is er een tekort aan water. Door klimaatverandering en intensievere teelt lijken vraag en aanbod in de toekomst steeds verder van elkaar verwijderd te raken. Door collectieve en centrale gecombineerde piekwaterbergingen en gietwaterbassins moet hier een oplossing voor worden gevonden. Ruimtelijk betekent dit dat we voldoende ruimte reserveren om piekbuien op te kunnen vangen óf dat er innovatieve maatregelen worden toegepast die ervoor zorgen dat het beschermingsniveau gehaald wordt. Voor de glastuinbouw geldt dat er maximaal eens per vijftig jaar sprake mag zijn van overlast.
Waterkringloopsluiting moet leiden tot zelfvoorzienendheid van de sector. Met innovatieve oplossingen wordt een probleem omgezet in een *unique selling point*: een duurzaam geteeld product dat mondiaal concurrerend is. De teelttechniek én de kennis over efficiënt omgaan met waterkringlopen kan mondiaal geëxporteerd worden.

Ruimte bieden aan water is niet alleen een opgave. Tegelijk draagt het bij aan de ruimtelijke kwaliteit en daarmee het imago van de glastuinbouw. Ook is een ecologische kwaliteitsverbetering nodig, die gerealiseerd wordt door aanleg van natuurvriendelijke oevers en paaiplaatsen, zoals de Kaderrichtlijn Water beschrijft. Daarbij hoort ook het op orde brengen van de chemische waterkwaliteit, dus geen uitstoot van nutriënten in het water.

Ondergrond

Steeds meer zal in het volgebouwde Westland gezocht worden naar innovaties en dubbel ruimtegebruik. Een eerlijk en efficiënt gebruik van de bodem is een uitdaging die voor ons ligt. Met name om duurzame energieopties optimaal te kunnen benutten is ruimtelijke sturing in de ondergrond noodzakelijk. Energieinfrastructuur zoals warmtenetten, gebruik van warmte-koude opslag, aardwarmte wordt steeds belangrijker. De levering van energie moet gefaciliteerd worden door goede infrastructuur. Op gebiedsniveau moeten *smart grids* gerealiseerd worden waarbinnen uitwisseling van energie mogelijk is. Ook de aanlevering van CO_2 uit de Rotterdamse haven kan in Westland uitgebreid worden met ondergrondse leidingen. Met deze ontwikkelingen wordt een bijdrage geleverd aan de verbetering van het vestigingsklimaat voor ondernemers.

Daarnaast wordt de watervoorziening steeds vaker ondergronds gebracht. Het opstellen van een visie op de bodem is in het algemeen belang en draagt bij aan een verduurzaming van Westland, een optimaal gebruik van de ondergrond en een eerlijke verdeling van ondergrondse mogelijkheden en bovengrondse vraag.

Om een CO_2- en energieneutrale economische ontwikkeling door te maken zet Westland in op nieuwe vormen van energie die zoveel mogelijk onafhankelijk zijn van fossiele brandstoffen. De *biobased economy* Westland en de aardwarmteprojecten zijn hier goede voorbeelden van. Maar ook het gebruik van duurzame energieopties als wind-, getijden- en zonne-energie kan daar onderdeel van zijn.
De glastuinbouw loopt voor op het gebied van duurzaamheid. Er is steeds meer sprake van CO_2-neutrale en energie neutrale teelt of zelfs energie producerende kassen. De gemeente ondersteunt en stimuleert dit zo veel mogelijk. Gesloten teeltsystemen en teelten waarbij gebruik wordt gemaakt van LED-verlichting en meerlaags telen worden ruimtelijk gefaciliteerd, door flexibel te zijn als het gaat om hoogte en ruimtelijke inrichting om deze duurzame ontwikkeling ook mogelijk te maken.

→ Uitvoering geven aan Waterplan 'Westlands Water, nu en later';-
→ Opstellen visie ondergrond;
→ Faciliteren (ondergrondse) infrastructuur voor energie- en CO_2-uitwisseling;
→ Uitvoeren KaderRichtlijn Water.

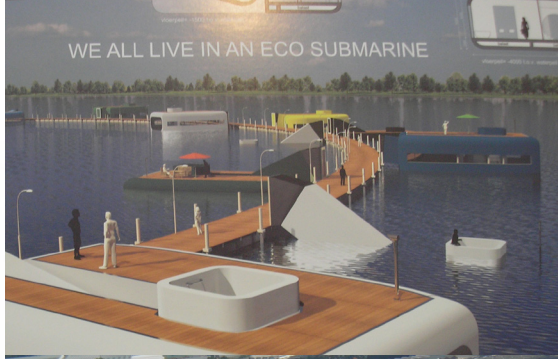

Glastuinbouw, grootschalig

Glastuinbouw, kleinschalig

Gemeentegrens

Noordpijl

Onderscheidende glasgebieden

4.1.4. Ruimtelijke kwaliteit

Bij een modern glastuinbouwgebied past ook een goede ruimtelijke kwaliteit. Een goede verhouding tussen verdiencapaciteit en kwaliteit en belevingswaarde van de omgeving is de *license to produce* in dit drukke gebied. Hogere bedrijven en gesloten gevels passen bij een modern glastuinbouwcluster en dit willen we graag faciliteren, mits er aandacht wordt besteed aan de ruimtelijke kwaliteit en veiligheid. Bij beeldkwaliteit dient er rekening gehouden te worden met de locatie, voor het glastuinbouwgebied geldt dat er bij de grote schaalvergrotingen andere eisen gesteld worden dan bij de gebieden met een fijnmaziger structuur.
Samen met gebiedspartners streven we naar een zo hoog mogelijke gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde.

Gebruikswaarde

Van een hoge gebruikswaarde is sprake als de ruimte op efficiënte en veilige wijze gebruikt kan worden van het beschikbare areaal. Daarbij hoort niet alleen een modern glastuinbouwbedrijf, maar ook voldoende ruimte voor waterberging, waar mogelijk gecombineerd met watervoorziening, kwalitatieve inpassing en het terugdringen van negatieve milieueffecten.
Gebruikswaarde geldt niet alleen voor vandaag, maar houdt ook rekening met klimaattrends van de toekomst. Een modern glastuinbouwgebied heeft ook **toekomstwaarde**, is klimaatrobuust en bestand tegen intensievere neerslagreeksen, heeft voldoende waterreserves voor drogere periodes en wordt niet negatief beïnvloed door verzilting van de bodem.

Belevingswaarde

Belevingswaarde speelt een belangrijke rol in de leefomgeving. Ieder glastuinbouwbedrijf is het visitekaartje van het cluster. Greenport Westland wil een sterk merk zijn en daarbij hoort een hoge belevingswaarde voor inwoners van Westland, maar zeker ook voor bezoekers. Daarbij helpt cultuurhistorisch besef, diversiteit, menselijke maat en identiteit.

Om de ruimtelijke kwaliteit te stimuleren hanteert Westland een ruimtelijk kwaliteitskader, dat bijdraagt aan een modern glastuinbouwgebied met zowel economische als kwalitatieve toegevoegde waarde. Ruimtelijke ontwikkelingen maken economische groei mogelijk, zonder afbreuk te doen aan ecologie en omgevingskwaliteit. Westland stuurt hierop op basis van de 'Visie ruimtelijke kwaliteit glastuinbouwgebied Greenport Westland'.
De grote ruimtelijk landschappelijke dragers zijn vaak onherkenbaar en hebben een gebrek aan karakter. Om de belevingswaarde van Westland te vergroten wordt de inrichting van landschappelijke en infrastructurele hoofdstructuren verbeterd.

Externe veiligheid

Bij ruimtelijke ontwikkelingen die in het invloedsgebied van één of meerdere risicorelevante bronnen plaatsvinden worden bij de verdere uitwerking van de plannen de gevolgen voor de hoogte van het groepsrisico in beeld gebracht. De risicobronnen waar bij ruimtelijke ontwikkelingen rekening mee gehouden moet worden zijn te vinden op de provinciale risicokaart. Het gaat bijvoorbeeld om LPG-tankstations, opslagplaatsen, route gevaarlijke stoffen en buisleidingen.
Bij de verdere uitwerking wordt aandacht besteed aan zaken zoals de hoogte en toename van het groepsrisico, zelfredzaamheid, bereikbaarheid voor hulpdiensten en maatregelen aan de bron.
Bij de aanwezige leidingen moet rekening worden gehouden met een zakelijke rechtstrook aan weerszijden van de leidingen.

4.1.5. Lokale economie

Westland is onderscheidend vanwege de Greenporteconomie, maar heeft daarnaast ook de reguliere basiseconomie, zoals de bouwsector en de autodealers. Ook deze sectoren horen bij een gezonde economie en moeten een plek hebben om te ondernemen en eventueel zelfs te groeien.

Niet iedere kern en bijbehorend bedrijventerrein heeft een kassenbouwer of anderszins toeleverende bedrijven nodig. Dit is in het verleden echter wel zo ontwikkeld. Het clusteren van dergelijke bedrijven heeft voordelen in de zin van kennisuitwisseling en samenwerkingsverbanden, bereikbaarheid waardoor de druk op het wegennet afneemt

en overzichtelijkheid in het kader van imago en milieuvoorschriften (milieubelastende bedrijven op locaties waar ze het minst last hebben van andere functies zoals wonen).

Nieuwe grootschalige economieën worden in beginsel niet ondersteund. Nieuwe auto-, meubel- of keukenboulevards hebben geen prioriteit voor de gemeente en zullen niet gefaciliteerd worden, bestaande locaties houden wel hun bestaansrecht.

Bedrijventerreinen

Westland heeft vele goed gefaciliteerde bedrijventerreinen verspreid over de gemeente. Westland hanteert een segmentering die breed herkend wordt. De indeling in drie marktsegmenten, lokaal, regionaal en agrologistiek bedrijventerrein heeft praktische waarde en hier houden we aan vast. Lokale terreinen, naast dorpskernen, zijn deels gericht op de dorpskern. Het onderscheid zit in de grootschaligheid van bedrijvigheid en de toelaatbaarheid van publieksfuncties. Regionale en agrologistieke terreinen zijn (doorgaans) gelegen aan rijkswegen en gericht op grootschalige bedrijfsmatige activiteiten. Deze segmentering biedt de ondernemers een keuze tussen een vertrouwd dorpsgebonden ondernemersklimaat of een grootschaliger en bedrijfsmatiger karakter.
Naast de bestaande terreinen zijn er nog behoorlijke ontwikkelgebieden op Honderdland (fase 2), Trade Parc Westland Mars en in mindere mate ABC Westland.

Door blijvende **modernisering** wordt ook voor andere bedrijvigheid ruimte gecreëerd voor enige groei, zoals dat ook in het glastuinbouwcluster plaatsvindt. Daarbij wordt gelet op veiligheid, bereikbaarheid, duurzaamheid en parkmanagement. Bij de modernisering van bedrijventerreinen wordt eerst gekeken hoe de beschikbare ruimte beter benut kan worden, voordat uitbreiding aan de orde komt. Ook wordt de uitplaatsing van bedrijven uit woonkernen doorgezet, door het bieden van aantrekkelijke alternatieven op de bedrijventerreinen. Dat biedt op langere termijn ruimte voor inbreiding van woningbouwlocaties binnen de nu bestaande contouren.

De bedrijventerreinen Westerlee en Lierweg zijn in beeld voor herstructurering. Op deze bedrijventerreinen is sprake van een verouderde situatie. Lierweg wordt daarbij stapsgewijs getransformeerd naar een woongebied, waarbij bestaande bedrijvigheid mogelijk blijft. Voor de overige bedrijventerreinen heeft de herstructurering tot doel de kwaliteit van de terreinen te verbeteren door middel van groot onderhoud of revitalisering.
Bij de herstructurering, intensivering en nieuwbouw van en op bedrijventerreinen is het beheer en gebruik van het grootste belang om de levensduur te verlengen en het gebruiksgemak te vergroten.

In de regio zijn ruime keuzemogelijkheden aan bedrijventerreinenlocaties voor de Greenport, waarbij met name Hoek van Holland door de kansen voor multimodale agrologistiek in relatie met de Rotterdamse haven interessant is geworden en de Harnaschpolder, vanwege de goede bereikbaarheid. Bij toekomstige uitbreiding van bedrijventerreinen in Westland zullen geen nieuwe solitaire bedrijventerreinen ontwikkeld worden, maar wordt aangesloten op bestaande terreinen, om zo van de clustervoordelen gebruik te maken, wat met name voor kennisoverdracht en agrologistiek belangrijk is.

Kantoren

De kantorenmarkt in Nederland is verzadigd en de leegstand is enorm. De Westlandse kantorensector is relatief klein. Al jaren wordt een grote groei van de kantorensector voorspeld als gevolg van de verdienstelijking van de economie die mede het gevolg is van de schaalvergroting in de glastuinbouw. De steeds grotere bedrijven schakelen steeds vaker kleine advieskantoren in. De vraag naar grote kantoorpanden blijft echter uit.

De Westlandse kantorenmarkt is in vergelijking met de landelijke ontwikkelingen vrij stabiel is en een sterke verbondenheid heeft met de lokale economie en haar bevolking. Binnen de Westlandse kantorensector zijn drie typen kantoren te onderscheiden: agrogerelateerde kantoren, kleine kantoren voor de huursector veelal verspreid op de bedrijventerreinen, grote lokaal gebonden kantoren met kantoor in eigendom.

Nieuwe (grootschalige) kantorenlocaties zijn mogelijk op ABC Westland, Tiendweg en het centrum van Naaldwijk. Wij verwachten dat de markt terughoudend zal zijn met de invulling van die mogelijkheden. Het uitgangspunt is om geen nieuwe kantoren op verspreide locaties in het buitengebied of op bedrijventerreinen toe te staan.

Wel vragen moderne glastuinbouwbedrijven om meer kantoorfaciliteiten bij het productiebedrijf dan vroeger. Deze kantoren bevinden zich doorgaans bij of op verwerkingsruimten. Deze ondersteunende kantoorfaciliteiten bij teeltbedrijven zijn toegestaan als dit in relatie staat met de bedrijfsvoering ter plaatse en op passende schaal plaatsvindt. Ook mogen er geen problemen ontstaan met verkeersafwikkeling en parkeren. Ook het stapelen van functies voorkomt dat dit ten koste gaat van productieruimte voor het bedrijf.

Honderdland

4.2. Leefbaar Westland

De gemeente Westland bestaat uit een vereniging van 11 dorpen. De dorpen hebben veel vergelijkbare kenmerken, zoals de sociale verbondenheid en sociale betrokkenheid. Dit komt op verschillende manieren tot uitdrukking. Zo is er een sterk verenigingsleven en zijn er veel vrijwilligers actief. Ook is er relatief veel sprake van mantelzorg, waardoor de mogelijkheid om te kunnen deelnemen in de samenleving wordt vergroot. Westlanders zijn daarnaast positief ingesteld en hebben een gezond zelfvertrouwen en doorzettingsvermogen. Dit uit zich in initiatieven als het Varend Corso, elf-kernenopera en sportevenementen ten bate van goede doelen.
De 11 dorpen hebben elk hun eigen identiteit. Dit wordt mede veroorzaakt door het verschil in omvang van de verschillende dorpen. Het verschil in identiteit wordt daarnaast veroorzaakt door de ligging. Naaldwijk heeft door de centrale ligging bepaalde centrumfuncties, Wateringen grenst direct aan Den Haag en is daardoor meer extern gericht. De directe ligging achter de kust, geeft Ter Heijde een geheel ander karakter.

De gemeente is trots op haar inwoners. Ze wil de sociaalmaatschappelijke betrokkenheid behouden en waar mogelijk stimuleren. Voor de gemeente is hiervoor de sociaalmaatschappelijke visie ‘Mijn Westland, Ons Westland’ belangrijk. De ruimtelijke component aan de sociaal maatschappelijke ontwikkeling wordt vertaald in de structuurvisie. Hierbij valt te denken aan voldoende geschikte woningbouw voor de Westlanders die in Westland willen blijven wonen, maar ook aan de verdeling van de (maatschappelijke) voorzieningen. De structuurvisie beschrijft hierbij het schaalniveau van de gehele gemeente.

Bij de woningbouwopgave zijn een aantal aandachtspunten van belang. Er is voor starters een gebrek aan bereikbare woningen, waardoor Westlandse starters uit Westland trekken. Aan de andere kant blijven ouderen steeds langer zelfstandig wonen, waardoor de doorstroming op de woningmarkt moeilijk op gang komt. Met het oog op de vergrijzing is het voor de arbeidsmarkt en voor de voorzieningen van belang dat de jonge werkende groep ook in Westland kan blijven wonen.
Een andere uitdaging is het huisvesten van economisch gebondenen. De Westlandse economie heeft behoefte aan tijdelijke arbeidskrachten, wat een huisvestingsopgave met zich meebrengt. In eerste instantie om tijdelijke werknemers te huisvesten, maar ook betekent dit een toename in de woningvraag, omdat een gedeelte zich ook definitief in Westland en omgeving zal vestigen. Ook hoogopgeleiden die hun emplooi in Westland hebben gevonden en in Westland willen wonen moet een aantrekkelijk woonmilieu geboden worden. Herstructureringsinitiatieven moeten blijvend worden uitgevoerd en alle aandacht krijgen die nodig is. Op dit moment gaat hierbij de aandacht uit naar

de vooroorlogse woningen, maar deze aandacht zal verschuiven naar de naoorlogse woonwijken.

Het acht kilometer lange strand met de duinenrij draagt in belangrijke mate bij aan de uitstraling van Westland. Ook de *stepping stones* Staelduinse Bos, Wollebrand, Plas van alle Winden en Prinsenbos vormen in belangrijke mate de groene hoofdstructuur in Westland die de kust aan de Hof van Delfland kan binden.
De groenblauwe hoofdstructuur tussen deze groenblauwe *stepping stones* moet nog gerealiseerd worden. De Poelzone, Westlandse Zoom (in combinatie met Ockenburg – Madestijn – Uithof in Den Haag), Zwethzone en Gantel moeten de verbindingen vormen, waardoor ook de bereikbaarheid verbetert door fiets-, wandel-, vaar- en ruiterverbindingen, die op dit moment onvoldoende op elkaar aangesloten zijn. Naast de verbindingen en groenblauwe gebieden buiten de kernen, verdienen ook de kernen aandacht. Op wijk- en buurtniveau is niet in iedere kern voldoende groen. Westland kan nog steeds te maken krijgen met wateroverlast, ondanks de vele aanpassingen in het watersysteem in het begin van deze eeuw. We gaan voor droge voeten, het voorkomen van wateroverlast na piekbuien. Maar ook streven we naar meer zichtbaar water, zodat de gebiedskwaliteit verbeterd wordt. Daarnaast willen we levend water, ofwel een verbetering van de chemische en ecologische waterkwaliteit.

Naaldwijk, WIlhelminaplein

Voor de glastuinbouwsector en de ecologie in Westland is het veranderend klimaat en daarmee de toenemende droogte een probleem. Ook in extreem droge tijden moeten telers voldoende water beschikbaar hebben voor het teeltproces.

Aan de hand van de volgende speerpunten werken we aan een *leefbare gemeente*:
→ Vitaal Westland met onderscheidende dorpen;
→ Voldoen aan woningbehoefte Greenport Westland;
→ Versterken groenblauwe hoofdstructuur.

Deze speerpunten worden in dit hoofdstuk verder uitgewerkt.

4.2.1. Vitaal Westland met onderscheidende dorpskernen

De gemeente Westland wil de leefbaarheid en vitaliteit van Westland in stand houden. De 11 dorpen hebben elk een eigen identiteit en die willen we behouden. De identiteit van elke kern dient als uitgangspunt voor verdere ontwikkeling. De inwoners van Westland moeten met plezier in de kernen kunnen blijven wonen, werken en recreëren. **Kwaliteit van de ruimtelijke leefomgeving** en de openbare ruimte en een veilige leefomgeving staan hierbij voorop. Een leefbare gemeente gaat verder. Om goed te kunnen leven, is voldoende passend werk in de omgeving noodzakelijk en is een goed voorzieningenniveau van belang. Bij voorzieningen

gaat het om passende detailhandel, en vrijetijdsbesteding zoals sporten, cultuur en ontspanning, maar ook om sociale voorzieningen voor zorg en ontmoeting. Om de centra van de kernen levendig te houden, wordt ernaar gestreefd de voorzieningen zo veel mogelijk te bundelen met de detailhandel. Daarbij past ook een intensieve woonomgeving met passende hoogteaccenten in de centra van de dorpen en op andere locaties die daarvoor geschikt zijn. Dat biedt draagvlak voor voorzieningen en ondersteunt de vitaliteit van de kernen.

Kracht van de kernen

Naaldwijk
Naaldwijk is een grote kern, gelegen in het hart van Westland en vervult in verschillende opzichten een centrumfunctie binnen de gemeente. Het is een goed bereikbare kern, ook met openbaar vervoer, met een ruim aanbod aan voorzieningen op een breed terrein. Naaldwijk zal in de toekomst plaats bieden aan het nieuwe gemeentehuis. Kenmerkend voor het hedendaagse Naaldwijk zijn winkelcentrum De Tuinen, Westland-Theater De Naald, het Wilhelminaplein en de horecagelegenheden.

Wateringen
Zijn ruimtelijk karakter dankt Wateringen aan de ligging pal naast Den Haag. Er is een goed winkelbestand en de voorzieningen van Den Haag zijn binnen handbereik. Wateringen is aantrekkelijk voor mensen die op de grens van stad en land willen wonen. Voor het dorp geldt een omvangrijk woningbouwprogramma en er zijn plannen voor sloop en nieuwbouw van een wijk. Kenmerkend voor Wateringen zijn de Hofboerderij en het Hofpark, sportvereniging VELO, het jaarlijkse popfestival Waterpop en de jaarlijkse Wielerronde.

’s-Gravenzande
Qua inwonertal is dit de grootste kern van Westland. Het is een ruim opgezet dorp met alle mogelijke voorzieningen; een op goed wonen gerichte kern die aantrekkelijk is voor de oudere Westlander. Ook aantrekkelijk zijn zee, duinen en strand die zeer nabij liggen. Kenmerkend zijn het marktplein, het sportpark, verpleeghuis De Kreek en het Staelduinse Bos.

Monster
Gelegen aan de duinen, het strand en de zee ademt Monster de sfeer van een rustig kustdorp. Het is een van de langst bewoonde plekken in Westland. In Monster wonen veel mensen die werkzaam zijn in Den Haag en een rustige woonomgeving zoeken aan de kust. Het karakter van Monster is kleinschalig en dorps. De vergrijzing is er relatief groot omdat de ligging nabij de kust en Den Haag, gecombineerd met de dorpse sfeer, het een gewilde woonplaats maakt voor de oudere Westlander. Dit heeft gevolgen voor de ontwikkeling van voorzieningen in de toekomst. Kenmerkend voor Monster zijn de Korenmolen, sociaal-cultureel centrum de Noviteit (voormalig klooster), wooncentrum voor mensen met een (verstandelijke) beperking het Westerhonk en Themapark De Westlandse Druif.

De Lier
De Lier is een sterk sociaal dorp dat bestaat uit kleine buurten waarin iedereen elkaar kent. Alle voorzieningen zijn binnen handbereik, groen en water liggen in de directe omgeving. Er is een goed ontwikkeld verenigingsleven en de Lierenaren voelen zich sterk verbonden met hun dorp. De Lier heeft alle benodigde voorzieningen om als zelfstandig dorp te kunnen functioneren. De bewoners zijn relatief jong. Echter, het tekort aan woningen voor jongeren en jonge huishoudens kan een doorbreking van de schakel in de bevolkingsopbouw en de sociale opbouw betekenen. Kenmerkend zijn de Dom, de Lee, de historische dorpskern en de feestweek (BraDeLier).

Honselersdijk
Honselersdijk bestaat uit een aantal buurten met elk een eigen sfeer en karakter. Het dorp kent relatief veel goedkope huurwoningen en relatief veel gezinnen met een laag inkomen. Er is een relatief grote vraag naar starterswoningen. Kenmerkend voor Honselersdijk zijn recreatiegebied De Wollebrand en veiling FloraHolland. Honselersdijk huisvest daarnaast met de Nederhof het meest in het oog springende cultuurhistorische element van Westland.

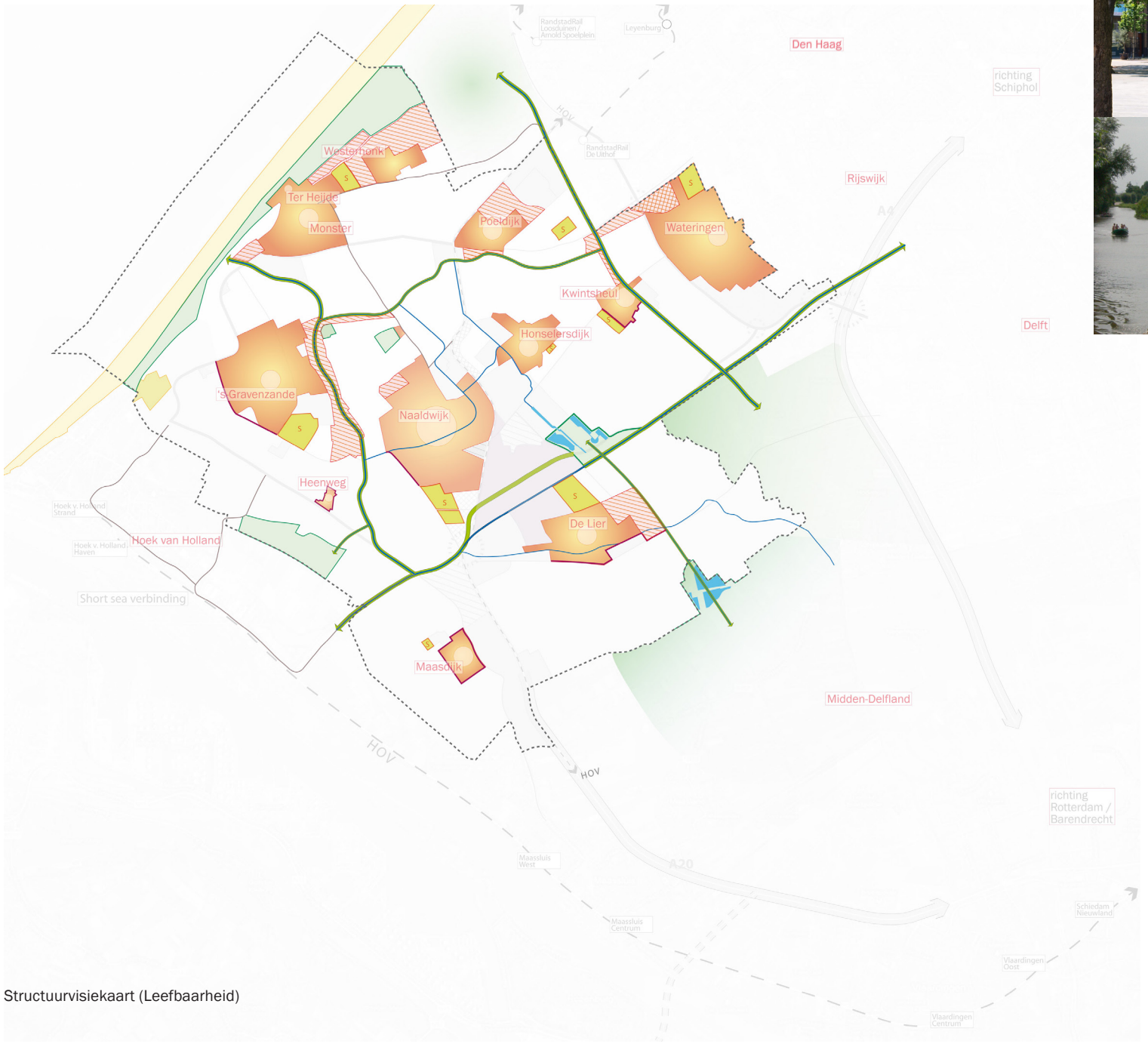

Structuurvisiekaart (Leefbaarheid)

- Dorpskern
- Te ontwikkelen woongebied
- Transformatielokatie
- Verblijfsrecreatie, grootschalig
- Strand
- Natuurgebied, park en/of water
- Groen-blauwe verbindingen
- Sportterrein
- Gemeentegrens
- Noordpijl

Poeldijk
Het is een kleine kern die een grote ontwikkeling doormaakt als gevolg van de realisatie van de Westlandse Zoom met luxere woningen. Er is een goed ontwikkeld verenigingsleven en met name de oudere Poeldijkers voelen zich sterk verbonden met elkaar en hun dorp. Kenmerkend zijn het sociaal-cultureel centrum De Leuningjes, de Sint-Bartholomeuskerk, de vestiging van Dario Fo en het dweilfestival.

Maasdijk
Kenmerkend is de eigen cultuur met een breed verenigingsleven. Het dorp is opgebouwd uit kleinschalige woonbuurten rond een dorpskern. Maasdijk heeft alle benodigde voorzieningen om als zelfstandig dorp te kunnen functioneren. Sociaal gezien is er een sterk wij-gevoel. Kenmerkend voor Maasdijk is de Maasdijkse belangenvereniging, het verenigingsblad De Maasbever, het Oranjeplein en het dorpsfeest (Spektakelfeest).

Kwintsheul
Dit dorp kenmerkt zich door het sterk ontwikkelde verenigingsleven. De kern kende zijn grootste groei na de jaren 50 van de vorige eeuw. Gemeenschappelijk kenmerk van alle afzonderlijke buurten is de kleinschalige maat. Kenmerkend zijn de omnisportvereniging Quintus.

Heenweg
Heenweg is in oppervlakte de kleinste kern. Het ligt tegen de Maasdijk aan, aan alle zijden omringd door glastuinbouw. De kern is niet groter dan een gemiddelde woonbuurt. Het heeft nauwelijks voorzieningen. Het is goed en rustig wonen in Heenweg, waarbij ook de nabijheid van het Staelduinse Bos een pluspunt is. Kenmerkend is de multifunctionele brede school “De Kameleon” , waarin naast de basisschool de welzijnsinstelling, bibliotheek, kinderopvang en bewegingsactiviteiten zijn ondergebracht. Ook de betrokkenheid van ondernemers uit de omgeving draagt bij aan een versterking van de leefbaarheid van de kern.

Ter Heijde
Ter Heijde is een uniek gelegen kustdorp aan de Noordzee. Het ligt midden in de duinen, aan het strand en aan de zee. Het ademt nog de sfeer van een rustig voormalig vissersdorp. Het dorp bestaat vooral uit kleine straatjes met kleine huisjes, ingeklemd tussen de zee en Monster. Ter Heijde is een sterke sociale eenheid. Er wonen relatief veel ouderen. Ter Heijde is een klein dorpje, maar het kent een groot verenigingsleven, variërend van zeegerichte activiteiten, zang en dans tot een motorclub. Kenmerkend voor Ter Heijde is het dorpshuis Het Vrondel, de dorpsvereniging met meer leden dan inwoners, café De Viskeet, de kanonnen en hardloopevenement de Heijdse Omloop.

Voorzieningen
Het sociaal kapitaal van de gemeente maakt ons trots en dit is de basis om een leefbare gemeente te houden. Ook in ruimtelijke zin. Specifiek de elf dorpen en de groenblauwe hoofdstructuur maken van Westland een leefbare gemeente, waar de glastuinbouweconomie haar oorsprong en bestaansrecht vindt. Een leefomgeving die **schoon en veilig** is, ontmoeting en samenhang stimuleert en voldoende voorzieningen biedt aan alle doelgroepen. Een omgeving die Westlanders in staat stelt zelf verantwoordelijkheid en initiatief te nemen om de kwaliteit van hun eigen leefomgeving te verbeteren.

Economie in de kernen
De detailhandel en horeca in Westland is onderscheidend ten opzichte van andere omliggende gemeenten, door het dorpse karakter en de verbondenheid met het glastuinbouwcluster. Waar anders kun je de verse producten uit Westland beter proeven en beleven?
In de verschillende kernen moet er detailhandel en horeca zijn die past bij de omvang van de kern. Hoe groter de kern, hoe meer er verwacht kan worden van het detailhandels- en horeca-aanbod, waarbij Naaldwijk een centrumfunctie vervult. Binnen de bestaande winkelgebieden is voldoende ruimte over voor eventuele uitbreidingen. Voor de levensvatbaarheid van de detailhandel en horeca is concentratie van belang. De bestaande contouren van de winkelgebieden worden daarom

niet uitgebreid of verplaatst: hierbinnen bestaan voldoende mogelijkheden om ervoor te zorgen dat de massa van de detailhandel en horeca groot genoeg is om als centrumgebied aantrekkelijk te zijn.
De detailhandel in Westland houden we centraal in de kernen. Dit betekent geen uitbreiding van winkelstrips aan de rand van kernen of in het glastuinbouwgebied.
De gemeente streeft ernaar dat in alle verschillende kernen (basis)detailhandel behouden blijft, uitgezonderd Ter Heijde en Heenweg. Hoewel hier altijd sprake is van marktwerking en het nauwelijks mogelijk is om onder invloed van digitalisering, individualisering (internetwinkels) en schaalvergroting in alle kernen basisdetailhandel als een supermarkt te behouden, zal de gemeente bij nieuwe initiatieven op locaties waar basisdetailhandel afwezig is, dit waar mogelijk faciliteren. Daar waar geconstateerd wordt dat winkels verdwijnen en panden leeg komen te staan willen we de levendigheid behouden en versterken door de toevoeging van maatschappelijke voorzieningen (zoals een gezondheidscentrum) mogelijk te maken.

Maatschappelijke voorzieningen
Naaldwijk is en blijft het voorzieningencentrum van Westland en ook de andere Westlandse kernen zijn en blijven vitaal. De andere kernen hebben een bij de kern passend basisniveau aan voorzieningen, zoals supermarkt, basisonderwijs en huisarts. Ter Heijde en Heenweg vormen hier een uitzondering op. Deze kleine kernen zijn onderscheidende leef- en woongemeenschappen die voor wat betreft voorzieningen zijn aangewezen op de kernen in de omgeving.

Voor de jeugd is voldoende opleiding en afleiding belangrijk. Het opleidingsvraagstuk is gekoppeld aan de behoefte van de Greenport aan goed opgeleid personeel. Door het ontwikkelen van nieuwe opleidingen ín Westland snijdt het mes aan twee kanten. De jeugd wordt gebonden aan Westland en de vraag naar personeel wordt beter beantwoord.
Voorzieningen voor wonen, zorg en welzijn zijn belangrijk voor de bewoners van nieuwe te ontwikkelen gebieden en te herstructureren wijken. Daarom maken ze integraal onderdeel uit van de gemeentelijke planvorming, omdat de maatschappelijke baten van deze voorzieningen groter zijn dan de ontwikkelkosten. Voorbeelden zijn woonservicegebieden, voor zorg geschikte woningen en steunpunten.

Volksgezondheid en zorg
Mensen leven langer en daarmee neemt de behoefte aan zorg naar verwachting toe. Tegelijkertijd is er de behoefte onder ouderen om langer zelfstandig te blijven wonen. Dit stelt specifieke eisen aan de zorg: minder centrale voorzieningen en meer zorg aan huis en in de buurt. Een andere ontwikkeling is dat er steeds meer dementerende ouderen zullen zijn, waarvoor ook voldoende zorgvoorzieningen gerealiseerd moeten worden. Op dit moment levert dit geen concrete ruimtevraag op, maar een kwalitatief sturingsprincipe bij woningbouwontwikkelingen: woonzorgcombinaties mogelijk maken.

Voor alle Westlanders
In de kernen moet de leefbaarheid voor alle verschillende Westlanders van goed niveau zijn. Dit betekent dat er aandacht moet zijn voor alle verschillende leeftijdsgroepen: van kleine kinderen die in de buurt moeten kunnen spelen tot ouderen die de mogelijkheid moeten hebben om zo lang mogelijk zelfstandig te kunnen wonen. Hierdoor kan in de verschillende kernen een goede mix van de bevolking blijven bestaan en blijven de dorpskernen ieder op hun eigen niveau vitaal.

Ook op het schaalniveau van de gemeente Westland, in 2020 zo'n 110.000 inwoners, zijn er gewenste voorzieningen, detailhandel en horeca. Voorheen, op dit moment en ook in de toekomst staan zowel sociaalmaatschappelijke als economische voorzieningen onder druk van de trends die globalisering, digitalisering en schaalvergroting met zich mee brengen. Het is onmogelijk om 11 dorpen eenzelfde voorzieningenniveau in stand te laten houden.

Schaal en gebruik
De maatschappelijke trend van de afgelopen jaren was schaalvergroting. Scholen, winkels en

sportvoorzieningen werden steeds groter en kregen een steeds groter verzorgingsgebied. Dit betekende dat kleinere winkels en de winkelstrips in de wijken nauwelijks konden overleven. Enerzijds zal deze trend doorzetten, anderzijds is er een kentering en behoefte aan schaalverkleining. De uitdaging is om te zorgen dat in de kernen het juiste aanbod is van zorg, onderwijs, sport en cultureel-maatschappelijke voorzieningen. Voorzieningen faciliteren we ruimtelijk op de juiste schaal. **Bovenkernse voorzieningen** moeten bereikbaar zijn voor alle inwoners van Westland, waardoor een centrale en goed bereikbare locatie de voorkeur geniet. Dat geldt voor voorzieningen die of niet meer in alle dorpen financieel rendabel zijn, of voorzieningen waar een honderdduizendgemeente er slechts één of enkele van nodig heeft.

De effectiviteit van de ontmoetingsplaatsen (zoals wijk- en dienstencentra) wordt vergroot en ontmoeting tussen verschillende doelgroepen wordt gestimuleerd. Scholen, sportcomplexen en buurthuizen worden **multifunctioneel** gebruikt door verschillende gebruikers.
Dat zal betekenen dat meer samenwerking gezocht zal worden tussen partijen, die gezamenlijk onder één dak verder willen. Deze initiatieven worden ondersteund door de gemeente. Ruimtelijk is van belang om gebruik te maken van kunstgrasvelden, zodat de ruimte efficiënt benut wordt en alle mogelijke innovatieve combinaties mogelijk maakt, zoals een waterberging onder een kunstgrasveld.
De gemeente wil dat nieuwe voorzieningen zo breed mogelijk worden gebruikt. Dit betekent dat ze ook een functie moeten hebben als ontmoetingsplek. Dit kan gelden voor (brede) scholen, maar ook voor sportvoorzieningen. De sociale verbondenheid van de bevolking kan op deze manier gewaarborgd blijven.

Een opgave voor de toekomst is de herbestemming van vrijkomende (maatschappelijke) voorzieningen, zoals kerken, verzamelgebouwen en kantoren.
De mogelijkheden voor herbestemming moeten onderzocht worden, waarbij allereerst gekeken wordt naar een maatschappelijke herbestemming, omdat hier regelmatig een gebrek aan is. Pas wanneer er geen behoefte is aan herbestemming als maatschappelijke voorziening komt omzetting naar woningbouw of economische functies aan de orde. Om hier naar de toekomst toe op Westlands niveau en kernenniveau in te spelen stellen we accommodatiebeleid op.

→ Opstellen sociaalmaatschappelijk voorzieningenbeleid (incl. ruimtelijke behoefte)

Aantrekkelijke leefomgeving
Om met plezier in Westland te kunnen wonen, is allereerst een aantrekkelijke leefomgeving nodig. De ruimtelijke omgeving en de openbare ruimte moeten op hoog niveau blijven. De gemeente spant zich in om de openbare ruimte goed te onderhouden. De gemeente verwacht van bewoners dat zij eveneens zorgdragen voor een goede woonomgeving.

Bij nieuwbouwprojecten wordt erop ingezet de woonomgeving op een optimaal niveau te brengen: een goede bereikbaarheid, voldoende maatschappelijke voorzieningen, ruimte voor groen en water en passende speelmogelijkheden. Ingezet wordt om parkeren zo veel mogelijk gebouwd (verdiept, ondergronds of door dubbel ruimtegebruik) te realiseren. Hierdoor kan een verdere verdichting ontstaan, zonder dat dit ten koste gaat van de leefbaarheid.

Een belangrijk aspect bij de beleving van de omgeving is de inrichting en kwaliteit van de openbare ruimte. De gemeente wil dat de openbare ruimte voor alle gebieden van goede kwaliteit is: schoon, heel en veilig. Voor de diverse functies is een verschil in kwaliteit te maken, aangezien de gebruikswaarde en de belevingswaarde voor verschillende gebieden anders is. De belevingswaarde in woongebieden, recreatiegebieden en winkelgebieden moet van een hoger niveau zijn dan bij bedrijventerreinen en glastuinbouwgebieden.
De gebruikswaarde van de openbare gebieden moet afgestemd worden op de functie. Bij nieuwe ontwikkelingen is dit een absolute voorwaarde.
In bestaande gebieden en nieuw te ontwikkelen gebieden worden knelpunten opgelost. De volgende uitgangspunten worden hierbij gebruikt:

- Voldoende parkeergelegenheid;
- Voldoende groen;
- Voldoende speelgelegenheid;
- Verkeersveilige infrastructuur (voor voetganger, fietser en auto);
- Sociaal veilig.

Voor de belevingswaarde zijn met name de attractiviteit en het materiaalgebruik van belang. De belevingswaarde moet aansluiten bij de identiteit en eigenheid van de functie van een gebied.

Cultuurhistorie

“Door rijkdom koop je armoe”

Bij een onderscheidend leefklimaat past ook gepaste trots op het verleden. Bij ruimtelijke ontwikkelingen wordt daarom rekening gehouden met de ter plaatse heersende cultuurhistorische waarden, karakteristieken en kenmerken.
Daaronder vallen archeologie, historische geografie en gebouwd erfgoed. Dat zijn bijvoorbeeld in de bodem bewaarde sporen en resten van menselijke bewoning vanaf het eerste begin van de menselijke bewoning (ca 300.000 jaar geleden), historische gebouwen, tuinen, parken, stedenbouwkundige en landschappelijke structuren en historisch geografisch belangrijke elementen zoals de Nederhof als restant van het voormalig paleis Honselersdijk, de Maasdijk, de Zeven Gaten en de Atlantikwall en voor gebouwd erfgoed, waar we vele voorbeelden van kennen in Westland.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen wordt allereerst onderzocht welke cultuurhistorische waarden er in een gebied aanwezig zijn. Vervolgens worden deze waarden zoveel mogelijk geïntegreerd in de nieuwe ontwikkeling. Op die manier geeft het culturele erfgoed een impuls aan de ruimtelijke kwaliteit en kan dit behouden blijven voor de toekomst. Door gebruik te maken van elementen van cultuurhistorie wordt de aantrekkelijkheid van de leefomgeving en tegelijkertijd de cultuurhistorische waarde en de beleving ervan, vergroot.
Het teeltareaal in Westland is overigens vrijgesteld van archeologisch onderzoek bij modernisering van glastuinbouwgebieden.

→ Voldoende ruimte maken voor sociaal-maatschappelijke voorzieningen;
→ Integrale ontwikkelingskaders op dorpsniveau blijvend actualiseren.

4.2.2. Voldoen aan woningbehoefte

De ambitie is om voldoende woningen te bouwen voor de autonome woningbehoefte van de Westlandse bevolking en voor de behoefte van woningzoekenden die economisch verbonden zijn met de Greenport.
In Westland is het goed wonen. Het goede woonmilieu is onderscheidend ten opzichte van de omliggende steden, ondanks de noodzakelijke verdichting om het voorzieningenniveau in de kernen op Westlands niveau te houden. Bij deze opgave zorgen we voor voldoende **differentiatie** en **levensloopbestendig** bouwen.
Door de vertraagde ontwikkeling van geplande woongebieden kennen deze door de bank genomen een doorlooptijd tot 2030. Nieuwe woonlocaties worden dan ook niet aangewezen in deze structuurvisie.
Bij de ontwikkeling van de Westlandse woningvoorraad zijn twee aandachtsvelden van belang. Ten eerste een nadrukkelijker focus om te sturen op kwaliteit, meer dan op kwantiteit. Ten tweede een verschuivende aandacht van nieuwbouw naar beheersing en ontwikkeling van de bestaande woningvoorraad. Op dit moment gaat er al aandacht uit naar vooroorlogse woonwijken, maar voor de langere termijn zullen ook woonwijken uit de jaren ‘70/’80 opgeknapt moeten worden. Daar moet nu al op voorgesorteerd worden.

Door een veranderde economische tijd stuurt de gemeente op een toekomstige woningvoorraad die aansluit bij de demografische ontwikkeling. Door de vergrijzing en lichte vergroening betekent dat meer aandacht voor goede huisvesting van ouderen, starters en jonge gezinnen. Doelstelling is om een bouwprogramma te realiseren dat is afgestemd op de woningbehoefte van de Greenport Westland, zowel kwantitatief als kwalitatief.

Inbreiding

Het is de ambitie van de gemeente om 30% van de nieuw te realiseren woningen binnen de bestaande woonkernen te realiseren. Op deze manier moet het voorzieningenniveau in de kernen op peil blijven en wordt de druk op het duurzaam glastuinbouwgebied zo beperkt mogelijk gehouden.

Bij de verschillende inbreidingslocaties moet een goede afweging worden gemaakt tussen de woningbehoefte en de leefbaarheid. De leefbaarheid kan aan de ene kant worden versterkt door inbreiding, omdat hierdoor het voorzieningenniveau in de omgeving op peil kan blijven. Aan de andere kant kan een te grote verdichting als gevolg hebben dat er geen open plekken meer in de leefomgeving zijn, waardoor de kwaliteit van de woonomgeving verminderd wordt. Dit laatste moet worden voorkomen. Inbreiding blijft prioriteit hebben bij woningbouwontwikkeling, daarna volgt revitalisering (opknappen, herontwikkeling oude woonwijken).

Bij inbreiding wordt, rekening houdend met het karakter en de schaal van de omgeving, gezocht naar intensievere bouwmogelijkheden. Dit vanwege toename van de oppervlakte per woning om aan de hedendaagse behoefte te voldoen. Een goede stedenbouwkundige inpassing moet zorgen voor een verrijking van de kern.

Revitalisering is aan de orde voor een aantal oudere woonwijken en de centra van de verschillende kernen. Dit is nodig om de leefbaarheid op peil te houden. Westland wil een gelijk aantal woningen terugbouwen bij revitalisering. Dit staat soms op gespannen voet met de leefbaarheid, omdat de woningen wel groter worden om in te spelen op de woonwensen van de toekomst. Een goede stedenbouwkundige inpassing is dus van belang.

Woningdifferentiatie

Niet alleen de kwantitatieve woningbouwbehoefte is van belang, ook de kwalitatieve. Verschillende doelgroepen moeten in hun (specifieke) behoefte worden voorzien. Daarnaast vindt de gemeente het van belang dat bewoners binnen Westland een wooncarrière op kunnen bouwen. Om een goede woningdifferentiatie mogelijk te maken stuurt de gemeente hierop met haar woonvisie. Hiermee wordt gestuurd op doorstroming, goede verdeling tussen koop/huur en duur/goedkoop, expliciete aandacht voor senioren en starters en een combinatie van wonen en voorzieningen die inspeelt op de trend van langer thuis wonen door ouderen en behoefte aan nabijheid van voorzieningen.

Kwalitatieve woningbehoefte

Een goede bevolkingsopbouw is van belang voor de welvaart en het welzijn van de gemeente. Daarbij past een gedifferentieerd woningaanbod. Rekening houdend met de vergrijzing en vergroening waar Westland mee te maken krijgt is er bij de toekomstige woningbouwopgave vooral een opgave om woningen te realiseren voor senioren en starters en jonge gezinnen.

Voor starters geldt dat er een bovengemiddelde vraag is naar starterswoningen in Naaldwijk in verband met de vele voorzieningen. Bij de ontwikkeling van woningen voor deze categorie zullen we daar rekening mee houden. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is dat het gebrek aan voldoende starterswoningen als een oorzaak wordt gezien, terwijl ook de aantrekkingskracht van omliggende steden voor studenten van grote invloed is. Slechts een klein deel van de woningmarkt is op dit moment echt bereikbaar in Westland voor starters met een klein budget, zeker omdat zij als referentiebeeld de situatie van hun ouders hebben.

De gemeente zal sturen op een gedifferentieerd en levensloopbestendig woningaanbod, nu en in de toekomst. In de negatieve economische situatie is bouwen voor de vraag van dit moment het meest voor de hand liggend. Een evenwichtige woningvoorraad op langere termijn is ook van belang. Hier zal de gemeente met haar woonvisie op sturen.

Naast afstemming op doelgroepen is het uitgangspunt dat Westlandse nieuwbouwwoningen klimaatneutraal gebouwd worden. Zoveel als mogelijk wordt gebruik gemaakt van duurzame energiebronnen, tenzij dat echt niet anders kan.

Kwantitatief

Westland wil woningen realiseren voor de autonome groei van Westland plus economisch gebonden aan de Greenport Westland.

De globale richtlijn is een autonome groei van 500 à 600 personen per jaar (geboorte minus sterfte). Om dit mogelijk te maken is ruimte nodig voor 250

à 300 woningen. Daar bovenop heeft Westland de ambitie om vijftig woningen te realiseren voor mensen met een economische binding met de Greenport Westland. Daarom stelt Westland zichzelf een minimale woningbouwopgave van 300 à 350 woningen per jaar. Daarmee kan in de ambitie worden voorzien om de autonome groei van Westland plus jaarlijks vijftig economisch gebonden woningzoekenden te huisvesten. Uitgaand van de ambitie kunnen we ruimtelijk voorzien in de woningbehoefte tot ongeveer 2030.

Afhankelijk van de economische conjunctuur stuurt Westland op kwalitatieve en kwantitatieve invulling van de hierboven benoemde opgave en ambitie. De ambitie van Westland richt zich niet op binnenlandse- en buitenlandse migratie. Prognoses geven aan dat de binnenlandse migratie op termijn (vanaf circa 2025) de belangrijkste bijdrage zal leveren aan de bevolkingsgroei van Westland. In een open woningmarkt is dit dus wel een factor om rekening mee te houden en zeker niet uit te sluiten. Goede monitoring en het verfijnen van het woon-programma in de woonvisie is verder noodzakelijk.

→ Opstellen woonvisie met een verfijning van kwalitatieve en kwantitatieve opgaven.

Project	Aantal woningen nog te realiseren (2013 en verder, afgerond op tiental)
Het Nieuwe Water	1200
Tuinveld	140
Duingeest	70
Gantel de Baak	60
De Duinen	1600
De Kreken	670
Het Dorp	180
De Gouw	490
Juliahof	220
Oranjewijk	120
Westerhonk	310
Liermolen	490
Verhagenplein	80
Woerdblok (inclusief Eiland)	220
Watertuinen van Maasdijk	90
Hoogeland	820
Hart van 's-Gravenzande	90
Oosterbuurt	120
Tramonta	70
Ter Heijde	70
Bloemenbuurt	70

Grote woningbouwlocaties (> 50) Westland tot 2020 (met uitloop tot 2030)

Westlandse Zoom

Aan de noordzijde van Westland verrijst een nieuw woongebied in het verlengde van Monster, Poeldijk en Kwintsheul. Deze ontwikkeling is oorspronkelijk geïnitieerd om een internationaal aansprekende woonomgeving voor *expats* te ontwikkelen. Deze ontwikkeling is niet haalbaar gebleken, waardoor tot aanpassing van het programma is besloten. Dat betekent ook dat de ontwikkeling van de oorspronkelijk tussen Wateringen en Kwintsheul geplande woonlocatie niet door gaat.

Hierdoor heeft het programma van de Westlandse Zoom direct invloed op het reguliere woningbouwprogramma van Westland. Dat zal een intensiever bebouwing betekenen, waarbij de opgave is om deze aan te laten sluiten op de woningbouwbehoefte van Westland nu en in de toekomst. Een ander kwalitatief aspect dat de gemeente wil handhaven is de Westlandse identiteit van woongebieden.

Belangrijk ruimtelijk uitgangspunt bij de inrichting van de Westlandse Zoom is de groene ladderstructuur, waarmee een groene verbinding wordt gerealiseerd tussen de kust en Midden-Delfland plus een aantal groene verbindingen met een meer lokale betekenis. Om deze structuur bruikbaar en beleefbaar te maken zijn profielen vastgesteld en worden grondgebruik en benodigde kunstwerken opgenomen in uitvoeringsplannen.

In de Westlandse Zoom moet het woningbouw-programma zich onderscheiden ten opzichte van de regionale bouwprogramma's, passend bij het Westlandse, dorpse woonmilieu, waar ook grote behoefte aan is. Van belang is dat de intensievere bebouwing bij de herprogram-mering Westlandse Zoom niet een te stedelijk woonmilieu creëert, omdat dat niet aansluit bij onze ambities en daar binnen Haaglanden reeds een overaanbod van is.

schets De Gouw, Kwintsheul

Uitplaatsen woningen buitengebied

Bij de modernisering van glastuinbouwgebieden staan woningen veelal in de weg. Het buitengebied staat primair in het teken van het glastuinbouw-cluster, dus we kiezen voor de verplaatsing of verwijdering van deze woningen. Bij voorkeur vindt woningbouw bij uitplaatsing plaats in woongebieden, dus in de kernen of in toekomstige woongebieden. De opgave van de uitplaatsing van woningen uit het buitengebied wordt waar mogelijk geïntegreerd bij de woningbouwopgave van Westland. (Zie ook 4.1.2)

4.2.3. Versterken van de groenblauwe hoofdstructuur

Een groenblauwe leefomgeving versterkt de kwaliteit van de gemeente. Daarom kiest Westland voor het realiseren van een groenblauwe hoofd-structuur die van toegevoegde waarde is voor de ruimtelijke kwaliteit en aansluiting zoekt bij de grote groenstructuren in de regio.

Lee, De Lier

De groenblauwe **verbindingsstructuur** met een toegankelijk strand en goede verbindingen naar Midden-Delfland, het groene hart van de regio, zorgt voor goede recreatie- en ontspanningsmogelijkhe-den voor de Westlanders en bezoekers.
Kwaliteit en veiligheid gaan hand in hand bij wateropgave en **watervoorziening** in Westland. Het in evenwicht brengen van watervraag en –aanbod is een belangrijke opgave voor de gemeente, de inwoners en het economisch cluster.

Koppeling van belangen

De gemeente wil investeren in de kwaliteit van de leefomgeving. Dat houdt onder meer in dat er vol-doende groen (en water) moet zijn voor de inwoners en dat de natuurwaarden een impuls krijgen. Om te voorkomen dat deze groenblauwe hoofdstructuur in de verdrukking komt, moet het waar mogelijk worden versterkt. Uitgangspunt is versterken van de groenblauwe hoofdstructuur ten behoeve van mens, plant en dier. Zo kan de groenblauwe structuur benut worden voor ontspanning en een betere beleving van Westland, over water of op de fiets.
Hierbij staat kwaliteit boven kwantiteit. De gemeente heeft geen ambitie om nieuwe groenge-bieden aan te wijzen, maar zet in op de kwaliteit van bestaande gebieden en de verbindingen hier naar toe.
De uitdaging daarbij is om van routes naar netwer-ken te groeien. De fysieke verbindingen maken rou-tes, maar het zichtbaar maken door routeplanners, bewegwijzering en de landschappelijke inpassing

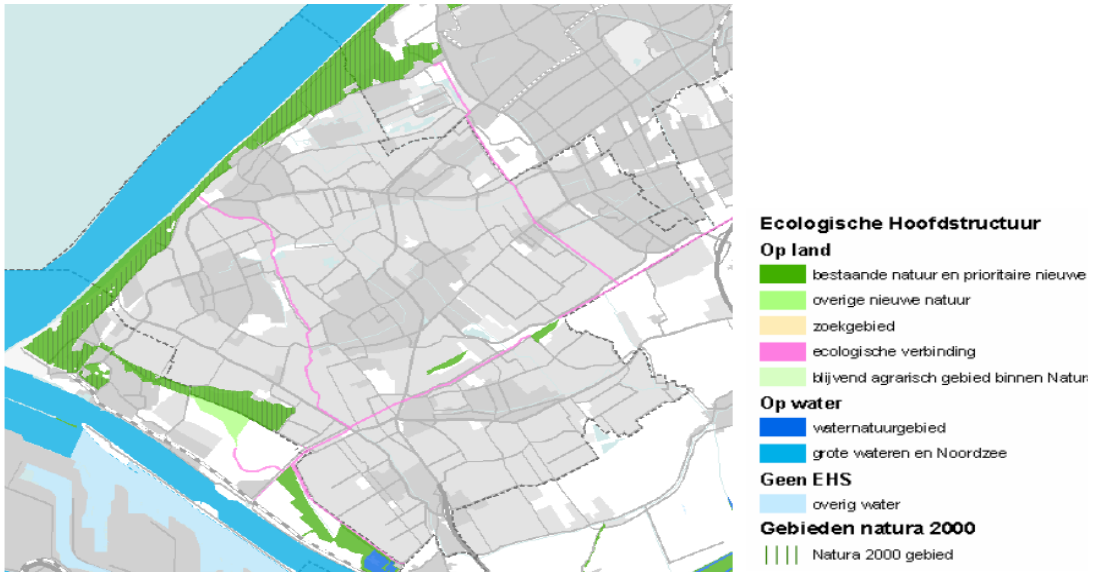

Ligging Natura 2000 en EHS.

moeten het toegankelijker en interessanter maken voor recreanten.
De inpassing van de groenblauwe verbindingen vindt op projectniveau plaats. Afhankelijk van de omgevingskenmerken en beschikbare ruimte wordt zo slim mogelijk meegelift bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Hiervoor worden verschillende ecologische verbindingen en groenblauwe verblijfsgebieden gerealiseerd. Op wijkniveau is een toename van zichtbaar en levend groen gewenst om de ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid van de kernen te versterken. De groenblauwe hoofdstructuur bestaat uit de Zwethzone, Poelzone, Westlandse Zoom, Blakervaart en de Gantel, die de hoofdverbindingen vormen tussen de kust, Staelduinse Bos en de Hof van Delfland. Daarin vallen dus ook de Natura 2000 gebieden, zoals ook opgenomen in de Ecologische Hoofdstructuur.

Op wijk- en buurtniveau wordt bij ruimtelijke ontwikkelingen voldoende groen gerealiseerd. Indien dit op een specifieke locatie onder geen beding mogelijk is kan een bijdrage worden geleverd aan een op te richten groenfonds, waarmee op een andere locatie ter compensatie wel extra groen kan worden gerealiseerd. Op die manier willen we de leefomgeving een impuls geven.

Recreatieve mogelijkheden voor bezoekers en Westlanders

De leefbaarheid van de gemeente moet ook het visitekaartje zijn naar buiten: de gemeente moet voor toeristen en recreanten aantrekkelijk zijn om te bezoeken. De recreatieve mogelijkheden van het glastuinbouwcluster moeten verder worden benut om bezoekers te inspireren. Veel mensen van buiten Westland weten niet wat er omgaat in de glastuinbouw en zijn geïnteresseerd om bedrijven te bezoeken als dagje uit. In combinatie met het strand of een bezoekje aan één van de kernen, ontstaat hierdoor een aanbod dat uniek is voor Nederland.
De schaal van de recreatievoorzieningen moet wel passen bij de aard van de gemeente Westland. Westland is geen gemeente die zich richt op massatoerisme, maar richt zich op de beleving van Westland bij bezoekers.
De Westlanders moeten in hun eigen gemeente kunnen recreëren. Het gaat hierbij dan om kleinschalige recreatie zoals wandelen, fietsen, varen, sporten, strandbezoek of culturele activiteiten. Daarnaast richt Westland zich in beperkte mate op recreanten van buiten de gemeente.
Hierbij zijn twee soorten recreatie te onderscheiden, de generieke recreatie, gerelateerd aan de groenblauwe hoofdstructuur, en de glastuinbouwgerelateerde recreatie. De Greenport en het recreatiecluster hebben op die manier een wederkerige relatie.

De kust is van belang voor de recreatieve mogelijkheden voor de Westlanders. De strandopgangen en de recreatieterreinen rondom Vlugtenburg spelen een belangrijke rol. Er worden geen grote ingrepen gedaan om de kust nog aantrekkelijker te maken. Grootschalige verblijfsrecreatie is en wordt geclusterd rondom Vlugtenburg. Alleen hier zijn in de toekomst ontwikkelmogelijkheden. Kleinschalige mogelijkheden die het recreatief potentieel van Westland verbeteren, bijvoorbeeld een B&B of minicamping zijn mogelijk in aansluiting op groene verbindingen, waterlijnen en dorpscentra.
Fiets-, vaar-, wandelroutes en ruiterpaden zorgen ervoor dat mensen kunnen recreëren. Deze verbindingen moeten op peil worden gebracht binnen de gemeente en er moeten goede verbindingen met omliggende gemeenten komen, om zo de recreatieve mogelijkheden voor de eigen bewoners, maar ook voor de bewoners uit andere gebieden te bevorderen.
Naast natuurwaarden en recreatiemogelijkheden

is een groot deel van de kust ten noorden van Monster een grondwaterbeschermingsgebied.

Een van de opgaven is om de **Westlandse Waterlijnen** te verbeteren om de vaarrecreatie te stimuleren en Westland aantrekkelijker te maken langs sloten en vaarten. Daarbij hoort bijvoorbeeld het verhogen van de doorvaarhoogte van Westlandse bruggen en leidingen.

Daarnaast is er een vorm van recreatie gericht op het glastuinbouwcluster, de *agrorecreatie*. Deze vorm is erop gericht om de Westlandse Greenport beter bekend te maken en om Westland beter op de kaart te zetten. Dit moet een duidelijk positieve invloed hebben op het merk 'Westland' en kan nog een kwaliteitsimpuls krijgen door arrangementen met het glastuinbouwcluster te ontwikkelen. Nieuwe initiatieven op het gebied van *agrorecreatie* zijn erop gericht om de Greenport Westland te versterken en zijn niet belemmerend voor de toekomstige ontwikkeling van de glastuinbouwfunctie.

Het is mogelijk om binnen de bestaande recreatieve contouren (kust, recreatiebedrijven, waterwegen) de recreatieve aantrekkelijkheid te vergroten door de oevers en kaders aantrekkelijk in te richten. De gemeente zal dit waar mogelijk stimuleren en faciliteren. Er zijn daarnaast goede mogelijkheden met de diverse gemeenten in de omgeving voor combinatiebezoek: Delft met een historische kern, de stranden van Den Haag en Hoek van Holland richten zich meer op massatoerisme, Midden-Delfland is aantrekkelijk om doorheen te fietsen en te wandelen.

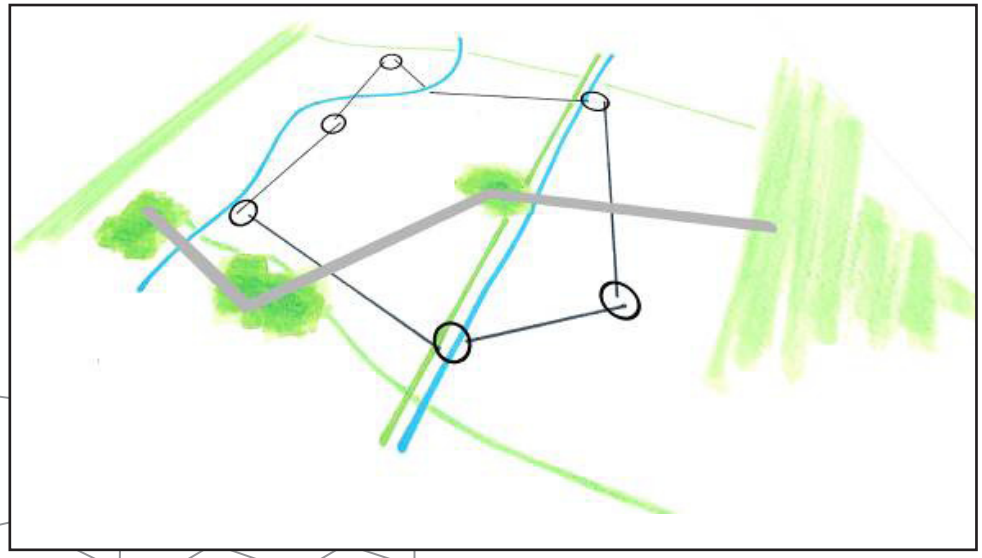

Ontwikkelschets Westlandse recreatie en agrorecreatie

De groenblauwe hoofdstructuur bestaat uit de hoofdstructuren Kust, Poelzone, Zwethzone, Westlandse Zoom, Gantel en Blakervaart. Het doel is om de verschillende bestaande groene gebieden met elkaar te verbinden (kust, Staelduinse Bos, Midden-Delfland). Dit is in naaststaande ontwikkelschets verbeeld. Ook in de structuurvisiekaart is de groenblauwe hoofdstructuur aangegeven, waarbij verschil in dikte is waar te nemen. De groenblauwe verbindingen Gantel en Blakervaart zullen minder zwaar worden gerealiseerd dan de overige verbindingen, omdat dit ruimtelijk en financieel lastig inpasbaar zal zijn. Er wordt bij deze verbindingen rekening gehouden met de intensieve benutting door de glastuinbouw.

Water

De kwalitatieve en kwantitatieve waterproblematiek staat prominent op de agenda om te worden opgelost. De doelstelling is om droge voeten, levend water en schoon water te hebben in Westland. Er moet meer ruimte komen voor water en de waterkwaliteit in de gemeente moet worden verbeterd. Een belangrijke pijler van het kwantitatieve waterbeleid voor de 21e eeuw is het principe: vasthouden,

bergen en afvoeren. Problemen met overtollig water worden volgens dit principe aangepakt. Kortom: een watersysteem dat past bij de ruimtelijke ontwikkelingen en voldoende veerkracht heeft om met de veranderingen van het klimaat mee te buigen.

Een van de kernopgaven is het verbinden van de overlast van water en de toenemende vraag naar water in de toekomst. Op het ene moment is er teveel aan water, op het andere moment is er een tekort aan water. Door klimaatverandering en intensievere teelt lijken vraag en aanbod steeds verder van elkaar verwijderd te raken. Door collectieve en centrale gecombineerde piekwaterbergingen en gietwaterbassins moet hier een oplossing voor worden gevonden.
Bij nieuwe ontwikkelingen waarbij sprake is van een functieverandering moet het beschermingsniveau gehandhaafd worden. Daarbij gaan we ervan uit dat woongebieden maximaal eens in de 100 jaar mogen onderlopen met water en glastuinbouwgebieden eens in de 50 jaar. De aanpassingen die hiervoor benodigd zijn voeren we uit op basis van de trits vasthouden, bergen, afvoeren.
Innovatieve oplossingen, zoals vasthoudmaatregelen verdienen in het grotendeels verharde Westland de voorkeur om aan het beschermingsniveau te voldoen, waarbij alle perceeleigenaren hun eigen verantwoordelijkheid hebben.
Een andere klimaatadaptieve maatregel is het verhoogd bouwen. Door hoger dan het maaiveld en het waterpeil te bouwen wordt wateroverlast voorkomen.
Om water goed te kunnen afvoeren is het belangrijk dat de watergangen groot genoeg zijn, moet er een goede afvoerroute naar het gemaal zijn met voldoende brede en diepe watergangen, effectieve waterstructuren op polderniveau en voldoende bergingscapaciteit.

Om de wateropgave te realiseren bij ruimtelijke ontwikkelingen heeft Westland een waterplan opgesteld dat invulling geeft aan het behoud van waterkeringen en veiligheid, waterbergend vermogen, omgang met afvalwater (riolering buitengebied bijvoorbeeld) en waterkwaliteit en ecologie.

Waterkwaliteit en ecologie
De kwalitatieve wateropgave in het kader van de Europese kaderrichtlijn water (KRW) in Westland ligt vooral in de ecologische opgave en de opgave om het zelfreinigend vermogen terug te brengen zodat een natuurlijk evenwicht ontstaat. Hierbij gaat het om ecologische en chemische kwaliteit.
Bij de inrichting van natuurvriendelijke oevers en plassen wordt aansluiting gezocht bij ruimtelijke ontwikkelingen en de kwantitatieve wateropgave. Daar waar een initiatiefnemer een ruimtelijke ontwikkeling uitvoert langs of aan een waterlichaam wordt rekening gehouden met de uitgangspunten van de KRW.

Voor het glastuinbouwcluster en natuur in Westland is een goede zoetwatervoorziening van essentieel belang. In droge tijden bieden grondwater en oppervlaktewater een noodzakelijke aanvulling op het hemelwater. Voor Westland is het zaak om een robuuste zoetwatervoorziening te behouden, ook wanneer er in de Zuidwestelijke Delta verzilting van het Volkerak-Zoommeer plaatsvindt of wanneer de Haringvlietkering verder opengezet wordt.

Kust
De duinen functioneren als primaire hoogwaterkering en als beschermd natuurgebied. Voor de kustversterking is een nieuwe duinenrij aangelegd langs de hele kust van Westland en als pilot is een zandmotor aangelegd voor de kust, waarmee de

waterveiligheid de komende decennia en in ieder geval tot 2050 gegarandeerd moet zijn.
De gehele duinzone en het Staelduinse bos zijn gelegen in het beschermde Natura 2000-gebied “Solleveld en Kapittelduinen”. Ruimtelijke ontwikkelingen die de kwaliteit van het gebied kunnen verslechteren of een verstorend effect kunnen hebben zijn ongewenst. Alle ontwikkelingen die in de structuurvisie zijn voorzien, liggen buiten het Natura 2000-gebied. Omdat er wel een paar locaties dichtbij het Natura 2000-gebied liggen, moet getoetst worden of er significant negatieve effecten te verwachten zijn.

→ Westlandse groenblauwe hoofdstructuur realiseren;
→ Ontwikkelen reserve ruimtelijke ontwikkelingen voor onder andere groenontwikkeling;
→ Uitvoering geven aan Waterplan 2030;
→ Uitvoering geven aan KRW.

4.3. Bereikbaar Westland

Westland wil een unieke, internationaal toonaangevende, goed bereikbare en duurzame Greenportgemeente zijn, waar het goed wonen, werken en recreëren is. In de vorige hoofdstukken zijn de ambities beschreven om economisch te groeien en een leefbare gemeente te blijven. Bereikbaarheid is voor de gemeente van belang vanuit economisch perspectief (transport is van groot belang voor het tuinbouwcluster, maar ook voor overige bedrijven) en vanuit sociaal-maatschappelijk perspectief (bewoners moeten werk, school, familie, vrienden en voorzieningen goed kunnen bereiken).

De doorstroming van verkeer in Westland staat onder grote druk op verschillende schaalniveaus. Allereerst moet de aansluiting op het Rijkswegennet verbeterd worden bij de A4 en A20, dus de Harnaschknoop en Westerlee. Daarnaast moet het interne wegennet en met name de knooppunten daarin verbeterd worden, wat met de voorziene uitbreidingen van woonwijken en bedrijventerreinen een opgave van formaat is. In de glastuinbouw neemt de productie per hectare almaar toe, de agrologistieke bewegingen nemen daardoor ook toe en ook het woon-werkverkeer legt een grote claim op de infrastructuur tijdens spitsuren.
Voor het langzame verkeer geldt, dat directe en beter zichtbare verbindingen zijn gewenst om mensen op een prettige en veilige manier van A naar B te brengen.
Het openbaar vervoer in Westland moet een impuls krijgen en dat is ook zeker gewenst vanuit twee invalshoeken. Ten eerste om de mensen op een goede en snelle manier te verbinden met de stedelijke agglomeraties en de voorzieningen die daar te vinden zijn. Ten tweede om de economie

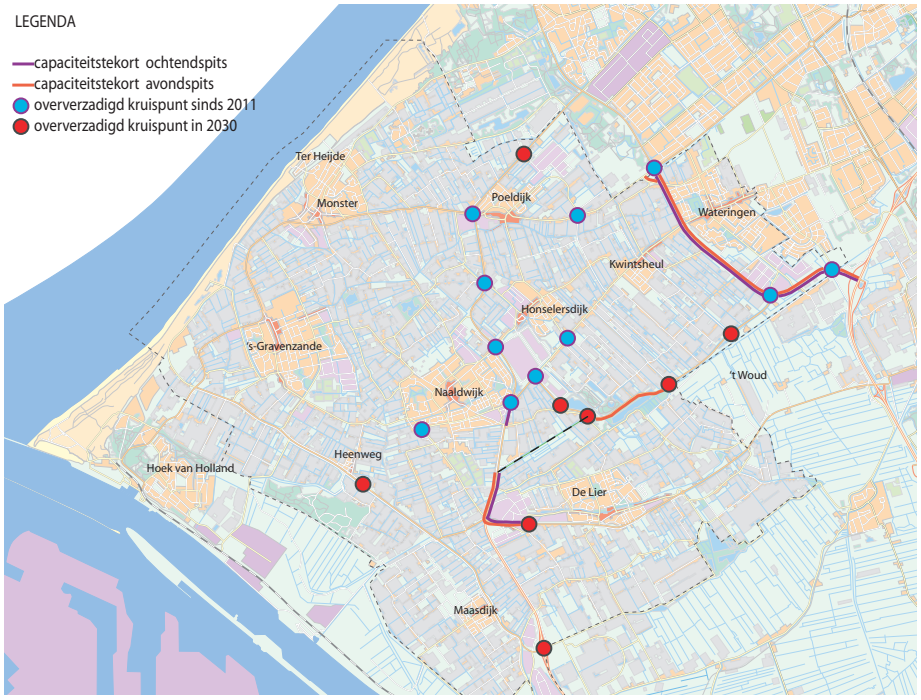

Verkeersknelpunten Westland in 2011 en 2030.

van Westland te stimuleren. Arbeidskrachten uit de regio moeten Westland kunnen vinden en daar moet openbaar vervoer een belangrijke rol in vervullen. Toenemend gebruik van openbaar vervoer en langzaam verkeer is ook een duurzamer invulling van de vervoerbewegingen in Westland.
Bij bereikbaarheid hebben we het niet alleen over fysieke ingrepen, juist ook een betere benutting van de infrastructuur gedurende de hele dag moet bijdragen aan een betere bereikbaarheid. Daarnaast staan bij bereikbaarheid ook verkeersveiligheid en leefbaarheid hoog in het vaandel.

Greenportlogistiek

De verbondenheid van Westland met de andere Greenports en de Mainports is van groot belang. De verhandeling en distributie van agrarische producten is voor Westland een belangrijk onderdeel van het glastuinbouwcluster.
Agrologistieke bedrijven in Westland zijn wereldwijd de draaischijf tussen producent en consument. Met slimme allianties zorgt het cluster ervoor dat een grote mix aan producten snel, vraaggericht, goedkoop en duurzaam bij de klant komt. Vanuit Westland en ver daarbuiten, naar heel Europa en verder. Kwaliteit van dienstverlening staat daarbij voorop. Om deze rol als Greenport te kunnen blijven benutten is bereikbaarheid van groot belang.

Welkom in Westland

Een vlot doorstromend Westland moet het visitekaartje van de gemeente worden. Dat doen we door verkeershinder aan te pakken, hoogwaardig openbaar vervoer te organiseren en goede verbindingen voor langzaam verkeer te realiseren. Westland wil beter aansluiten op het *daily urban system* van de metropoolregio. Dat biedt mogelijkheden voor de Westlandse inwoners om gebruik te maken van stedelijke voorzieningen en tegelijkertijd komt Westland dichterbij voor de stedelijke arbeidsmarkt waar dringend behoefte aan is in de Greenport.

De **bereikbaarheid** van Westland moet deze ambities **ondersteunen**. Dat is makkelijker gezegd dan gedaan, want juist bij bereikbaarheid ervaren we een probleem in Westland. Het is een behoorlijke opgave om de bereikbaarheid te verbeteren. Aan de hand van de volgende speerpunten die in dit hoofdstuk worden uitgewerkt wil Westland nadrukkelijk samen met andere partijen de bereikbaarheid van de gemeente verbeteren:

- Aansluiting op het rijkswegennet verbeteren;
- Realiseren vlinderstructuur Westland;
- Mobiliteitsmanagement;
- Hoogwaardig openbaar vervoer ontwikkelen;
- Langzaam verkeer stimuleren;
- Ontsluiting kernen en glastuinbouwgebieden verbeteren.

4.3.1. Aansluiting op Rijkswegennet

Belangrijke regionale ontwikkelingen die de komende jaren gerealiseerd worden zijn de aanleg van de A4 Delft-Schiedam en een nieuwe oeververbinding tussen de A20 en A15. Westland gaat daarbij uit van de gewenste realisatie van de Blankenburgtunnel tussen 2020 en 2040. Deze verbinding versterkt de relatie tussen de Greenport en de Mainport. Westland krijgt hiermee een directere verbinding met de Rotterdamse haven en via de A15 en het spoor met het achterland.
Naast deze aanpassing van het Rijkswegennet in de nabijheid van Westland is een betere aansluiting op dat wegennet van cruciaal belang voor Westland. De kurk moet uit de fles en dat betekent dat de toegangspoorten Westerlee en de Harnaschknoop moeten worden aangepakt als belangrijkste aansluitingen op het Rijkswegennet.
Tot 2020 wordt hierin voorzien door het 3-in-1-project uit te voeren en de capaciteitsuitbreiding op de Wippolderlaan, waar de kruisingen met de Laan van Wateringse Veld, Veilingroute en Erasmusweg ongelijkvloers worden gemaakt[1].

4.3.2. Vlinderstructuur Westland

Naast een goede aansluiting op het Rijkswegennet is verbetering van de Westlandse hoofdstructuur noodzakelijk. Westland zet in op het verbeteren van de doorstroming op de vlinderstructuur.
Op de kaart is de vlinderstructuur duidelijk te onderscheiden, waarbij twee prominente assen te onderscheiden zijn. Dat zijn de veilingroute (verlengd) en de centrale as (N213 en deel N211). Deze kennen ook een andere dynamiek, gebruik en ruimtelijke verschijningsvorm. De centrale as gaat

1 MIRT Haaglanden

uiteraard dwars door Westland heen en verbind zowel bedrijven als woonkernen. Ruimtelijk gezien passeert de centrale as veel intensieve bebouwing, waardoor uitbreiding een zware opgave is.
De Veilingroute (inclusief verlenging) is ook een zware structuur, maar nadrukkelijker gericht op economische ontsluiting (bloemenveiling). Ruimtelijk loopt deze route ook dwars door economisch gebied zonder belemmerd te worden door dorpskernen.
Voor de centrale as wordt daarom in de toekomst een andere aanpak voorgesteld dan de Veilingroute. De centrale as heeft als prominent doel om zowel een werkstroom als een leefstroom te faciliteren. Daarbij moet bij de ruimtelijke uitbreiding/inpassing rekening worden gehouden dat het personenvervoer geregeld moet worden (auto's en OV-verbinding), maar ook geëquipeerd moet zijn voor vrachtwagens. De inpassing kent ook zwaardere eisen in relatie tot de leefbaarheid, we willen het Westland niet 'splitsen'.
Voor de Veilingroute is het voorstel om in te zetten op een Greenport-as. De vrachtwagen is de belangrijkste doelgroep, de agrarische producten moeten zo efficiënt mogelijk getransporteerd kunnen worden.
De prioriteit van de gemeente ligt bij de centrale as en de oostelijke vleugel. De ontwikkeling van deze structuur doet Westland samen met gebruikers van het netwerk en andere overheden.

Om de doorstroming te verbeteren wordt ingezet op het beter benutten van de bestaande structuur, het aanpakken van de verkeersknooppunten en capaciteitsuitbreiding. Bij voorkeur worden infrastructurele aanpassingen in deze volgorde gedaan, omdat blijkt dat de knooppunten een beperkender factor zijn dan de capaciteit op wegvakken.
Westland gaat in ieder geval voor een verdubbeling van de Veilingroute na het realiseren van het 3-in-1 project, waarin het ruimtelijk profiel geëquipeerd is op een 2x2 verbinding.
Om deze structuur mogelijk te maken wordt langs dit traject een ruimtelijke reservering opgelegd om niet te dicht op de infrastructuur te bouwen.

De vlinderstructuur beschrijft grotendeels bestaande wegen en wordt compleet gemaakt door het 3-in-1 project.
Het 3-in-1 project is onder meer opgezet om het knelpunt van knooppunt Westerlee op te lossen en is bedoeld om de ontsluiting van het hele Westland te bevorderen. Op dit knooppunt is veel sprake van filevorming. Het project bestaat uit:

1. het doortrekken van de veilingroute naar Westerlee;
2. reconstructie knooppunt Westerlee;
3. het aanleggen van een 2de ontsluitingsweg naar Hoek van Holland.

De zuidelijke randweg van Naaldwijk maakt de ontsluiting in dit gebied van Westland compleet.
Een andere concrete infrastructurele aanpassing is de oostelijke Randweg De Lier, die in combinatie met woonwijk Liermolen wordt gerealiseerd. Deze weg zorgt niet alleen voor de ontsluiting van de woonwijk, maar is ook een belangrijke ontsluiting, indien het hoofdwegennet van Westland gestremd wordt.

→ Vlinderstructuur realiseren; verdere uitwerking
- Verdubbeling veilingroute;
- Verkenning capaciteitsuitbreiding N211/N213.

N 213 / Zwethkanal

N 213 richting Naaldwijk

4.3.3. Mobiliteitsmanagement

Toenemende verkeersintensiteiten en een intensief bebouwd gebied vragen om efficiënt ruimtegebruik. Dat geldt ook voor de benutting van de infrastructuur. Met de trends binnen de Greenport van *just in time deliveries* en de 24-uurs economie is spreiding van vervoersstromen niet alleen qua asfalt, maar ook in tijd mogelijk.
In een regionale samenwerking tussen publieke en private partijen wordt gewerkt aan een betere verdeling van personen- en goederenvervoer en het efficiënter benutten van de wegcapaciteit.
Een betere benutting van de reeds beschikbare infrastructuur is een belangrijk middel om de bereikbaarheid te verbeteren. Door de inzet van mobiliteitsmanagement kan het verkeer worden gestuurd en verdeeld over het wegennet in tijd en ruimte. Daarnaast kan door slimme inzet van mobiliteitsmanagement de reiziger geprikkeld worden om een ander vervoermiddel dan de auto te pakken.
Westland wil de bestaande infrastructuur beter benutten door meer mensen/goederen per vervoersbeweging te verplaatsen, verplaatsingen te voorkomen of gebruik van andere modaliteiten te bevorderen. Daarbij past gebruik van openbaar vervoer en de fiets uitstekend.

Multimodaliteit

Door een toename aan verkeersbewegingen hebben we te maken met steeds meer congestie. Dat gaat ten koste van de leefbaarheid en bereikbaarheid en de reductie van CO_2 wordt alleen maar moeilijker. Daarom probeert Westland andere vervoersmodaliteiten te stimuleren. Dat gaat om het gebruik van openbaar vervoer en meer fietsen als het gaat om personenvervoer. Op het gebied van transport gaat het om zoveel mogelijk aan te sluiten op initiatieven die het wegverkeer koppelen aan water- en spoorverbindingen. Op die manier worden de bereikbaarheid, verkeersveiligheid en leefbaarheid verbeterd.

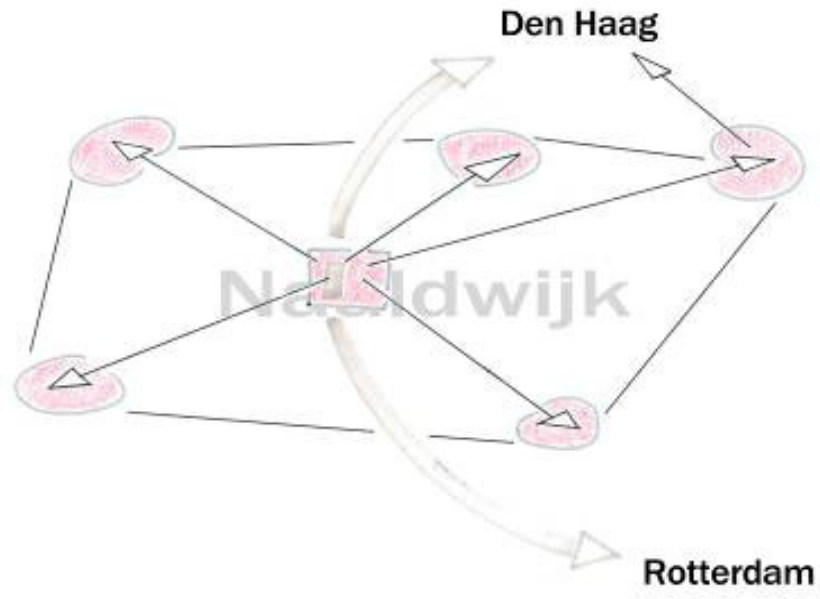

Openbaar Vervoer in Westland en de regio

4.3.4. Hoogwaardig openbaar vervoer

De bereikbaarheid van de gemeente kan worden versterkt door goed openbaar vervoer. Daarnaast zorgt goed openbaar vervoer ervoor dat iedereen kan participeren. De verbetering van het openbaar vervoer moet ervoor zorgen dat Westland aantrekkelijker wordt voor werknemers in de Greenport en de regio aantrekkelijker wordt voor Westlanders.
Op lokaal niveau moeten de Westlandse dorpen onderling verbonden blijven.
In regionaal verband wordt verkend wat de mogelijkheden zijn om de bereikbaarheid per openbaar vervoer te verbeteren. Westland wil graag deel uitmaken van het Daily Urban System van de Zuidvleugel. Daarbij wordt een tweetrapsraket gevolgd. Eerst goed aansluiten op de stedelijke lightrailverbindingen, daarna de mogelijkheden onderzoeken om van dit systeem onderdeel te gaan uitmaken.

"De Greenport bestaat bij de gratie van mensen"
Het openbaar vervoer in Westland richt zich op twee doelgroepen. De eerste is de 'leefstroom'. Inwoners moeten van kern naar kern kunnen reizen en de belangrijkste voorzieningen moeten met het OV bereikbaar zijn. Daarnaast is er de 'werkstroom'. Om te voldoen aan de behoefte aan geschoold personeel in de Greenport moet Westland bereikbaar zijn voor forensen uit met name de metropoolregio Den Haag-Rotterdam. Hier past een andere openbaar vervoersstroom dan bij de verbindingen tussen kernen.
Essentieel voor Westland is een hoogwaardige verbinding vanuit Den Haag naar Westland, met een aansluiting op de lijn Hoek van Holland - Rotterdam. Daarnaast moet het interne openbaar vervoerssysteem van Westland op maat worden gesneden voor de verschillende doelgroepen.

Er moet meer gebruik worden gemaakt van het openbaar vervoer, met name richting de stedelijke agglomeraties van Den Haag en Rotterdam. Een goede aansluiting op RandstadRail en de metrolijn naar Rotterdam is daarbij de eerste stap. De stap daarna is mogelijk om onderdeel uit te gaan maken van deze lightrailstructuur. Om de doelstelling te halen om goed verbonden te zijn met de Zuidvleugel moeten we in ieder geval rekening houden met een ruimtelijke reservering voor een doelgroepenstrook voor de bus. Met deze reservering kán dan in de toekomst ook aansluiting worden gezocht bij de bestaande lightrailverbindingen om ons heen.

Daarnaast blijven goede verbindingen met de OV-knooppunten Rijswijk en Delft voor Westland ook van belang, omdat daar belangrijke overstappunten zijn tussen bus- en treinverbindingen.
Samengevat is hiermee het voorstel om de OV-verbinding te verbeteren door een ruimtelijke reservering te doen, waarmee een tweetrapsraket doorlopen kan worden: eerst een goede **aansluiting** door gebruik te maken van de bus, en de optie voor de toekomst open te houden om **onderdeel** te worden van het grotere netwerk. Op die manier wordt invulling gegeven aan de doelstelling om in drie kwartier verbonden te zijn met de belangrijkste locaties in de Zuidvleugel.

→ Ruimtereservering voor openbaar vervoer over het tracé van de centrale as.

4.3.5. Langzaam verkeer

Het fietsknooppuntennetwerk is van belang voor de verplaatsingsmogelijkheden binnen en tussen de kernen. De fietsroutes moeten zodanig zijn, dat de fiets een goed alternatief is voor de auto. Scholen en overige voorzieningen moeten altijd goed met de fiets te bereiken zijn.
Daarnaast biedt het netwerk van wandel-, fiets- en vaarroutes de mogelijkheid voor aantrekkelijke verplaatsing tussen de kernen. Dit heeft bovendien een duidelijke recreatieve meerwaarde (zie 7.2.3). Dit netwerk biedt bovendien de mogelijkheid voor georganiseerde sportbeoefening.

Fiets
De fiets kan een bijdrage leveren aan verbetering van de bereikbaarheid. Op korte ritten en als onderdeel van de ketenmobiliteit is de fiets zeer geschikt. Door snelle rechtstreekse verbindingen, goed comfort, sociaal- en verkeersveilige relaties en goede stallingmogelijkheden kan het aandeel in de *modal split* worden vergroot. Om de veiligheid te vergroten wordt waar mogelijk ingezet op scheiding van fiets- en autoverkeer.
Tegelijkertijd betekent een toename van het fietsgebruik, zeker voor het woonwerk- en sociaalrecreatief verkeer een potentiële afname van autogebruik en CO_2-uitstoot. Een goed functionerend fietsnetwerk draagt dus naast een betere bereikbaarheid en minder autoparkeren ook bij aan zowel

Dubbelfunctie duurzaamheid

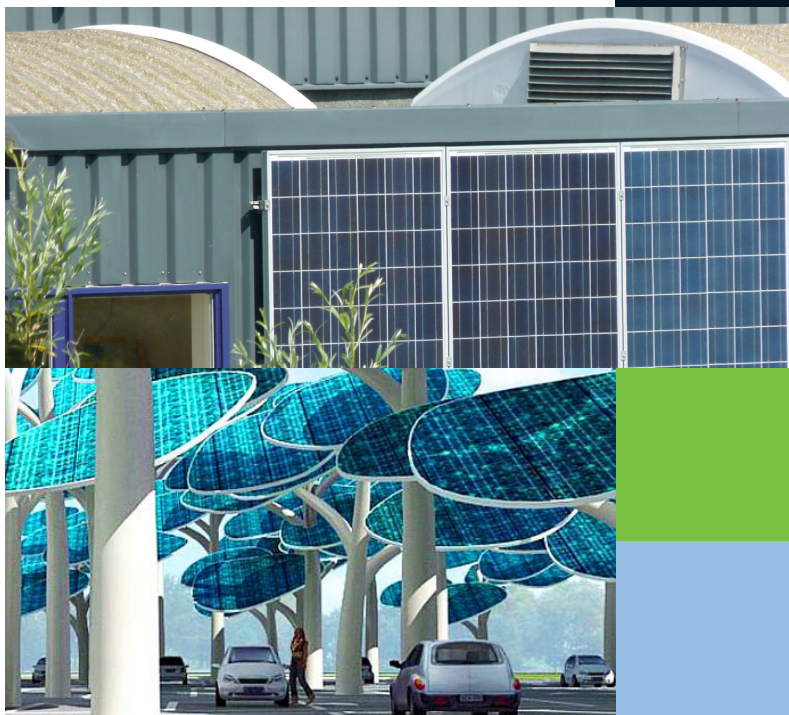

“De Greenport bestaat bij de gratie van mensen”

verkeersveiligheid als milieuaspecten (luchtkwaliteit en geluid)[2]. Deze opgave pakt Westland regionaal aan, om ook de verbinding met omliggende woon- en werkgebieden te verbinden.
Op te realiseren recreatieve fietsroutes door de groenblauwe hoofdstructuur, de Gantelroute en de verbinding van Schelpenpad naar Kraaiennest worden fietsstraten gerealiseerd, goede fietsverbindingen met weinig belemmeringen.

→ Langzaam verkeerroutes ontwikkelen en stimuleren;
- Recreatieve fietsverbindingen Gantelroute en Schelpenpad <--> Kraaiennest realiseren

4.3.6. Ontsluiting kernen en glastuinbouwgebieden

In zijn algemeenheid geldt dat herstructurering van de glastuinbouw de mogelijkheid geeft om een veiliger en betrouwbaarder wegennet in Westland te maken.
Voor de glastuinbouwgebieden geldt dat we rekening moeten houden met een intensivering van transportstromen door een hogere productie-intensiteit per hectare. Een goede afwikkeling van transportstromen op eigen terrein is hierbij een belangrijk uitgangspunt. Aansluiting op de hoofdinfrastructuur is een belangrijke volgende stap. Westland legt prioriteit bij de vlinderstructuur. Daar waar ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden en glastuinbouwclusters gemoderniseerd worden is de gemeente een bereidwillige partner om de ruimtelijke structuur en ontsluiting te verbeteren. Bij elke herstructurering van glastuinbouw wordt in elk geval bekeken wat de mogelijkheden zijn de infrastructuur, en daarmee de bereikbaarheid, te verbeteren.

Parkeren

Voor de economische vitaliteit en de bereikbaarheid van de kernen is voldoende parkeergelegenheid belangrijk. Als er niet genoeg parkeerplaatsen zijn kunnen de winkels niet bereikt worden en in woonwijken leidt dit tot overlast door foutgeparkeerde auto’s. Om dit te voorkomen worden bij de planvorming in bestemmingsplannen Westlandse parkeernormen aangehouden. Soms is de ruimte er niet om de benodigde parkeerplaatsen te realiseren en is de parkeeropgave een belemmerende factor. Het aantal piekmomenten met een te hoge parkeerdruk in de centra is beperkt. Alleen in Wateringen en Naaldwijk is sprake van een te hoge parkeerdruk in de centra op zaterdag. Om ook in de toekomst bereikbare centra te houden zijn plannen voor centrale parkeervoorzieningen gewenst, waarbij dubbel ruimtegebruik de voorkeur heeft.

→ Ontsluiting glastuinbouwgebieden verbeteren;
  - Op gebiedsniveau maatregelen verkennen en integreren bij modernisering glastuinbouw;

→ Verkeersplannen voor de kernen integreren in de ontwikkelkaders voor de kernen;

→ Ontwikkelen reserve ruimtelijke ontwikkelingen voor onder andere verkeersmaatregelen in de kernen en openbare parkeervoorzieningen.

2 Westlands Verkeer en Vervoersplan.

5. Strategische uitvoeringsagenda

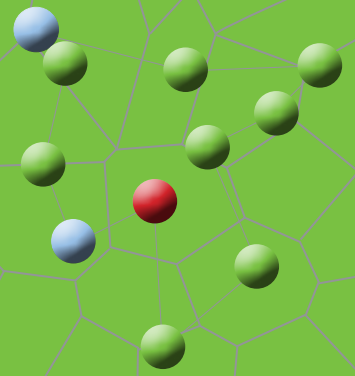

"The best way to predict the future is to create it"

In de structuurvisie staan de ambities genoemd om van Westland een aantrekkelijke gemeente te maken waar het goed wonen, werken en recreëren is.

Al die ambities, zijn het er niet te veel en zijn ze wel realistisch? Wanneer moet gestart worden met de uitvoering en hoe stem je de diverse projecten op elkaar af? 2040 is nog zo ver weg. Aan de andere kant hebben investeringen die morgen worden gedaan effecten op de verre toekomst. De aanleg van een weg bijvoorbeeld of de bouw van een nieuwe woonwijk hebben gevolgen voor de inwoners van Westland in 2040. Zijn er mogelijkheden om projecten te combineren zodat er werk met werk gemaakt kan worden? En dan zijn er nog de kosten van al die ambities. Zonder geld kan er niets worden gebouwd of aangelegd. De structuurvisie is vastgesteld in een tijd van bezuinigingen. Dit zal op de korte en middellange termijn invloed blijven uitoefenen op de mogelijkheden van de gemeente en andere partners bij het realiseren van ambities.

Dit deel van de structuurvisie bevat de uitvoeringsagenda. Hierin staat beschreven hoe de ambities worden uitgevoerd voor de periode 2013 tot 2020. In dit tijdsbestek worden projecten zo concreet dat uitvoering in deze periode kan worden gestart.

Als gevolg van het abstractieniveau van de structuurvisie bevat de uitvoeringsagendavooral afspraken over wie verantwoordelijk is voor welk deel van de uitvoering en op welke wijze deze verantwoordelijkheid wordt uitgeoefend. Daarnaast geeft het uitvoeringsprogramma inzicht in de financieringsmogelijkheden van de uitvoering. In de Wet ruimtelijke ordening (Wro) is de basis gelegd om kostenverhaal mogelijk te maken. De kosten die de gemeente maakt om ruimtelijke projecten mogelijk te maken moet ze op de exploitanten van grond verhalen.

De indeling van het uitvoeringsprogramma bestaat uit:

a) Ontwikkelagenda
b) Kostenverhaal

5.1. Ontwikkelagenda

De ontwikkelagenda bestaat uit een lijst van onderwerpen die vragen om nader onderzoek. Niet zozeer de harde infrastructuur en bouwwerken staan centraal maar beleidsonderwerpen. Veelal voorafgegaan door onderzoeksvragen. Een mooi voorbeeld is de uitwerking van de vlinderstructuur. Waar moeten wegen worden aangepast, of zijn er slimmere manieren om de doorstroming van het verkeer te bevorderen? Wat gaat dat kosten en wie is daarvoor verantwoordelijk? Denken voor het doen is waar het om gaat. De resultanten van het voordenken worden met andere overheden, burgers en marktpartijen besproken.

Ontwikkelagenda:

Moderniseren van het teeltareaal	Faciliteren van modernisering door randvoorwaarden te scheppen op het gebied van ontsluiting, ruimtelijke ordening en kwaliteit en veiligheid. Hiertoe wordt met het bedrijfsleven aan een ontwikkelperspectief gewerkt op het schaalniveau van de gemeente en op gebiedsniveau.
Monitoring groei agrologistiek	In overleg met partners monitoren van economische groei en onderzoek naar ruimtebehoefte (periode na 2020).
Beleid woningen buitengebied	Ontwikkelen kader uitplaatsen woningen buitengebied op Westlandschaal, welke geïntegreerd wordt bij het beleid voor de modernisering van het teeltareaal.
Opstellen visie ondergrond	Energiemogelijkheden en opslagcapaciteit van de ondergrond zo goed mogelijk benutten en verdelen vraagt een regisserende rol van de overheid.
Energie infrastructuur	Daar waar noodzakelijk de ontwikkeling van (ondergrondse) energie infrastructuur en warmtenetten ruimtelijk faciliteren.
Voorzieningenbeleid	Opstellen sociaalmaatschappelijk voorzieningenbeleid (incl. toekomstige ruimtelijke behoefte) op Westlandschaal en in relatie tot de afzonderlijke kernen.
Ontwikkelingskaders kernen	Opstellen ontwikkelingskaders voor de kernen en deze blijvend actualiseren op basis van noodzaak en prioriteit. Hierbij vindt ook vervlechting plaats met de verkeersplannen.
Woonvisie	Nieuwe woonvisie opstellen, rekening houdend met de economische conjunctuur en verschuivende aandacht van kwantitatieve opgave naar kwalitatieve sturing.
Mobiliteitsmanagement	Plan van aanpak opstellen ten behoeve van een betere benutting van de bestaande infrastructuur. Op die manier werkt Westland aan het aanpassen van de fysieke bereikbaarheid én de benutting daarvan.
Visie openbaar vervoer	Hoogwaardig openbaar vervoer ontwikkelen in Westland en ambities regionaal positioneren.
Uitwerking Vlinderstructuur	Verdieping van de ambitie om een goede doorstroming op het hoofdwegennet van Westland te realiseren. Daaronder vallen (in ieder geval en niet uitsluitend) de volgende ontwikkelingen: Verlenging en verkenning capaciteitsuitbreiding veilingroute; Verkenning verbreding N211/N213 (evt. doelgroepenstroken voor goederen/bus); Ruimtereservering voor openbaar vervoer langs het tracé van de centrale as.

Monitoring en bijsturing

Rol raad en college

Het uitvoeren van de ambities uit de structuurvisie vraagt om een proces van planning, afstemming, uitvoering en monitoring. Het begin van dit proces is gemaakt met het benoemen van de *speerpunten* in hoofdstuk 7; Visie 2020 van deze structuurvisie. De speerpunten hebben een hoog abstractieniveau. In meer of mindere mate is voor de vorm, inhoud, proces, geld, tijd en locatie niet bekend wat er moet gebeuren of wat beschikbaar is. Het gaat er om de speerpunten concreet te maken zodat de ambities kunnen worden uitgevoerd in concrete maatregelen.

De raad stuurt op hoofdlijnen en is verantwoordelijk voor de vaststelling van de speerpunten en de eindproducten. Het college is verantwoordelijk voor de uitwerking.
Maatregelen die nog niet zijn opgenomen in bestaande programma's en processen worden door het college toegevoegd en in geïntegreerd. Op deze manier wordt dubbel werk en invoering van nieuwe monitorinstrumenten voorkomen.

Het monitoren en verantwoorden van ruimtelijke ontwikkelingsprojecten, zoals ook aangegeven in de tabel kostenverhaal en de ontwikkelagenda gebeurt in de bestaande programma's en werkpakketten zoals het collegewerkprogramma, de begroting, het Meerjaren Investerings Programma, het Meerjarenperspectief Gebiedsontwikkeling en de jaarrekening. Daarbij wordt ook aandacht gegeven aan de onderlinge samenhang en afstemming tussen de diverse maatregelen.

Het monitoren van het beleid is van belang om doorwerking van het beleid en het behalen van de beoogde ambities te bepalen. Dit kan tot gevolg hebben dat de structuurvisie op termijn en afhankelijk van de uitkomst van de monitoring (deels) moet worden geactualiseerd. Het projectenprogramma en de financiële uitvoerbaarheid zijn voortdurend aan verandering onderhevig. Periodieke evaluatie, actualisering en bijstelling van de projectenportefeuille en de financiële uitvoerbaarheid op basis van nieuwe inzichten is noodzakelijk.

Uitwerking plannen

Zodra er meer duidelijkheid is over definitieve plannen, ontwikkelingen en voorzieningen kan de relatie tussen kostenverhaal en grondexploitatie nader worden uitgewerkt. Het gaat dan om de definitieve invulling van de criteria profijt, toerekenbaarheid en proportionaliteit. Dit zal zijn beslag krijgen in anterieure overeenkomsten over grondexploitatie en/of in de vast te stellen grondexploitaties of in de exploitatieplannen van de betreffende bestemmingsplannen.

In de komende periode zal het kostenverhaal op hoofdlijnen verder worden uitgewerkt en onderbouwd in een Nota Kostenverhaal. Hierin zal nader inzicht worden gegeven in welke mate het kostenverhaal kan bijdragen in de dekking van de uit te voeren maatregelen en de daarmee gemoeide investeringen. Het gaat daarbij om:

- de financiering van de uitvoeringsagenda, waarbij het waarschijnlijk is dat bepaalde kosten door derden worden gedragen (Rijk, provincie en hoogheemraadschap) en niet ten laste komen van de gemeente;
- het in beeld brengen van mogelijke subsidiestromen;
- de verdere uitwerking van het kostenverhaal bij bovenwijkse voorzieningen, bovenplanse kosten (verevening) en bijdragen aan ruimtelijke ontwikkelingen.

De Nota kostenverhaal zal door de gemeenteraad worden vastgesteld. De projectenlijst zal periodiek worden geactualiseerd.

Gedurende de looptijd van de structuurvisie kunnen zich initiatieven aandienen waarin de structuurvisie niet voorziet. Als initiatieven bijdragen aan verwezenlijking van de ambities van deze structuurvisie kan worden besloten het betreffende project te realiseren. Projecten die passen in de visie kunnen opgenomen worden in het uitvoeringsprogramma. Projecten die niet passen in de structuurvisie, moeten afgewogen worden en leiden al dan niet tot actualisering van de structuurvisie. Nieuwe initiatieven moeten zorgvuldig worden getoetst. Belangrijk daarbij is de vraag of het initiatief voldoende bijdraagt aan de in deze structuurvisie geformuleerd perspectief 2040 en de speerpunten voor 2020.

Hierbij wordt het volgende algemene afwegingskader gehanteerd:

- Past het initiatief in het lange termijnbeeld van de structuurvisie;
- Tast het initiatief de sterke punten van de visie niet aan maar versterkt het deze;
- Indien medefinanciering door de gemeente noodzakelijk is: past het initiatief binnen de gemeentelijke kerntaken en de gemeentebegrotingen.

5.2. Kostenverhaal

In het uitvoeringsprogramma geeft de gemeente aan hoe de in de visie opgesomde doelen worden uitgevoerd. De uitvoering van projecten kost geld. In de Wet ruimtelijke ordening (Wro) krijgt de gemeente een aantal instrumenten aangereikt om kostenverhaal voor kosten die gemoeid zijn met grondexploitaties mogelijk te maken. Kostenverhaal vindt verplicht plaats als in een nieuw bestemmingsplan nieuwe bouwmogelijkheden voor een aangewezen bouwplan (conform het Bro, artikel 6.2.1) gecreëerd worden.

In grote lijn zijn er vier soorten kostenverhaal:

- **Gebiedseigen kosten**. Dit zijn kosten die nodig zijn om het exploitatiegebied bouwrijp te maken, inclusief inrichting en plan- en procedure kosten. Alle kosten die direct te maken hebben met het tot ontwikkeling brengen van het gebied dienen op deze ontwikkeling te worden verhaald. Gebiedseigen kosten kunnen vaak pas worden bepaald als de ontwikkelcondities voor de ontwikkeling zijn uitgewerkt;
- **Bovenwijkse voorzieningen**. Dit zijn de kosten in verband met werken, werkzaamheden en maatregelen waarvan het exploitatiegebied of een gedeelte daarvan profijt heeft, maar die over meerdere exploitatiegebieden dienen te worden verdeeld omdat ook andere gebieden daar profijt van hebben. Deze kosten dienen naar rato van het profijt naar de exploitatiegebieden toegerekend te worden;
- **Bovenplanse kosten** (verevening). Hier gaat het om het verevenen van een negatief planexploitatieresultaat van een plan met een bijdrage uit een plan met een positief planexploitatieresultaat. Om een fondsbijdrage in het kader van bovenplanse verevening te kunnen vragen, dient een structuurvisie aanwijzingen te geven over de bestedingen die ten laste van dat fonds kunnen komen;
- **Bijdrage ruimtelijke ontwikkelingen**. Dit heeft betrekking op een financiële bijdrage aan ruimtelijke ontwikkelingen elders in de gemeente die een kwalitatieve meerwaarde hebben voor het plan. Een gemeentelijke structuurvisie dient daarvoor een grondslag te geven.

In de structuurvisie moet de basis gelegd worden om financiële bijdragen uit grondexploitaties mogelijk te maken voor bovenplanse kosten (verevening) of kosten voor ruimtelijke ontwikkelingen (artikel 6.13 lid 7 en artikel 6.24 lid 1a). In de structuurvisie moet benoemd worden welke ruimtelijke ontwikkelingen in aanmerking komen voor financiële bijdragen uit grondexploitaties en op welke locaties bovenplanse verevening van toepassing is.

Onderdeel van het uitvoeringsprogramma is een tabel kostenverhaal, waarin de investeringsprojecten (kostenvragers) en ontwikkelingslocaties (kostendragers) worden benoemd. Tevens staat aangegeven op welke wijze kostenverhaal kan worden toegepast. Er is onderscheid gemaakt tussen twee hoofdgroepen van projecten, te weten: Aangewezen (kostendragende) ontwikkelingslocaties – verder aangeduid als (grond)exploitatiegebieden – met daarbij inbegrepen voorzieningen die binnen deze gebieden zijn gesitueerd en louter ten behoeve daarvan worden gerealiseerd (denk daarbij aan water- en groenvoorzieningen, omleggen van kabels en leidingen, parkeervoorzieningen etc.).; Investeringsprojecten (voorzieningen) die profijtelijk zijn voor één of meerdere ontwikkelingslocaties en bestaand gebied. Deze projecten kennen geen opbrengsten uit gronduitgifte (gemeentelijk noch particulier).

5.2.1. Structuurvisie en kostenverhaal

De structuurvisie vormt het ruimtelijk beleidskader tot 2020 met een doorkijk naar 2040 en kent nog een aantal onzekerheden. Hierdoor is het

abstractieniveau van de structuurvisie en de bandbreedte groot en zijn er nog geen kostenramingen voorhanden van alle gewenste ontwikkelingen in de ontwikkelagenda.

De structuurvisie geeft een beeld van de (kostendragende) ontwikkelingslocaties en de (grootschalige) investeringsprojecten (voorzieningen) die hiervoor nodig zijn. Met de inwerkingtreding van de Wro in 2008 (en afdeling 6.4 inzake grondexploitatie) biedt de structuurvisie mogelijkheden tot kostenverhaal van bovenplanse kosten en ruimtelijke ontwikkelingen, bovenop de al aanwezige mogelijkheid tot kostenverhaal voor bovenwijkse voorzieningen. Voor kostenverhaal voor bovenwijkse voorzieningen geld dat dat ook zonder structuurvisie al mogelijk is en blijft. Voor bovenplans kostenverhaal geldt dat de mogelijkheden hiertoe erg beperkt lijken, omdat de ruimtelijke en functionele samenhang erglastig hard te maken zijn.

Naaststaande figuur geeft het stramien weer op welke wijze de verschillende vormen van kostenverhaal georganiseerd zijn. De meerwaarde van de structuurvisie is vooral te vinden bij het mogelijk maken van de kostenverhaal ten behoeve van ruimtelijke ontwikkelingen. De volgende paragrafen geven een specifieker onderbouwing hierbij.
Een overzicht van de Westlandse investeringsprojecten en (grond)exploitatiegebieden is verbeeld op naaststaande kaart. In de tabel kostenverhaal

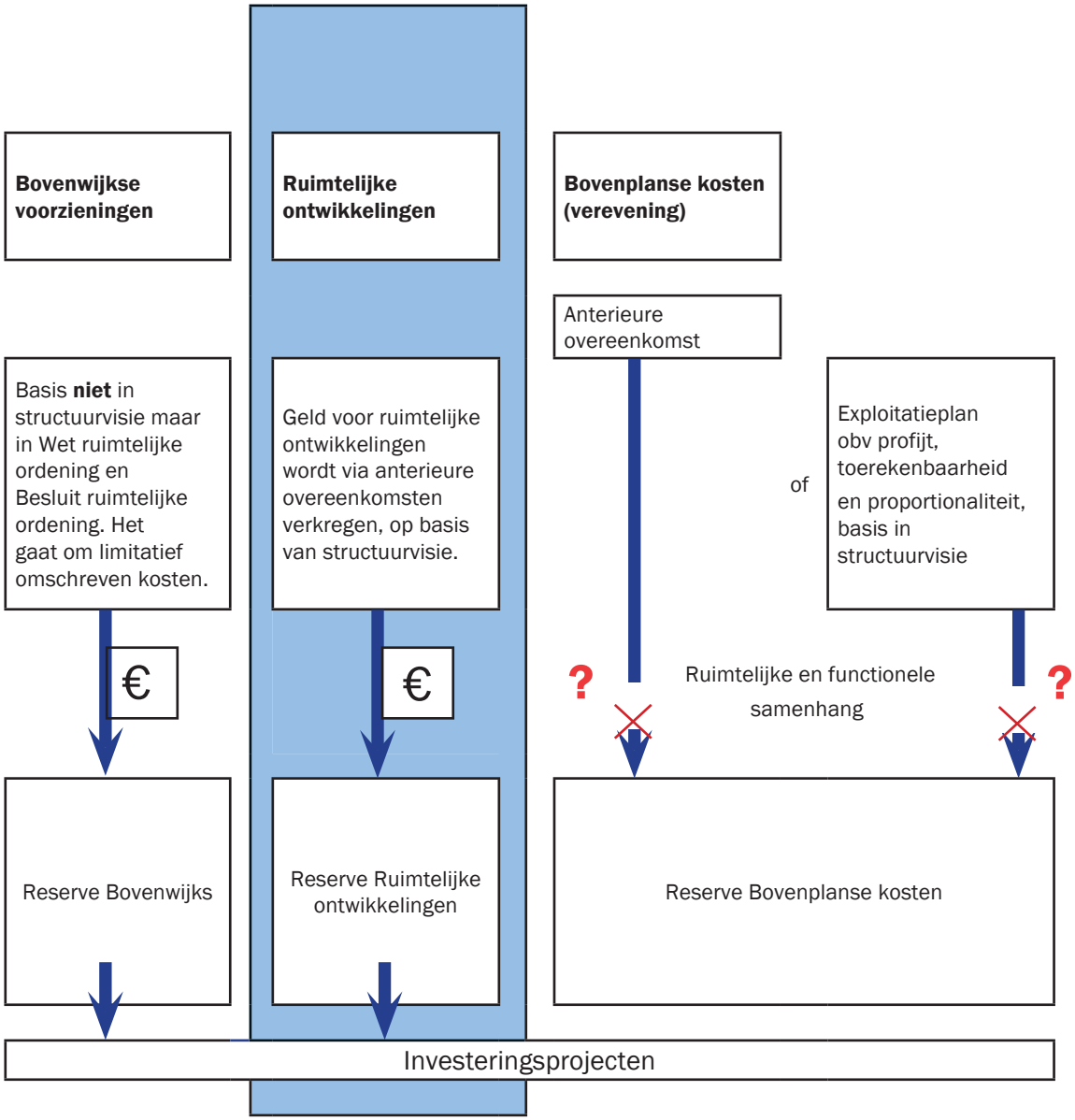

Te ontwikkelen woongebied

Te ontwikkelen bedrijventerrein

Te ontwikkelen kantorenlokatie

Gantel de Baak

Gemeentegrens

Noordpijl

Structuurvisiekaart (Ontwikkelgebieden)

wordt inzicht gegeven in de onderlinge relatie van de voorzieningen en de exploitatiegebieden.

5.2.2. Kostendekking

Ten aanzien van de verwachtingen dat het kostenverhaal kan voorzien in een aanzienlijke bijdrage aan de kosten van investeringsprojecten is een waarschuwing op zijn plaats. Vanwege de economische situatie zal de bijdrage door kostenverhaal aan de investeringsprojecten de komende jaren beperkt zijn. Er zijn minder projecten dan voor de crisissituatie en bovendien zijn de marges op de projecten gering. De gemeente zal naast de

			woningbouwontwikkelingen per kern																																				
Confrontatietabel t.b.v. kostenverhaal			Liermolen	Oranjewijk	Westerhonk	Verhagenplein	Watertuinen	Hart van 's-Gravenzande	Oosterbuurt	Tramonta	Ter Heijde	Bloemenbuurt	Parckzicht	Hoogeland	Woerdblok	Juliahof	Het Nieuwe Water	Tuinveld	Duingeest	Gantel de Baak	De Duinen	De Kreken	Het Dorp	De Gouw	De Lier	Heenweg	Honselersdijk	Kwintsheul	Maasdijk	Monster	Naaldwijk	Poeldijk	s-Gravenzande	Ter Heijde	Wateringen	Honderdland II	TPW III	Bovendijk	ABC Westland
	aangewezen reserve		De Lier	Wateringen	Monster	Naaldwijk	Maasdijk	s-Gravenzande	s-Gravenzande	De Lier		Poeldijk	Honselersdijk	Naaldwijk	Naaldwijk	Deelneming	ONW				Westlandse zoom				De Lier	Heenweg	Honselersdijk	Kwintsheul	Maasdijk	Monster	Naaldwijk	Poeldijk	s-Gravenzande	Ter Heijde	Wateringen	Maasdijk	Honselersdijk	Kwintsheul	Poeldijk
Bereikbaarheid																																							
Vlinderstructuur (Westlandse hoofdstructuur wegennet)	Ruimt. Ontw.	profijt																																					
Verkeersmaatregelen Kernen	Ruimt. Ontw.	profijt																																					
Langzaamverkeer Netwerk (fiets- en voetpaden, ruiterpaden en vaarroutes)	Ruimt. Ontw.	profijt																																					
Openbare parkeervoorzieningen	Ruimt. Ontw.	profijt																																					
Leefbaarheid																																							
Realiseren groenblauwe hoofdstructuur	Ruimt. Ontw.	profijt																																					
Realisering wijk overschrijdende groenvoorzieningen	Ruimt. Ontw.	profijt																																					
Realisatie Duurzame Energieinfrastructuur	Ruimt. Ontw.	profijt																																					
Sociaal maatschappelijke voorzieningen	Ruimt. Ontw.	profijt																																					

Tabel kostenverhaal

Toelichting
In de linkerkolom staan de investeringsprojecten. Dit zijn de projecten die belangrijk zijn voor de ontwikkeling van Westland en die gebiedsoverschrijdend zijn. In de bovenste kolom staan de ontwikkelingslocaties. Dit zijn de projecten die als kostendrager kunnen dienen.
Bij nagenoeg alle investeringsprojecten en ontwikkellocaties is er een relatie is op basis waarvan het veranwoord is een bijdrage te vragen. In de Nota Kostenverhaal zal uitgewerkt worden wat een verantwoord bedrag is om als vrijwillige bijdrage te vragen.

reguliere financiële instrumenten zoals hierboven genoemd ook moeten kijken naar alternatieve financieringsbronnen. Daarbij past een open mind en creativiteit.
Voor een volledige dekking van de kosten dienen aanvullende middelen te worden gezocht. De opbrengsten, als dekking voor de te maken kosten van de voorzieningen, worden op verschillende manieren gegenereerd:

- Via gemeentelijke gronduitgifte;
- Via anterieure of posterieure overeenkomsten met ontwikkelende partijen;
- Via publiekrechtelijke kostenverhaal, middels een exploitatieplan, gekoppeld aan een omgevingsvergunning voor bouwen;
- Subsidies van Rijk, provincie, stadsregio;
- Op andere wijze, bijvoorbeeld uit bijdragen uit het bedrijfsleven of de algemene reserve van de gemeente.

5.2.3. De verrekeningssystematiek:

In de tabel kostenverhaal zijn de voorzieningen op de eerste plaats getoetst aan het criterium ‘profijt’ uit de Wro (art. 6.13 lid 6) om te beoordelen of exploitatiegebieden zijn aan te wijzen die een bijdrage in de kosten moeten leveren.

De wetgever heeft geen richtlijnen gegeven voor het toepassen van de criteria profijt, toerekenbaarheid en proportionaliteit. Gemeenten worden geacht naar redelijkheid en billijkheid de afdracht aan de betreffende fondsen te bepalen, waarbij de algemene beginselen van behoorlijk bestuur in acht moeten worden genomen.
Het criterium profijt is met ja of nee te beantwoorden en in de tabel kostenverhaal weergegeven als respectievelijk groen of rood. Ook de toerekenbaarheid oftewel het causale verband tussen een locatie en de voorziening zal naar verwachting niet snel tot problemen leiden. Voor het criterium proportionaliteit ligt dit anders. De handreiking grondexploitatiewet licht toe dat dit criterium op verschillende manieren kan worden ingevuld, wat leidt tot verschillende uitkomsten. Dit wordt bestempeld als onderhandelingsruimte.

Voor het bepalen van de proportionaliteit zijn meerdere methoden mogelijk, mede afhankelijk van de situatie en de aard (functie) van de voorziening. De meest voor de hand liggende zijn:

- Verwachte verkeersstromen op basis van een verkeersmodel;
- Op basis van aantal woning(equivalent)en;
- Op basis van oppervlakte exploitatiegebied;
- Op basis van het aantal inwoners;
- Op basis van de afstand tot de voorziening (verzorgingsgebied).

Criteria voor publiekrechtelijk kostenverhaal

Toerekening van kosten van de voorzieningen aan exploitatiegebieden conform de Wro-systematiek vindt plaats door invulling te geven aan drie criteria, te weten: Profijt, Toerekenbaarheid en Proportionaliteit (P, T en P).

- **Profijt:** de grondexploitatie moet nut ondervinden van de te treffen voorzieningen en maatregelen.
- **Toerekenbaarheid:** de kosten zouden niet gemaakt worden zonder het plan of de kosten worden mede gemaakt ten behoeve van het plan;
- **Proportionaliteit:** als meerdere locaties profijt hebben van een voorziening, worden de kosten naar rato verdeeld.

5.2.4. Bovenplans kostenverhaal structuurvisie Westland

Zoals eerder vermeld kent het bovenplans kostenverhaal drie regimes:

- Bovenwijkse voorzieningen;
- Bovenplanse kosten (verevening);
- Ruimtelijke ontwikkelingen.

Voor elk van de regimes geldt een eigen systematiek van verhalen, besteden en verantwoorden.
In deze paragraaf wordt kort op de verschillende systematieken ingegaan. In een op te stellen nota kostenverhaal zal dat verder uitgewerkt worden.
De Wro schrijft voor (een) fonds(en) in te stellen voor de verantwoording van de te ontvangen

bijdragen uit hoofde van bovenplanse kosten. Facultatief kunnen fondsen voor bovenwijkse voorzieningen en ruimtelijke ontwikkelingen ingesteld worden. Dergelijke fondsen worden gevoed met bijdragen op grond van afspraken in anterieure overeenkomsten, financiële voorwaarden bij een omgevingsvergunning voor bouwen, eigen grondexploitaties (een en ander voor zover wettelijk toegestaan) of subsidies en andere geldelijke bijdragen (zie kopje kostendekking). De fondsreserves zijn geoormerkt voor een specifieke bestemming en staan niet meer ter vrije beschikking van de algemene dienst.

Hoewel de structuurvisie een beleidskader is met een voornamelijk politiek-bestuurlijk bindende werking, moet een grondslag voor fondsvorming hierin gelegd worden. In de structuurvisie is middels de tabel kostenverhaal hierop in hoofdlijnen voorgesorteerd.

Bovenwijkse voorzieningen

De toerekening van het verhalen van de bovenwijkse voorzieningen zal plaatsvinden op basis van de verdeling tussen de bestaande stad en de nieuwe (toegevoegde) stad. De stappen die ondernomen moeten worden om de hoogte van het kostenverhaal te bepalen worden hierna beschreven.

Grofweg worden de investeringen in bovenwijkse voorzieningen onderverdeeld in drie stelsels:

- Het verkeerswegennet;
- Groenstructuren (ecologische verbindingen, parken e.d.)
- Waterstructuren (waterberging, waterlopen e.d.)

Er wordt geïnventariseerd welke investeringen er vanaf peildatum 1 januari 2013 t/m 31 december 2020 in de genoemde drie stelsels worden gedaan. Vervolgens wordt bepaald welk deel van de investeringen het gevolg zijn van de autonoom gegroeide behoefte van de bestaande stad. Het resterende deel komt dan voor rekening van de nieuwe stad.

Vervolgens wordt de grondslag voor de berekeningsmethodiek bepaald:

a. Vanaf peildatum 1 januari 2013 t/m 31 december 2020 worden alle bekende in ontwikkeling te nemen plannen geïnventariseerd (aantal woningen, bvo bedrijfsruimten en andere functies);
b. De woningequivalenten voor de verschillende functies worden bepaald (bv 200m2 bvo bedrijfsterrein is gelijk aan 1 woningequivalent);
c. De omvang nieuwe stad in woningequivalenten bepalen op basis van het programma van de in ontwikkeling te nemen plannen;

Op deze manier is de geplande omvang van de nieuwe stad in woningequivalenten per 31 december 2020 bepaald.

Voorbeeld uitwerking kostenverhaal per woningequivalent

Om kosten toe te kunnen rekenen worden de verschillende functies omgezet naar één rekeneenheid, een woningequivalent (weq).

1 woning = 1 weq

- 200 m² bvo bedrijfsterrein = 1 weq
- 1000 m² glastuinbouw = 1 weq
- 50 m² detailhandel (vvo) = 1 weq
- 200 m² overige functies = 1 weq

Programmering tot 2020:

- 6.400 woningen = 6.400 weq
- 70 ha bedrijfsterrein = 3.500 weq
- 2 ha overige functies = 100 weq

Totaal woningequivalenten nieuwe stad: 10.000

Stel dat het totaal aan investeringen toe te rekenen aan de nieuwe stad € 20 mln bedraagt. De bijdrage per weq bedraag dan 20.000.000/10.000 = € 2.000.

NB

Dit is slechts een voorbeeld. In een op te stellen nota Kostenverhaal worden de werkelijke woningequivalenten en investeringsbedragen uitgewerkt.

Bovenplanse kosten (verevening)
Deze kostenpost bovenplanse kosten (Wro artikel 6.13, lid 7) is bedoeld om een vorm van bovenplanse verevening toe te staan. Uitgaande van de toelichting en van bovenplanse verevening, dient onder het begrip ‘bovenplanse kosten' te worden verstaan een andere vorm van kostenverhaal tussen locaties of gedeelten daarvan, waarbij een locatie waarin sprake is van een positief saldo van de grondexploitatie, bijdraagt in een locatie waarin een tekort is ontstaan. Voorbeeld: locatie A met een overschot van € 4 miljoen draagt € 2 miljoen bij in een locatie met een tekort op de grondexploitatie.
De bovenplanse kosten zijn in beginsel te verhalen via een exploitatieplan. Bij de toerekening van deze via het exploitatieplan dient de gemeente de drie eerder vermelde criteria (profijt, toerekenbaarheid en proportionaliteit) in acht te nemen.
De bovenplanse kosten zijn ook te verhalen via het sluiten van anterieure overeenkomsten. Bij het verhaal via dergelijke overeenkomsten gelden de genoemde criteria niet. In de anterieure fase behoren de bovenplanse kosten tot de bijdrage aan ruimtelijke ontwikkelingen.

Uit de parlementaire behandeling van de Grondexploitatiewet blijkt dat het kabinet nagenoeg geen ruimte ziet om deze kostenpost als afdwingbare kosten via het exploitatieplan effectief te laten zijn. Zo geeft de minister aan dat er tussen de locaties waarbinnen de bovenplanse verevening plaatsvindt, een ruimtelijke en functionele samenhang dient te zijn. Uit de gebruikte voorbeelden valt af te leiden dat dit inhoudt dat er dient te worden verevend tussen gelijksoortige functies, zoals woonlocaties met woonlocaties en dus niet bedrijvenlocaties met woonlocaties. Vervolgens dienen de locaties ook wat betreft de onderlinge afstand samenhang te hebben. Daarnaast geeft de minister aan dat met name de drie criteria met zich mee zullen brengen dat het verhaal niet effectief zal zijn.

In de structuurvisie worden geen concrete locaties benoemd waartussen kostenverevening kan plaatsvinden waarbij de drie criteria van toepassing zijn. Daarom worden voor deze vorm van kostenverhaal vooralsnog geen fondsen ingesteld.

Ruimtelijke ontwikkelingen
Op basis van artikel 6.24, lid 1, sub a van de Wro mag de gemeente in de anterieure fase met een particuliere ontwikkelaar afspraken maken over financiële bijdragen aan ruimtelijke ontwikkelingen, welke zijn gelegen buiten de locatie. Voorwaarde is, dat in een vastgestelde structuurvisie die ruimtelijke ontwikkelingen zijn opgenomen.
Gelet op de noodzaak van voldoende openbare parkeervoorzieningen en groenvoorzieningen maar nog onvoldoende concrete projecten om deze te realiseren, worden deze voorzieningen voorlopig geoormerkt als ruimtelijke ontwikkelingen. Voor deze ruimtelijke ontwikkelingen zal een reserve (fonds) worden ingesteld. Indien op termijn dergelijke ontwikkelingen gerealiseerd worden, kan vanuit de reserve bijgedragen worden aan de kosten van die ontwikkeling. De ruimtelijke ontwikkelingen, waarvoor bijdragen in de reserve gestort kunnen worden, zullen hieronder worden toegelicht.
Vooralsnog wordt één reserve ruimtelijke ontwikkelingen ingesteld, waarin voor de hieronder genoemde doelen bijdragen gestort kunnen worden. Indien het in de toekomst noodzakelijk blijkt dat er afzonderlijke reserves ingesteld moeten worden, kan de reserve alsnog opgesplitst worden.

Parkeervoorzieningen
Investeringen voor openbare parkeervoorzieningen maken deel uit van de kostensoortenlijst uit de Bro. De (nieuwe) locaties voor openbare parkeervoorzieningen zijn echter nog niet altijd vastgesteld. Bij binnenstedelijke ontwikkelingen zal de problematiek van een beperkte ruimte ter beschikking hebben, een rol spelen. Wanneer dit praktisch gezien binnenstedelijk niet haalbaar is, dan wordt er via een anterieure overeenkomst een (vrijwillige) bijdrage verhaald die ten goede komt aan de reserve ruimtelijke ontwikkelingen. Later aan te leggen openbare parkeerplaatsen kunnen een bijdrage krijgen die ten laste komt van deze reserve.

Toepassing:
Op ontwikkelingslocaties die niet voldoen aan de parkeernorm, wordt via een anterieure overeenkomst een (vrijwillige) bijdrage verhaald die

ten goede komt van de reserve ruimtelijke ontwikkelingen. Openbare parkeervoorzieningen die op termijn gerealiseerd worden, kunnen een bijdrage krijgen die ten laste komt van deze reserve.

Groenvoorzieningen

Wanneer een ontwikkelingslocatie niet kan voldoen aan het vereiste groen, dan zal dit buiten de plangrens van het project gerealiseerd dienen te worden als binnenplanse kosten. Maar aangezien niet direct duidelijk is waar dit groen wordt aangelegd, zal een bijdrage aan de reserve ruimtelijke ontwikkelingen gevraagd worden. Daarnaast kan van ontwikkelingslocaties ook een bijdrage gevraagd worden voor de realisatie van de groenblauwe hoofdstructuur.

Toepassing:

Op ontwikkelingslocaties wordt via een anterieure overeenkomst een (vrijwillige) bijdrage verhaald die ten goede komt van de reserve ruimtelijke ontwikkelingen. Investeringen in de groenblauwe hoofdstructuur die op termijn gerealiseerd worden, kunnen een bijdrage krijgen die ten laste komt van deze reserve.

Verevening sociale woningbouw

In de woonvisie van Westland wordt een kwalitatieve invulling gegeven van het woningbouwprogramma in huur-koop en prijsklasse. Hiermee wordt beoogd een evenwichtige woningdifferentiatie te bereiken.

In de woonvisie wordt voor het nieuwbouwprogramma in totaal naar 22% in de sociale huursector gestreefd (tot de huurtoeslaggrens) en 10% in de goedkope koop. Westland wil daar flexibel mee omgaan, in die zin dat niet elke locatie exact aan die percentages hoeft te voldoen. Daardoor kan het voorkomen dat er locaties zijn die voordeel hebben, doordat een kleiner dan gemiddeld aandeel in de sociale woningbouw wordt gerealiseerd. Andere locaties hebben dan een nadeel omdat daar dan een groter dan gemiddeld aandeel aan sociale woningbouw wordt gerealiseerd.

Toepassing:

Op locaties die niet voldoen aan het gestelde percentage sociale woningbouw en die daardoor een positief exploitatieresultaat kennen, wordt via een anterieure overeenkomst een (vrijwillige) bijdrage verhaald die ten goede komt van de reserve ruimtelijke ontwikkelingen. Projecten die een hoger dan het in de gemeentelijke woonbeleid vastgelegd percentage sociale woningbouw realiseren en die als gevolg daarvan een negatief planresultaat hebben, kunnen een bijdrage krijgen die ten laste komt van deze reserve.

‘s-Gravenzande, Tuinveld

Verevening bedrijfsterreinen

Bijdragen in exploitatietekorten die kunnen optreden bij verplaatsing van een bedrijfsfunctie naar een nieuwe locatie, ten gevolge van herstructurering of herontwikkeling.

Toepassing:

Binnen het bestaand stedelijk gebied van Westland is een aantal bedrijfslocaties gelegen, die ter plekke niet of nauwelijks verdere ontwikkelingsmogelijkheden hebben. Zonder de beschikbaarheid van nieuw bedrijventerrein kunnen een aantal bestaande bedrijven in Westland zich niet verder ontwikkelen en kan herstructurering en herontwikkeling van bestaande bedrijfslocaties niet plaatsvinden. Herstructurering en herontwikkeling zijn daarmee onlosmakelijk verbonden met het realiseren van een nieuw terrein.

Per netto uitgeefbaar bedrijventerrein waarbij sprake is van een positief exploitatieresultaat zal via een anterieure overeenkomst een (vrijwillige) bijdrage per vierkante meter aan de reserve ruimtelijke ontwikkelingen worden verhaald. Herstructureringslocaties waar sprake is van een exploitatietekort, kunnen een bijdrage krijgen die ten laste komt van deze reserve.

Verevening maatschappelijke doeleinden

Indien in een ontwikkeling gronden worden bestemd voor maatschappelijke functies (zoals onderwijs, welzijn, zorg en cultuur), kan dat leiden tot lagere grondopbrengsten, waardoor een tekort

op de grondexploitatie kan ontstaan. Door de bestemming van die gronden hoeft in andere plannen geen of minder grond te worden bestemd voor maatschappelijke doeleinden. Indien dat leidt tot een positieve grondexploitatie zal voor die locatie een bijdrage aan de reserve worden verhaald. Een locatie waar, door realisatie van maatschappelijke doeleinden, een tekort op de grondexploitatie ontstaat, krijgt een bijdrage die ten laste komt van deze reserve.

Toepassing:
De gemeente zal in haar accommodatiebeleid vastleggen voor welke maatschappelijke accommodaties gronden moeten worden gereserveerd. Op ontwikkellocaties die geen bijdrage leveren aan gronden ten behoeve van maatschappelijke accommodaties en die een positief exploitatieresultaat kennen, wordt via een anterieure overeenkomst een (vrijwillige) bijdrage verhaald die ten goede komt van de reserve ruimtelijke ontwikkelingen. Ontwikkelingen waar gronden voor maatschappelijke accommodaties in zijn opgenomen die daardoor een negatief planresultaat realiseren, kunnen een bijdrage krijgen die ten laste komt van deze reserve.

Compensatie t.b.v. modernisering glastuinbouw
Bedrijven of bedrijventerreinen die ten koste van het duurzame glas willen uitbreiden zal gevraagd worden bij te dragen aan de reserve ruimtelijke ontwikkelingen. Het modernisering glastuinbouw is bedoeld om een financiële bijdrage te leveren aan het beter faciliteren van de primaire sector, door bijvoorbeeld ruimtelijke belemmeringen weg te nemen en modernisering te stimuleren.
De reserve wordt gevoed door via een anterieure overeenkomst een (vrijwillige) bijdrage te verhalen bij bedrijven of bedrijventerreinen die ten koste van het duurzame glas willen uitbreiden.

Verder zijn er nog andere ontwikkelingen die geen direct toegevoegde waarde hebben voor het cluster, maar wel gewenst zijn en afbreuk doen aan het areaal (burgerwoningen in het buitengebied). Deze functies zouden, op basis van gelijkheid, eveneens in aanmerking kunnen komen voor een (vrijwillige) bijdrage.

Toepassing:
Via een anterieure overeenkomst wordt een (vrijwillige) bijdrage verhaald bij:
- bedrijven of bedrijfsterreinen die uitbreiden ten koste van het duurzame glasareaal;
- uitgeplaatste burgerwoningen, die op de nieuwe locatie meer m2 willen/krijgen;
- bestaande burgerwoningen die hun kavel willen vergroten tot maximaal 1.000 m2;
- uit te plaatsen woningen en/of bestaande woningen die meer dan 1.000 m2 willen en dit ruimtelijk aanvaardbaar is.

De bijdragen komen ten goede van de reserve ruimtelijke ontwikkelingen.

Vanuit de reserve kan bijgedragen worden aan maatregelen om te komen tot efficiënter ruimtegebruik van bestaande gronden of verplaatsing van bedrijven uit het duurzaam glastuinbouwgebied naar bedrijventerreinen. Gedacht moet worden aan:
- betere benutting van het areaal door bijvoorbeeld het omleggen van watergangen, wegen en groen, het aanleggen van brede infra, etc.
- subsidie voor het wegnemen van ruimtelijke belemmeringen, zoals een bijdrage aan het uitplaatsen of opruimen van woningen in het gebied, het uitplaatsen van een solitair bedrijf naar de rand van een gebied of bedrijventerrein, etc.

5.3. Rol Westland in de netwerksamenleving

Het uitvoeren van de ambities is een complex proces. Westland is voor de uitvoering bovendien afhankelijk van andere partijen. Denk daarbij aan andere overheden als provincie en Rijk, ondernemers, burgers en belangenbehartigers. Het sleutelbegrip is participatieplanologie. Bij participatieplanologie gaat het om samen met andere belanghebbenden aan het werk te gaan en publieke instrumenten in te zetten om dingen mogelijk te maken. Voor projecten waar veel geld mee is gemoeid zal creativiteit nodig zijn. De rol van de gemeente in ruimtelijke projecten varieert

van volledige regie (via actief grondbeleid) tot gedeeltelijke regie. Hieronder wordt verstaan:

- Procesregie
- Juridische regie
- Privaatrechtelijke instrumenten
- Financiële regie

Procesregie: Het gaat om interne acties (afstemming van beleidsontwikkelingen, nadere uitwerkingen waar dat nodig is) en externe acties (wijze van overleg met partijen communicatie-trajecten, proces- en procedureafspraken).
Vanuit haar streven naar een actieve regie zal de gemeente inzetten op goede procesafspraken met partijen om de beoogde beleidsontwikkelingen tot realisatie te brengen.

Juridische regie: deze is gericht op het inzetten van de verschillende publiek- en privaatrechtelijke instrumenten waarmee de gemeente in staat is via concrete rechten en plichten sturing te geven aan ruimtelijke ontwikkelingen. Publiekrechtelijke instrumenten zijn primair het bestemmingsplan en het daarmee samenhangende exploitatieplan, de omgevingsvergunning, maar bijvoorbeeld ook het toepassen van de Wet Voorkeursrecht Gemeenten en het nemen van een voorbereidingsbesluit.

Privaatrechtelijke instrumenten: omvatten overeenkomsten tussen de gemeente en derden, waarbij wederzijds rechten en plichten worden vastgelegd, zoals een samenwerkings-, realisatie- en een anterieure exploitatieovereenkomst.
De gemeente streeft ernaar om voor de vaststelling van een bestemmingsplan dat een ontwikkeling mogelijk maakt, met alle partijen via het privaatrechtelijke spoor een anterieure overeenkomst te sluiten over de grondexploitatie en de ontwikkelcondities. Indien het niet mogelijk blijkt om tot een anterieure overeenkomst te komen, dan zal de gemeente bij het vaststellen van het bestemmingsplan het dan verplichte exploitatieplan vaststellen.

Financiële regie moet er toe bijdragen dat de gewenste investeringen plaatsvinden en dat de door de gemeente te maken kosten kunnen worden verhaald. Met het in werking treden van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening zijn de mogelijkheden en randvoorwaarden voor kostenverhaal wettelijk vastgelegd. Voor plannen die na 1 juli 2008 in procedure zijn of worden gebracht is dit wettelijk kader verplichtend. Voor plannen die nog onder de oude WRO in procedure zijn gebracht blijven de daarvoor gemaakte financiële afspraken van kracht. Naarmate de maatschappelijke doelstellingen groter van betekenis zijn voor de kwaliteit van wonen, leven en werken in Westland des te groter zal inspanning van de gemeente zijn om de doelstellingen ook daadwerkelijk te halen. Een actieve grondpolitiek geeft daarbij het meeste kans op resultaat als daarnaast de aanvullende middelen binnen de gemeentebegroting worden gevonden om de uitvoering van de projecten mogelijk te maken. Voorbeelden van projecten die doorgaans hoog op de prioriteitenlijst van de gemeente staan zijn de woningbouwlocaties, groene/recreatieve gebieden, herstructurering van glasareaal en infrastructurele ingrepen.

Nieuwe ontwikkelingen:
Als gevolg van toenemend gebruik van het internet is een complexe ‘netwerksamenleving’ aan het ontstaan die vraagt om een herpositionering van de rol van de overheid. De nadruk komt steeds meer te liggen op het meedoen in netwerken. Samenwerking tussen publieke en private partijen staat meer centraal. De rol en positie van de gemeente in het ruimtelijk beleid is veranderd van bepalend (toelatingsplanologie) naar richtinggevend voor nieuwe ontwikkelingen.
Door deze ontwikkelingen is de openheid van besluitvormingstrajecten toegenomen. Meer partijen kunnen en willen het ruimtelijk ordeningsproces beïnvloeden. Dit leidt tot nieuwe verbanden en netwerken. Het zijn niet standaard meer de projectontwikkelaar en gemeente die het ruimtelijk ordeningsproces tot uitvoering brengen. Nieuwe en andere partners kunnen eveneens ruimtelijke ontwikkelingen uitvoeren. Een goed voorbeeld is het particulier opdrachtgeverschap. Burgers nemen het initiatief om een aantal woningen te bouwen. De overheid faciliteert en regisseert. Het gaat om o.a. de volgende taken:

a. Partijen bij elkaar brengen (investeerders, kennisinstellingen en belangenvertegenwoordigers);

b. Onderzoeken, haalbaarheidsstudies en business cases uitwerken (met initiatiefnemers);
c. Subsidies (met initiatiefnemers) krijgen;
d. Daar waar nodig regelgeving beïnvloeden en vergunning trajecten vereenvoudigen.

Ad a: Voorbeelden zijn energienetwerken waarbij hoge investeringskosten met relatief lange afschrijvingstermijnen en een groot aantal partijen betrokken zijn. Dit vraagt om kapitaalkrachtige bedrijven die continuïteit nastreven. De gemeente kan partijen bij elkaar brengen die aan deze voorwaarden voldoen en samen met initiatiefnemers juridische entiteiten opzetten die de uitvoering ter hand nemen.
Ad b; wanneer er meerdere partijen zijn die een ontwikkeling mogelijk moeten maken is het goed dat de gemeente het voortouw neemt en het initiatief neemt om een onderzoek te verrichten of een haalbaarheidsstudie te doen. Zo heeft de gemeente de rol opgepakt bij het warmtenet in Hoogeland en de aardwarmtestudies van het Westland. Door dit soort onderzoeken samen met initiatiefnemers te doen wordt de samenwerking en het draagvlak versterkt.
Ad c; De gemeente heeft goede contacten overheden als provincie, Rijk en is bezig deze te ontwikkelen binnen Europa. Deze contacten kan de gemeente aanspreken om subsidie te krijgen voor projecten. In het verleden heeft de gemeente deze initiërende rol vervuld bij het verkrijgen van FES bijdrage en EFRO subsidie.
Ad d; ontwikkelingen kunnen last hebben van knellende regelgeving of last hebben van gebiedsoverschrijdende bevoegdheden (bijvoorbeeld de milieuvergunning voor grote inrichtingen die onder bevoegd gezag van de provincie vallen). Het gebruik maken van de netwerken voor de beïnvloeding van regelgeving op Rijks en provinciaal niveau is mede een taak voor de gemeente.

Naast de veranderende procesrol zijn er nieuwe financiële structuren aan het ontstaan. Deze ontwikkelingen zijn vaak een gevolg van de gewijzigde verhoudingen. De nieuw ontstane netwerken hebben ook hun eigen dynamiek als het gaat om de financiering van projecten. Er ontstaan nieuwe financieringsstructuren, waarvan genoemd kunnen worden;

- Crowd funding;
- ESCO's (Energy Service Company's);
- Garantiefondsen;

Deze nieuwe financieringsmogelijkheden bieden kansen voor projecten. Een bekend voorbeeld is de participatie van particulieren in windturbines. Particulieren kopen een aandeel en worden mede exploitant van een windturbine. Een ESCO ontwerpt, financiert en realiseert energiebesparende maatregelen. Daarnaast verzorgt de ESCO het beheer en onderhoud van de energiesystemen. Door de investeringen gaat de energierekening blijvend omlaag wat het rendement oplevert voor de ESCO om de investeringen en het onderhoud te kunnen uitvoeren.

Door de strengere eisen die worden gesteld aan kredietverleners is behoefte ontstaan aan alternatieve financieringsvormen. De hierboven genoemde voorbeelden laten zien dat alternatieve financiering bij kan dragen aan de uitvoering van ruimtelijke projecten. Deze mogelijkheden kunnen verder worden uitgewerkt en toegepast. Westland doet in pilots ervaring op met dergelijke instrumenten om hiermee de uitvoering van projecten mogelijk te maken.

6. Logboek communicatie en participatie

Alleen ga je sneller,
samen kom je verder'

De ambitie van de gemeente is uitgewerkt op basis van vele gesprekken, relevante documenten en de bredetafelsessies in maart 2012. Dat heeft het een leuk en intensief proces gemaakt, waarbij een doorkijk is gemaakt tot 2040 met een bijhorende ambitie en ruimtelijke opgaven.
Een zestigtal experts vanuit verschillende beleidsvelden hebben tijdens de bredetafelsessies hun visie op de toekomst van Westland kunnen geven. De onderwerpen economie, vitaliteit, gebiedskwaliteit en bereikbaarheid zijn daar uitvoering besproken. Bij deze bijeenkomsten is de belangrijkste basis gelegd voor het document dat nu voor u ligt. De gemeente Westland dankt de aanwezigen voor hun enthousiaste en inhoudelijk voortreffelijke inbreng.
Daarnaast heeft de burgemeester een viertal klassen van verschillende middelbare scholen bezocht om het met de leerlingen over de toekomst van Westland te hebben. Ook deze bijeenkomsten hebben bijgedragen aan de gedachtevorming bij de totstandkoming van de structuurvisie.

De structuurvisie wordt nu ter inzage gelegd. Tijdens deze tervisielegging wordt een informatie-avond georganiseerd. Een ieder kan vervolgens een zienswijze indienen op deze structuurvisie. De zienswijzen worden betrokken bij de vaststelling door de gemeenteraad.

7. Milieu effectrapportage

Het voorkómen van aantasting van het milieu en de leefomgeving is van maatschappelijk belang. Het is daarom zaak om het milieubelang volwaardig in de besluitvorming te betrekken. Daarom stelt Westland bij de structuurvisie ook een milieueffectrapportage op. Deze heeft een scope tot 2020. De ontwikkelingen beschreven in het perspectief naar 2040 zijn niet concreet genoeg om daarvoor de milieueffecten in kaart te brengen.

Reikwijdte

Deze plan-mer is verplicht op basis van de Wet milieubeheer. Westland stelt een plan-mer op, omdat er een aantal mer-(beoordelings)plichtige activiteiten mogelijk worden gemaakt door de structuurvisie:

1. Herstructurering van glastuinbouw van meer dan 50 hectare.
2. Ontwikkeling van meer dan 2000 woningen;
3. Infrastructurele werken, waaronder wegverbredingen N211 en N213.

Naast deze drie mer-(beoordelings)plichtige activiteiten zijn er meerdere ruimtelijke ontwikkelingen beschreven in de structuurvisie.
Voor de milieueffectrapportage is het belangrijk te weten dat er geen nieuwe uitbreidingen van bedrijventerreinen en woongebieden worden voorgesteld, bovenop de reeds voorziene initiatieven uit de Visie Greenport 2020 uit 2005.
Ontwikkelingen die reeds voorzien waren en goeddeels al door bestemmingsplannen mogelijk zijn gemaakt worden alleen daar waar relevant in de effectbeschrijving opgenomen. Deze ontwikkelingen overschrijden in omvang geen mer-drempelwaarde

Anders dan bij een projectMER, gelden voor een planMER weinig specifieke eisen. De inhoud van een planMER is afhankelijk van het abstractieniveau van het plan. In een planMER:

- wordt voor alle milieuaspecten systematisch ingegaan op de referentiesituatie (huidige situatie en eventueel autonome ontwikkelingen);
- wordt nagegaan of en in welke mate de ontwikkelingsruimte die de structuurvisie biedt effect heeft op de diverse milieuaspecten en welke maatregelen mogelijk zijn om deze effecten te voorkomen.

In de milieueffectrapportage zullen we ten behoeve van de overzichtelijkheid en transparantie met name duiden wat de mogelijke effecten zijn van de drie benoemde mer-plichtige activiteiten en hoe Westland daar mee wil omgaan. Waar mogelijk (bijvoorbeeld voor verkeer) worden de cumulatieve ontwikkelingen geduid. We blikken niet terug met de structuurvisie, maar richten de blik op de toekomst. Reeds planologisch mogelijk gemaakte ruimtelijke ontwikkelingen zullen dan ook minder aandacht krijgen.

Het planMER vormt het milieuonderzoek voor de structuurvisie. In de structuurvisie is een dermate groot aantal projecten opgenomen voor een zeer groot gebied, dat het niet werkbaar is om milieueffecten per ontwikkeling of kern te beschrijven. Bovendien zou dergelijke informatie op structuurvisieniveau geen toegevoegde waarde hebben.
Het planMER beschrijft dan ook voornamelijk de milieueffecten van de mogelijke mer-(beoordelings) plichtige activiteiten. Uiteraard worden de overige ontwikkelingen hierbij niet uit het oog verloren:

- Daar waar cumulatieve aspecten aan de orde kunnen zijn (zoals verkeer), worden nadrukkelijk de cumulatieve effecten van alle ontwikkelingen uit de structuurvisie in beeld gebracht.
- Tevens vindt een specifieke beschrijving van milieueffecten plaats voor kleinere ontwikkelingen indien deze zijn gelegen in de nabijheid van gevoelige gebieden, of wanneer deze relevante gevolgen hebben voor het milieu (het aanpakken van de wateropgave en versterken van de groenstructuur).

Detailniveau structuurvisie

Westland heeft eerder een koersnotitie opgesteld en een notitie reikwijdte en detailniveau voor de plan-mer. Op basis daarvan is een concept-mer opgesteld. In dit document zijn de belangrijkste aspecten die van invloed kunnen zijn op besluitvorming opgenomen, waarbij we ernaar streven om aan alle inwoners zo kort en helder mogelijk duidelijk te maken welke milieugevolgen de belangrijkste ontwikkelingen met zich meebrengen. Daarbij zijn nadrukkelijk hoofd- en bijzaken uit elkaar gehaald en is aansluiting gezocht bij het

abstractieniveau van de structuurvisie zelf.

Op basis van de volgende structuur wordt dit onderdeel vorm gegeven, zodat aangesloten wordt bij de opbouw van de structuurvisie:

- Westland in de wereld (welke ontwikkeling op hoofdlijnen wil Westland doormaken en welke externe ontwikkelingen met mogelijke milieueffecten zijn daarbij van belang.
- **Economische** ontwikkelingen
  - modernisering glastuinbouwgebied
- Ontwikkelingen ter verbetering van de **leefbaarheid**
  - Invloed ontwikkelingen op natuurgebieden.
  - Woningbouwontwikkeling
- Ontwikkelingen ter verbetering van de **bereikbaarheid**
  - oa ontwikkeling vlinderstructuur

Bij deze onderdelen wordt ingegaan op de milieuaspecten ecologie, cultuurhistorie, bodem, water, mobiliteit en woon- en leefklimaat.

Westland wil zich ontwikkelen als een unieke, internationaal toonaangevende, goed bereikbare en duurzame Greenportgemeente, waarin het goed wonen, werken, ondernemen en recreëren is. Westland herbergt een vooraanstaand glastuinbouwcluster, waarin kennis en innovatie, duurzaamheid, gezondheid en geluk centraal staan.
In de kernen is het goed wonen in Westland. Het woonmilieu is onderscheidend ten opzichte van de omliggende gemeenten. Naaldwijk vormt het centrum van Westland, zonder dat de leefbaarheid van andere dorpen daaronder lijdt. Het groenblauwe karakter van de gemeente wordt bepaald door het strand, Staelduinsebos, Wollebrand en de groenblauwe zones die Westland verbinden met Midden-Delfland.

De thema's **economie** en **leefbaarheid** komen hierbij duidelijk naar voren. In de structuurvisie is ruimtelijk aangegeven welk gebied primair voor de Greenport wordt gebruikt en welke gebieden ten dienste staan van de leefbaarheid. Het juiste evenwicht tussen beide grootheden is een blijvend aandachtspunt. Het derde hoofdthema in de structuurvisie is **bereikbaarheid**, omdat hier een grote opgave ligt voor de gemeente Westland. Deze drie thema's bepalen ook de opbouw van dit plan-MER.

7.1. Leefbaarheid

7.1.1. Natuurgebieden/ecologie

Voor natuurgebieden met ecologische waarden wordt in dit hoofdstuk beschreven welke milieueffecten algemeen, cumulatief en in het bijzonder voor de EHS en Natura 2000 gebieden te verwachten zijn.

Alle ontwikkelingen liggen buiten het Natura 2000-gebied (tevens EHS) en de overige EHS-gebieden. Dat betekent dat directe effecten zoals versnippering en areaalverlies uitgesloten kunnen worden. De ontwikkelingen kunnen wel via externe werking (verstoring, verontreiniging en verandering van waterhuishouding) een effect hebben op deze gebieden. Verwezen wordt tevens naar paragraaf 10.4 (voortoets). Bij de verdere planvorming voor concrete ontwikkelingen zal de gemeente waar nodig een passende beoordeling opstellen als significante negatieve effecten niet zijn uit te sluiten.

Geluidverstoring

De nieuwe/niet-autonome ontwikkelingen hebben slechts een gering effect op de verkeersontwikkeling. Met name op de wegen langs het duingebied en het Staelduinse Bos (beide Natura 2000 gebied) nemen de verkeersintensiteiten beperkt toe. Door de toename van het verkeer zal ook de geluidverstoring beperkt toenemen. Ten opzichte van de reeds (zwaar) verstoorde situatie neemt de verstoring maar beperkt toe en is er als gevolg van de ontwikkelingen in de structuurvisie geen sprake van significant negatieve effecten.
Bij de modernisering van glastuinbouwbedrijven met zwaardere of meer wkk's moet ook rekening gehouden worden met geluidsoverlast. Een goede ruimtelijke inpassing ten opzichte van de omgeving moet dit voorkomen.

Lichtverstoring

In de gemeente Westland is als gevolg van de woonbebouwing, wegen en glastuinbouw reeds veel

lichtverstoring aanwezig. De nieuwe/niet-autonome projecten worden binnen deze reeds verlichte gebieden gerealiseerd. Het toevoegen van extra verlichting heeft dan ook geen grote waarneembare effecten op de aangewezen habitattypen en -soorten van het Natura 2000-gebied of de EHS-gebieden. Kleine effecten zijn wel mogelijk voor bijvoorbeeld vleermuizen (dieren zoals benoemd in de Flora en Fauna wet). Bij ontwikkelingen moet hier op verantwoorde wijze rekening mee worden gehouden.

Verstoring door medegebruik van het duingebied
De beoogde nieuwe/niet-autonome projecten in het kader van de structuurvisie zullen leiden tot een beperkte toename van het aantal inwoners die voor een groot deel gebruik zullen maken van de duinen als recreatief uitloopgebied. Het beperkte extra recreatieve medegebruik zal zich in alle gevallen voltrekken langs de bestaande ontsluitingstructuur en binnen de bestaande zonering in ruimte en tijd. Eventuele verstoring vindt daarom in alle gevallen plaats in gebieden die reeds zijn verstoord. Voor deze projecten worden daarom, ook rekening houdend met de autonome ontwikkelingen, geen negatieve effecten verwacht.

Verontreiniging
De nieuwe/niet-autonome ontwikkelingen hebben een gering effect op de verkeersontwikkeling. Hierdoor neemt de stikstofdepositie slechts beperkt toe. Als gevolg van de autonome ontwikkelingen worden namelijk geen negatieve effecten verwacht. Per concrete ontwikkeling dient later in het kader van de te voeren ruimtelijke procedure in beeld gebracht te worden wat het effect van de stikstofdepositie precies zal zijn. De meeste ontwikkelingen liggen op (relatief) grote afstand van de duinen en het Staelduinse Bos, zodat hier geen significant negatieve effecten worden verwacht.

Veranderende waterhuishouding
Er worden geen veranderingen in de waterhuishouding van het Natura 2000-gebied en de EHS-gebieden verwacht als gevolg van de nieuwe/niet-autonome ontwikkelingen. Aangezien ook voor de autonome ontwikkelingen geen negatieve effecten worden verwacht, kunnen negatieve effecten geheel worden uitgesloten.

Aantasting beschermde soorten
Een belangrijk deel van de ontwikkelingen die in deze structuurvisie mogelijk worden gemaakt betreft de herstructurering van de glastuinbouw. Gelet op de locatie in bestaand glastuinbouwgebied zijn de ecologische waarden relatief laag. Per individueel project kan natuurlijk wel sprake zijn van aantasting of verstoring van beschermde soorten. Maar aangezien overtreding van de Flora- en faunawet (Ffw) voor zwaar beschermde soorten dient te worden voorkomen door het treffen van mitigerende en compenserende maatregelen komt het voortbestaan van beschermde soorten niet in gevaar.

Voor alle woningbouw en bedrijvenontwikkellocaties kan op voorhand gesteld worden dat deze het leefgebied van algemeen voorkomende tabel 1-soorten van de Ffw zullen aantasten. Voor deze soorten geldt echter een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Ffw en is geen ontheffing nodig. Te allen tijde geldt wel de zorgplicht.
Voor de overige tabel 2- en tabel 3-soorten van de Ffw geldt dat zij ook door de ontwikkelingen aangetast en/of verstoord kunnen worden. Vogels, vleermuizen en de vissoorten kleine modderkruiper en bittervoorn vallen bijvoorbeeld in deze categorie en komen nagenoeg overal voor. Andere soorten, zoals rugstreeppadden en orchideeën, uit deze categorie zijn ook niet altijd uit te sluiten en vragen om gepaste aandacht.

Bij het slopen van gebouwen of oude(re) bomen kunnen vaste verblijfplaatsen en broedplaatsen van vleermuizen en broedvogels in het geding zijn. Bomen kunnen ook onderdeel uitmaken van belangrijke foerageergebieden, migratieroutes of voortplantingsplaatsen voor vleermuizen. Ook in dergelijke gevallen dient voor het aantasten van deze elementen een ontheffing verkregen te worden. Vissen hebben natuurlijk hun leefgebied in de watergangen en de rugstreeppad komt voor op zandige locaties in de buurt van water. De planten van tabel 2 komen op verschillende locaties voor. Vleermuizen, bittervoorn, rugstreeppad, zandhagedis en vogels met vaste nesten zijn zwaar beschermd in het kader van de Ffw zodat door middel

van mitigerende en compenserende maatregelen strijdigheid met de Ffw dient te worden voorkomen. Tijdig veldonderzoek en het opnemen van passende maatregelen in de plannen is daarom noodzakelijk. Het is namelijk zeer de vraag of ten behoeve van een ruimtelijke ontwikkeling ontheffing kan worden verkregen voor soorten die voorkomen op bijlage IV van de Habitatrichtlijn (zoals bijvoorbeeld vleermuizen en rugstreeppad). Jurisprudentie (21 januari 2009) wijst namelijk uit dat voor het aantasten van vaste rust-, verblijfs- en voortplantingsplaatsen van zwaar beschermde soorten alsmede vogels geen ontheffing FFw meer kan worden verkregen ten behoeve van een ruimtelijke ontwikkeling De Raad van State heeft geoordeeld dat de Ffw op dit punt een te ruime vertaling geeft van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn (zie uitspraak 200802863/1, d.d. 21 januari 2009).
Doordat mitigerende en compenserende maatregelen moeten worden getroffen, komt het voortbestaan van beschermde soorten door de ontwikkelingen in de gemeente Westland niet in gevaar.

Kansen voor nieuwe natuur

De groenblauwe verbindingen dragen bij aan een vergroting van het leefgebied van beschermde soorten en vormt een ecologische verbinding met Midden-Delfland. Dit project heeft dan ook een positief effect op de ecologische situatie in het Westland.
Alle ruimtelijke projecten bieden in min of meerdere mate kansen om nieuwe natuur te realiseren. Gelet op het ruimtegebrek binnen de gemeente Westland kunnen deze kansen gecreëerd worden door een slimme combinatie van functies (zoals extensieve recreatie) en door slimme maatregelen die weinig ruimte in beslag nemen.

Verkeer

De verkeersprojecten zullen leiden tot een toename van geluid en verontreiniging. Deze projecten liggen op relatief korte afstand van het Staelduinse Bos (Natura 2000 en EHS) en kunnen hier leiden tot significant negatieve effecten. Bij de uitwerking van deze projecten wordt dit nader onderzocht. De verwachting is echter dat de toename in vergelijking met de huidige toestand gering zal zijn.
De verbreding van de Veilingroute leidt mogelijk tot aantasting van de EHS en de Rijksbufferzone ter hoogte van de Oostwatering (nabij De Zeven Gaten). Deze vernietiging dient volgens het beleid van de provincie gecompenseerd te worden. Uiteraard zal de gemeente Westland voldoen aan de beleidsvoorwaarden die voor EHS gelden. Tevens bestaat er een spanningsveld tussen corridor Westerlee-Harnaschknoop en de groene schakel Zwethzone. Uitgangspunt is dat de verschillende aspecten en hun ruimteclaims (infrastructuur, water, landschapsontwikkeling, ecologie) in deze “corridor” tot hun recht komen). Een goede inpassing ter plaatse is noodzakelijk.

7.1.2. Luchtkwaliteit

Gevolgen verkeerstoename

Grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen leiden tot een verkeerstoename, wat van invloed kan zijn op de luchtkwaliteit langs met name ontsluitende wegen. Ook de realisatie van nieuwe infrastructuur of de capaciteitsvergroting van bestaande infrastructuur leidt tot een verkeerstoename en daarmee in het algemeen tot een hogere concentratie luchtverontreinigende stoffen. De achtergrondconcentratie zal in de loop der tijd verbeteren (onder andere door technologische vernieuwing).
Voor het planMER is op het gebied van luchtkwaliteit gekeken naar de invloed van alle ruimtelijke en infrastructurele ontwikkelingen tezamen (autonoom en nieuw) op de luchtkwaliteit langs met name ontsluitende wegen. Hierbij is reeds rekening gehouden met de verlaging van de achtergrondconcentratie. Uit de door Goudappel Coffeng uitgevoerde berekeningen voor 2021 blijkt het volgende (zie ook figuren hieronder):

- Voor alle wegen is de jaargemiddelde concentratie stikstofdioxide lager dan 35 µg / m³ (zie figuur hieronder). Alleen bij de aansluiting op de A4 ligt de concentratie lokaal tussen de 35-40 µg / m³. Er wordt daarmee voldaan aan de op dat moment geldende grenswaarde.
- Voor alle wegen is de jaargemiddelde concentratie fijn stof lager dan 35 µg / m³. Er wordt voldaan aan de vigerende grenswaarde.

Om op langere termijn bereikbaarheid en doorstroming te waarborgen is een opwaardering van de Veilingroute voorgesteld als onderdeel van de vlinderstructuur. Dat kan worden bereikt door een uitbreiding van de Veilingroute van 2x1 naar 2x2 rijstroken. Alhoewel verbeteren van de doorstroming in het algemeen leidt tot positieve effecten voor de luchtkwaliteit, blijft de luchtkwaliteit bij infrastructurele uitbreidingen een punt van aandacht. De figuren over de ontwikkeling van fijnstof (vergelijkbaar jaargemiddelde in 2011 en 2021) en stikstofdioxide (afname jaargemiddelde tussen 2011 en 2021) geven hier een beeld van.

Herstructurering glastuinbouw

De herstructurering van de verschillende glastuinbouwgebieden in Westland heeft onder andere betrekking op het verbeteren van de economische structuur (schaalvergroting, rationele verkaveling, goede ontsluiting). Er zal echter geen sprake zijn van een relevante wijziging van het verkeersbeeld over de verbeterde infrastructuur (qua verkeersintensiteiten of verkeerssamenstelling). De herstructurering leidt niet tot een toename van de verkeersdruk, eerder tot een afname als gevolg van schaalvergroting. Verouderde glastuinbouwgebieden worden voorzien van moderne kassen. Als er al relevante gevolgen op zullen treden voor de luchtkwaliteit, dan zullen dit positieve gevolgen zijn.

Bedrijvigheid

In de structuurvisie wordt voorzien in de

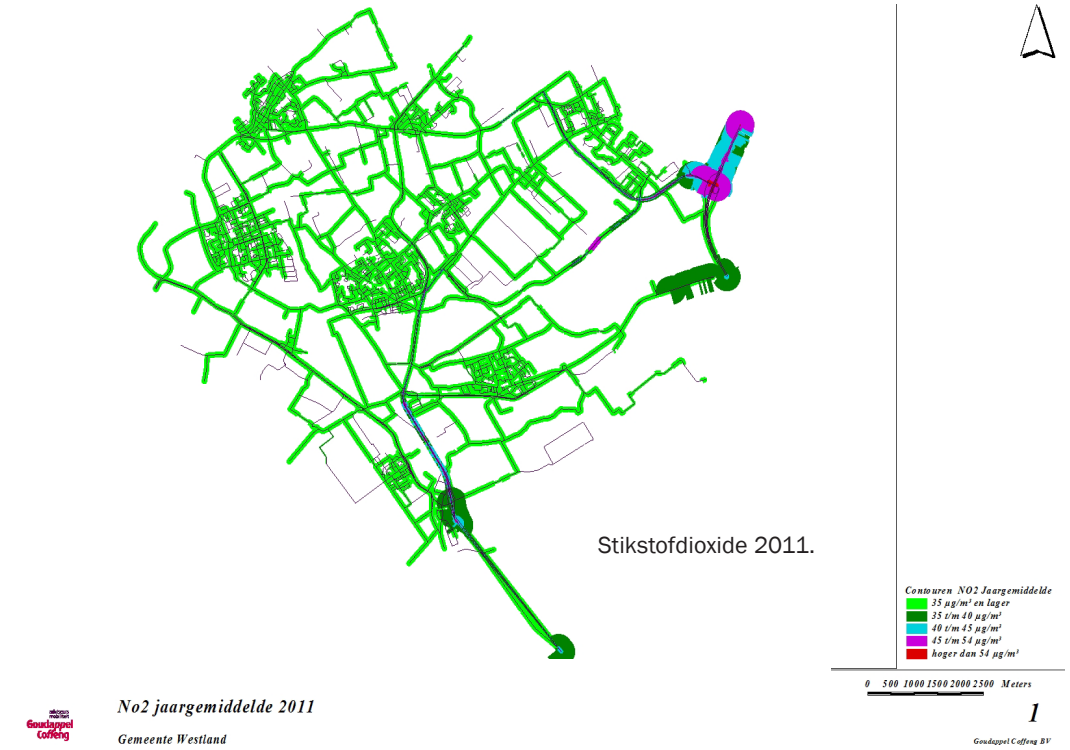

Stikstofdioxide 2011.

Stikstofdioxide 2021.

realisatie en herontwikkeling van verschillende bedrijventerreinen. De meesten zijn beperkt van omvang, waardoor ter plaatse alleen relatief lichte bedrijvigheid kan worden toegestaan (circa tot en met categorie 3.2 uit de VNG-uitgave Bedrijven en milieuzonering). Dergelijke bedrijven hebben in het algemeen geen relevante invloed op de concentratie luchtverontreinigende stoffen. In Honderdland zullen naar verwachting meer zwaardere bedrijven zich kunnen vestigen. Binnen de gemeente ligt het accent van bedrijventerreinen op de agrologistieke sector. De bijbehorende transportbewegingen zijn in het verkeersmodel (en daarmee ook de luchtkwaliteitsberekeningen zoals vermeld in het begin van de paragraaf) verdisconteert.

Luchtkwaliteit in nieuwe woongebieden

Ook de verkeerstoename als gevolg van nieuwe woningbouwlocaties is in het verkeersmodel en de luchtkwaliteitsberekeningen verdisconteert. Daar waar nieuwe woningbouwlocaties ontwikkeld worden, zal voldaan worden aan de luchtkwaliteitsnormen. In de directe omgeving van de A20 of Veilingroute vindt geen Westlandse woningbouw plaats.

7.1.3. Geluid

Bij het mogelijk maken van nieuwe geluidsgevoelige functies binnen de onderzoekszones van de beschreven geluidsbronnen, dient akoestisch onderzoek te worden uitgevoerd waarbij de geluidsbelasting op de gevels van de betreffende

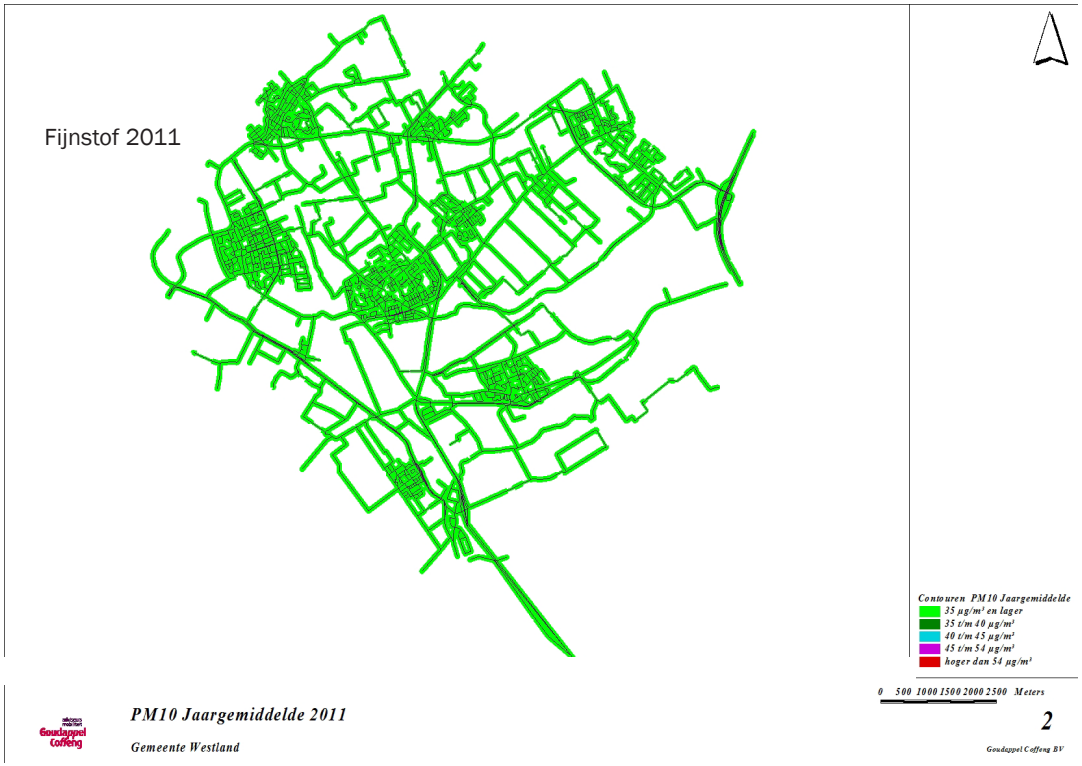

woningen of andere geluidsgevoelige functies inzichtelijk wordt gemaakt. Indien uit akoestisch onderzoek blijkt dat de voorkeursgrenswaarde wordt overschreden, is onderzoek naar maatregelen noodzakelijk, gericht op het verminderen van de geluidsbelasting aan de gevels. Zijn maatregelen onvoldoende doeltreffend, dan wel ontmoeten deze maatregelen overwegende bezwaren van stedenbouwkundige, verkeerskundige, vervoerskundige, landschappelijke of financiële aard, dan kan het college van burgemeester en wethouders van de gemeente een hogere waarde vaststellen. Deze hogere waarde mag, afhankelijk van de situatie, de maximale grenswaarde niet te boven gaan.
Ook bij de aanleg of reconstructie van wegen of spoorwegen dient gedetailleerd onderzoek plaats te vinden naar de akoestische consequenties van de ingreep.

Wegverkeerslawaai

In zijn algemeenheid kan worden gesteld dat wegverkeerslawaai een item is voor alle voorziene woningbouwlocaties. In het kader van de ruimtelijke procedures die de betreffende ontwikkeling mogelijk zal maken zal hieraan op basis van wettelijke gronden (Wet geluidhinder) aandacht worden besteed. Op voorhand kan worden gesteld dat de verkeersintensiteiten niet zodanig zijn dat woningbouw op de voorziene locaties zou moeten worden uitgesloten. Wel zal bouwen op verschillende locaties niet mogelijk zijn zonder geluidsreducerende maatregelen. Bij de verdere planvorming wordt rekening gehouden met het toepassen van geluidsarme wegdekken en afschermend bouwen.
In de ruimtelijke procedure die voor elk plan wordt doorlopen komt dit aan de orde.
Over de incidentele woningen binnen de glastuinbouwherstructureringsgebieden kan het volgende worden gezegd. De herstructurering van glastuinbouw wordt in het algemeen vergezeld van een verbeterde verkeersstructuur, maar zal in het algemeen geen relevante gevolgen hebben voor het wegverkeerslawaai. Bij verplaatsing van bedrijfswoningen dient rekening te worden gehouden met de geluidsnormen uit de Wet geluidhinder.

Industrielawaai

Binnen de geluidszone van Industrieterrein Europoort-Maasvlakte en Trafostation Naaldwijk geldt een onderzoeksplicht voor nieuwe geluidsgevoelige functies zoals woningen. De nieuwe woningbouwontwikkelingen liggen buiten de betreffende geluidszones. De herstructurering van glastuinbouwgebieden en de (her)ontwikkeling van bedrijventerreinen heeft voor deze geluidszones geen gevolgen.

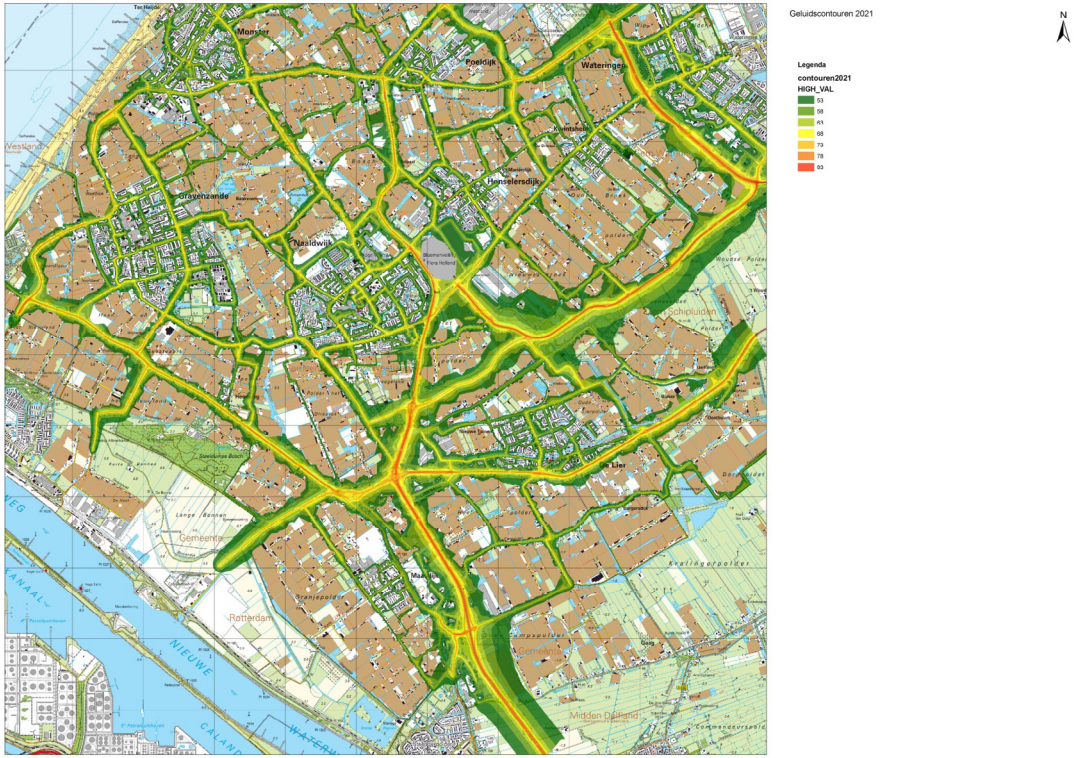

Geluidscontouren wegverkeerslawaai 2021

Milieubeschermingsgebied stilte

In de gemeente ligt één milieubeschermingsgebied voor stilte, namelijk het kustgebied bij Monster (Beleidsvisie Duurzaamheid en Milieu, Provincie Zuid-Holland). Binnen dit gebied gelden beperkingen ten aanzien van de vestiging van activiteiten die geluidhinder produceren. In deze gebieden en de directe omgeving dient dan ook terughoudend te worden omgegaan met de vestiging van bedrijven of de aanleg van nieuwe wegen. Bij de ontwikkeling van de woonwijk Duingeest wordt hier rekening mee gehouden. Mogelijk dat de toename van verkeer over de ontsluitende weg in enige mate gevolgen heeft voor de geluidsbelasting langs dit milieubeschermingsgebied voor stilte. Deze toename is ten opzichte van de autonome situatie echter beperkt van aard.

Milieuzonering

Gelet op het karakter van de gemeente is het gemeentelijk beleid om de maximale milieuzoneringsmogelijkheden op de bedrijventerreinen te benutten. Dit geldt ook voor nieuw te ontwikkelen bedrijventerreinen. In het algemeen zijn zeer zware bedrijven binnen de gemeente niet toegestaan (Dit zijn bedrijven uit categorie 5 en 6 van de VNG-uitgave 'Bedrijven en milieuzonering', met een richtafstand vanaf 500 m ten opzichte van een rustige woonwijk). Bij de milieuzonering van bestaande en nieuwe bedrijventerreinen wordt uiteraard rekening gehouden met de gevoelige functies (zoals woningen) in de directe omgeving van deze bedrijventerreinen. In de bestemmingsplannen zal dit verder worden uitgewerkt.

7.1.4. Woningbouwontwikkelingen

Woningbouw, waarvan de bouw en herontwikkeling van circa 1.000 woningen in dit planMER als nieuwe ontwikkeling wordt gezien: de overige woningbouw is reeds mogelijk op basis van vigerende bestemmingsplannen. Bij de effectbeschrijving wordt voor verkeer en verkeersgerelateerde effecten vooral aandacht geschonken aan cumulatie. Daar waar meer dan 500 woningen gerealiseerd worden als nieuwe ontwikkeling zal eveneens kort aandacht worden besteed aan de wijze van verkeersafwikkeling. Voor wegverkeerslawaai en luchtkwaliteit vindt de beschrijving in het algemeen plaats.

Nieuwe woningbouw

In totaal voorziet de structuurvisie in 1.000 nieuwe woningen die niet mogelijk zijn op basis van vigerende bestemmingsplannen. Er is slechts één locatie van relevante omvang: In Liermolen (De Lier-Oost) zijn circa 500 nieuwe woningen voorzien. De overige bouwlocatie kennen een omvang veelal minder dan 100 woningen, maar nergens meer dan 200 woningen.
De woningbouwlocatie Liermolen/ zal circa 2.500 mvt/etmaal genereren. Realisatie van deze wijk in volledige omvang is alleen mogelijk als in een nieuwe oostelijke ontsluiting wordt voorzien. Afwikkeling van dit verkeer via de huidige verkeersstructuur binnen De Lier leidt tot onaanvaardbare (milieu)hinder en een afname van de verkeersveiligheid. De planvorming voorziet overigens in een oostelijke ontsluiting. Deze oostelijke ontsluiting zal worden gecombineerd met de Oostelijke Randweg De Lier die de structuurvisie voorziet. Na aanleg van de Oostelijke Randweg De Lier is de bereikbaarheid, verkeersveiligheid en verkeersafwikkeling binnen De Lier voldoende gewaarborgd. De hoofdwegenstructuur van de gemeente kan het extra verkeer als gevolg van deze nieuwe woningen verder goed verwerken.

Kortom: Realisatie van (uiteindelijk) 500 woningen in De Lier Oost leidt niet tot negatieve effecten voor de bereikbaarheid, het functioneren van de verkeersstructuur en de verkeersveiligheid binnen met name de huidige kern van De Lier, omdat de planvorming voorziet in een nieuwe oostelijke ontsluiting.

Geluidscontour Europoort

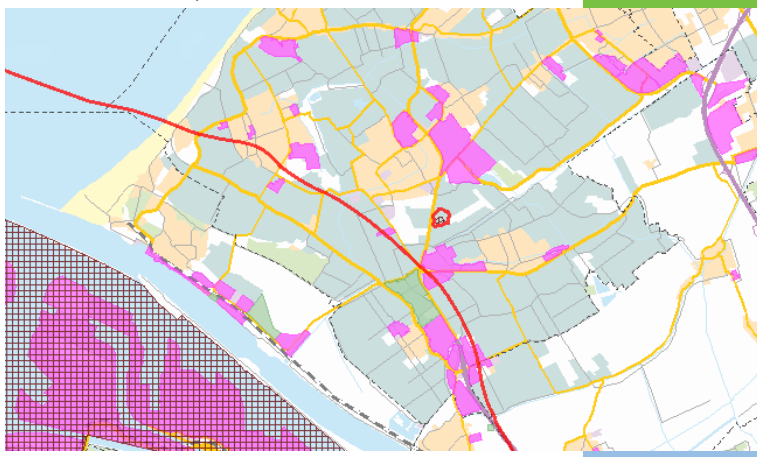

Industrielawaai

Een deel van het plangebied ligt binnen de geluidszone industrieterrein Europoort-Maasvlakte. De 55 dB(A)-contouren na sanering, waar bij toetsing van bouwplannen vanuit mag worden gegaan, ligt buiten de gemeentegrens. In de autonome situatie is de geluidszone van industrieterrein Europoort-Maasvlakte voor één nieuwe woningbouwlocatie van belang, namelijk Het Nieuwe Water in 's Gravenzande. De grens van de geluidszone raakt het plangebied. Gelet op de saneringsoperatie die in het verleden heeft plaatsgevonden voor het industrieterrein en de ligging van de woningbouwlocatie nabij de zonegrens zal de geluidsbelasting ter plaatse van de woningen echter minder dan 50 dB(A) bedragen.

Wegverkeerslawaai

In zijn algemeenheid kan worden gesteld dat wegverkeerslawaai een item is voor alle voorziene woningbouwlocaties. In het kader van de ruimtelijke procedures die de betreffende ontwikkeling mogelijk zal maken zal hieraan op basis van wettelijke gronden aandacht worden besteed. Op voorhand kan worden gesteld dat de verkeersintensiteiten niet zodanig zijn dat woningbouw op de voorziene locaties zou moeten worden uitgesloten. Wel zal bouwen op verschillende locaties niet mogelijk zijn zonder geluidsreducerende maatregelen. Bij de verdere planvorming wordt rekening gehouden met het toepassen van geluidsarme wegdekken en afschermend bouwen. In de ruimtelijke procedure die voor elk plan wordt doorlopen komt dit aan de orde.

Over de incidentele woningen binnen de glastuinbouwherstructureringsgebieden kan het volgende worden gezegd. De herstructurering van glastuinbouw wordt in het algemeen vergezeld van een verbeterde verkeersstructuur, maar zal in het algemeen geen relevante gevolgen hebben voor het wegverkeerslawaai. Bij verplaatsing van bedrijfswoningen dient rekening te worden gehouden met de geluidsnormen uit de Wet geluidhinder.

7.2. Economie

7.2.1. Modernisering glastuinbouw

De herstructurering van glastuinbouwgebieden van 50 hectare of meer valt onder de mer-(beoordelings-) plichtige activiteiten. Modernisering van het glastuinbouwgebied is voor Westland een belangrijke opgave en kent een continu karakter. Om de twee à drie decennia worden glastuinbouwbedrijven gemoderniseerd naar de standaard van die tijd. Dat gaat gepaard met een verbetering van het milieu, in de vorm van water, natuurwaarden, leefomgeving en lichthinder. De herstructurering van glastuinbouwgebieden biedt ook kansen om een **duurzamer watersysteem** te realiseren, waarbij bijvoorbeeld gedacht kan worden aan een collectief gietwatersysteem. Met het juist toepassen van de opgestelde uitvoeringsstrategie hebben de ontwikkelingen geen verslechtering van het waterhuishoudkundige systeem tot gevolg, maar eerder een verbetering. De lange termijn ontwikkelingen op het gebied van waterberging en waterkwaliteit betekenen een verbetering van het waterhuishoudkundige systeem. Hieraan wordt mede een impuls gegeven doordat overheden en de glastuinbouwsector hebben afgesproken om te komen tot een nagenoeg nulemissie van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen naar oppervlaktewater, riolering of bodem. Deze nulemissie moet in 2027 zijn gerealiseerd. De wettelijke bepaling hiervoor is opgenomen in het Besluit algemene regels inrichtingen milieubeheer (het Barim, ook wel Activiteitenbesluit genoemd).

De modernisering van de glastuinbouw leidt ook, door een verbetering in technieken en installaties, tot een afname van de **stikstofdepositie**. Per saldo is naar verwachting sprake van een neutraal effect. Zoals uit de voortoets in paragraaf 10.4 overigens blijkt, zijn de achtergrondwaarden van stikstofdepositie in de duinen redelijk laag en zijn de achtergrondwaarden in de duinen in 2020 verder gedaald. Negatieve effecten treden naar verwachting dan ook niet op. Installaties als wkk's worden steeds efficiënter en door nieuwe voorzieningen aan te brengen wordt de emissie naar lucht steeds minder. Ook dit heeft een wettelijke grondslag in het Activiteitenbesluit.

De modernisering van de glastuinbouw door herstructurering leidt tot het sluiten van kringlopen in de kas waardoor steeds meer stoffen worden

hergebruikt en er minder tot uiteindelijk geen emissie meer plaatsvindt.

Bij de modernisering en realisatie van grote natte koeltorens moet rekening gehouden worden met risico op de legionellabacterie wat risico's kan opleveren voor de volksgezondheid. Een goede ruimtelijke inpassing ten opzichte van de omgeving kan dit probleem voorkomen.

Gelet op de locatie in bestaand glastuinbouwgebied zijn de ecologische waarden relatief laag. Per individueel project kan natuurlijk wel sprake zijn van aantasting of verstoring van bes**chermde soorten**. Maar aangezien overtreding van de Flora- en faunawet voor zwaar beschermde soorten dient te worden voorkomen door het treffen van mitigerende en compenserende maatregelen komt het voortbestaan van beschermde soorten niet in gevaar.

Het teeltareaal in Westland is vrijgesteld van archeologisch onderzoek bij modernisering van glastuinbouwgebieden. De wijze van bouwen berokkent nauwelijks schade aan eventuele **archeologische waarden**. Archeologische waarden kunnen wel aanwezig zijn als er een kas bovenop staat, deze worden op deze manier door behoud van functie behouden.

Er zal weinig tot geen extra glas gerealiseerd worden: de herstructurering heeft vooral betrekking op het verbeteren van de economische structuur (schaalvergroting, rationele verkaveling, goede ontsluiting) en daarmee met een efficiëntieslag van de afhandeling van agrarische producten.
De verkeersgeneratie van glastuinbouw is overigens beperkt: circa 7,5 mvt/etmaal per ha. Ter vergelijking: een (gemengd) bedrijventerrein genereert 214 mvt/etmaal per ha, een hectare woningbouw circa 240 mvt/etmaal (bij 40 woningen/ha). De herstructurering biedt ook mogelijkheden om aanwezige verkeersveiligheidknelpunten aan te pakken. Kortom : herstructurering van glastuinbouw leidt tot een positief effect voor de bereikbaarheid, het functioneren van de verkeersstructuur en de verkeersveiligheid voor zowel autoverkeer en langzaam verkeer (openbaar vervoer is binnen deze gebieden afwezig).

Voor wat betreft de **externe veiligheid** (gevolgen groepsrisico et cetera) zullen de effecten in het glastuinbouwgebied als deze zich al voordoen, zeer gering zijn. Het gebied is immers nu ook al in gebruik voor glastuinbouw en dit zal in de toekomst ook zo blijven.

7.2.2. Bedrijventerreinen

In het kader van de structuurvisie wordt gekeken naar mogelijk nieuwe uitbreidingslocaties voor bedrijventerreinen. Er zijn geen toevoegingen of wijzigingen in het bedrijvenprogramma voorzien anders dan in de structuurvisie is aangegeven.
In het planMER wordt dan ook uitgegaan van herstructurering van de bestaande bedrijventerreinen Westerlee en Lierweg. Voor Lierweg geldt overigens dat stapsgewijze transformatie naar wonen wordt nagestreefd.
Van de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen is een groot deel al juridisch-planologisch vastgelegd (Trade Parc Westland III). Alleen een deel van de ontwikkeling van Honderland is nog niet planologisch mogelijk gemaakt (circa 55 ha).
Op Honderland zullen naar verwachting meer zwaardere bedrijven zich kunnen vestigen. Binnen de gemeente ligt het accent van bedrijventerreinen op de agrologistieke sector. De bijbehorende transportbewegingen zijn in het verkeersmodel (en daarmee ook de luchtkwaliteitsberekeningen zoals vermeld in het begin van de paragraaf) verdisconteert.
Honderdland wordt als nieuwe ontwikkeling in het planMER beschouwd en wordt behandeld in het hoofdstuk bereikbaarheid en komt ook terug in het vorige hoofdstuk bij het onderwerp Leefbaarheid.

Overige bedrijventerreinen

Binnen de gemeente bevinden zich enkele bedrijventerreinen waar geluidbeheerplannen voor zijn opgesteld (ABC-terrein Poeldijk, Trade Parc Westland). Deze bedrijventerreinen zijn gezoneerd conform de Wet geluidhinder.

7.3. Bereikbaarheid

7.3.1. Referentiesituatie

Huidige situatie

Autoverkeer

Het wegennet van de gemeente Westland is historisch gegroeid. De gemeente beschikt over een diffuus fijnmazig netwerk van gebiedsontsluitingswegen en erftoegangswegen. Het netwerk geeft verbinding met de rijkswegen A4 en de A20 en de stedelijke agglomeratie Den Haag, alsmede de veerverbinding met Engeland vanaf Hoek van Holland. Door de aanwezigheid van doorgaand verkeer van en naar de veerverbinding en de aanwezigheid van veel bedrijvigheid, kassen en veiling(en) in de gemeente is sprake van relatief veel vrachtverkeer op het wegennet binnen de gemeente. De provinciale wegen zijn de belangrijke verkeersaders om het landelijke rijkswegennet te bereiken. De route A20 – Burg. Elsenweg (N213) – Nieuweweg (N213) loopt dwars door de gemeente en is te beschouwen als de centrale as. Deze centrale as is belangrijk voor onder meer de ontsluiting van bedrijventerreinen. In het volgende figuur is de wegencategorisering weergegeven.

In het Westlands Verkeer en Vervoerplan wordt ingegaan op de huidige situatie en de autonome ontwikkelingen op het gebied van verkeer en vervoer. Uit de analyse van de huidige situatie blijkt dat de bereikbaarheid van Westland verbeterd dient te worden. Daarbij gaat het zowel om de woongebieden, als de glastuinbouwgebieden en bedrijventerreinen. Het netwerk van wegen, fietspaden en vervoersdiensten biedt nog geen samenhangend aanbod waaruit de 'mobilist' optimale keuze kan maken. Het in- en uitgaande autoverkeer kampt in toenemende mate met congestie, met name in de spits en rond de snelwegen.

Het Westland wordt voor autoverkeer ontsloten via twee belangrijkste af/aanvoerroutes, te weten de A20 van/naar Rotterdam en verder en de A4 naar van/Den Haag, Schiphol, Utrecht en verder. Stagnatie treedt in de huidige situatie op aan het einde van de A20 bij de knoop Westerlee. De N213 kent - in het verlengde van de A20 – een hoge verkeersdruk met een matige verkeersafwikkeling op de diverse kruispunten (waaronder kruispunt Bruinsma: de kruising van de Middelbroekweg met de N213 nabij de veiling Flora Holland). Met name tijdens de spitsen is de N213 een grote barrière tussen het oosten en het westen van het Westland.

Fietsverkeer

In 2008 is het fietsknooppuntennetwerk Midden-Delfland geopend. Dit bestrijkt het hele grondgebied van Westland en Midden-Delfland. Daarnaast gaan er fietsroutes naar omliggende gemeenten Maassluis en Rozenburg, Schiedam, Vlaardingen, Delft en Rijswijk en Den Haag.

Openbaar vervoer

In de huidige dienstregeling is sprake van goede regionale verbindingen richting Den Haag en Rotterdam en rijden er veel ontsluitende lijnen tussen de kernen. Het busstation aan de Verdilaan te Naaldwijk is de spil in het vervoersweb waar de meeste overstapmogelijkheden bestaan. De frequentie waarmee gereden wordt is overwegend een halfuursdienst met uursdiensten in de avond en het weekend. De routes en daar aangelegen haltes geven een zeer goede dekking van het gebied maar dit leidt ook tot lange reistijden en een slechte concurrentieverhouding in reistijd ten opzichte van de fiets en de auto. De bezettingsgraad van de buslijnen is laag. Het Westlandse lijnennet is geënt op aansluiting op Randstadrail.

7.3.2. Autonome situatie

Autoverkeer

Op verkeersvlak zijn de volgende autonome ontwikkelingen voorzien:

- aanleg A4 tussen Delft en Schiedam;
- 3-in-1-project:
- doortrekken Veilingroute (N222) en aansluiten op N213 met turboplein,
    - aanleg Zuidelijke Randweg Naaldwijk,
    - reconstructie knooppunt Westerlee tot turboplein,
    - aanleg tweede onsluitingsweg Hoek van Holland (in het verlengde van de N223) ter ontlasting van de Maasdijk (N225);

Tevens worden in de autonome situatie tal van stedelijke ontwikkelingen gerealiseerd (zoals woningbouw en bedrijventerreinenontwikkeling) die zullen leiden tot meer verkeer. Na realisatie van

de ontwikkelingen kan de bereikbaarheid en de verkeersafwikkeling op het wegennet binnen het Westland voor het grootste deel worden gewaarborgd. Aanvullend is echter wel capaciteitsverruiming nodig op een van de twee belangrijkste poorten van het Westland: de Harnaschknoop (aansluiting N211 op A4). Daartoe is inmiddels een aanpak gekozen om de A4 Passage en Poorten & Inprikkers te verbeteren.
Het toevoegen van extra capaciteit bij de aansluiting met de A4 in combinatie met verbreding van de N211 tussen de aansluiting A4 en de N222 (Veilingroute), evenals het realiseren van drie ongelijkvloerse kruisingen op de N211 tot en met de kruising met de Erasmusweg zijn voor Westland van groot belang.

Fietsverkeer

In samenwerking met het recreatieschap Midden-Delfland wordt een fijnmazig fietsnetwerk in de polders van het Westland en Midden-Delfland gerealiseerd. Dit komt het (recreatief) fietsgebruik ten goede.

Openbaar vervoer

In regionaal verband wordt verkend wat de mogelijkheden zijn om de bereikbaarheid per openbaar vervoer te verbeteren. De gemeente Westland zet hierbij eerst in op een HOV (hoogwaardig openbaar vervoer) bus vanuit Den Haag naar het Westland. In de toekomst worden de mogelijkheden verder verkend hoe Westland onderdeel kan uitmaken van het stedelijk openbaar vervoersnetwerk.

7.3.3. Effecten structuurvisie

Herstructurering van glastuinbouw

Er zal weinig tot geen extra glas gerealiseerd worden: de herstructurering heeft vooral betrekking op het verbeteren van de economische structuur (schaalvergroting, rationele verkaveling, goede ontsluiting, robuust watersysteem). De herstructurering leidt niet tot een toename van de verkeersdruk, eerder tot een afname als gevolg van schaalvergroting. De verkeersgeneratie van glastuinbouw is overigens beperkt: circa 7,5 mvt/etmaal per ha. Ter vergelijking: een (gemengd) bedrijventerrein genereert 214 mvt/etmaal per ha, een hectare woningbouw circa 240 mvt/etmaal (bij 40 woningen/ha). De herstructurering biedt ook mogelijkheden om aanwezige verkeersveiligheidknelpunten aan te pakken.
Kortom: Herstructurering van glastuinbouw leidt tot een positief effect voor de bereikbaarheid, het functioneren van de verkeersstructuur en de verkeersveiligheid voor zowel autoverkeer en langzaam verkeer (openbaar vervoer is binnen deze gebieden afwezig).

Nieuwe woningbouw

In totaal voorziet de structuurvisie circa 1.000 nieuwe woningen die niet mogelijk zijn op basis van vigerende bestemmingsplannen. Er is slechts één locatie van relevante omvang, namelijk Liermolen, waar circa 500 nieuwe woningen worden voorzien. De overige bouwlocaties kennen een omvang veelal minder dan 100 woningen, maar nergens meer dan 200 woningen.
De woningbouwlocatie Liermolen/ zal circa 2.500 mvt/etmaal genereren. Realisatie van deze wijk in volledige omvang is alleen mogelijk als in een nieuwe oostelijke ontsluiting wordt voorzien. Afwikkeling van dit verkeer via de huidige verkeersstructuur binnen De Lier leidt tot onaanvaardbare (milieu)hinder en een afname van de verkeersveiligheid. De planvorming voorziet overigens in een oostelijke ontsluiting. Deze oostelijke ontsluiting zal worden gecombineerd met de Oostelijke Randweg De Lier die de structuurvisie voorziet. Na aanleg van de Oostelijke Randweg De Lier is de bereikbaarheid, verkeersveiligheid en verkeersafwikkeling binnen De Lier
voldoende gewaarborgd. De hoofdwegenstructuur van de gemeente kan het extra verkeer als gevolg van deze nieuwe woningen verder goed verwerken.
Kortom: Realisatie van (uiteindelijk) 500 woningen in De Lier Oost leidt niet tot negatieve effecten voor de bereikbaarheid, het functioneren van de verkeersstructuur en de verkeersveiligheid binnen met name de huidige kern van De Lier, omdat de planvorming voorziet in een nieuwe oostelijke ontsluiting.

Aanleg van de Oostelijke Randweg De Lier (tussen N223 en N222)

Aanleg van de Oostelijke Randweg om De Lier is dringend gewenst om te voorkomen dat De Lier te

veel verkeersdruk te verwerken krijgt, zodra het 3-in-1 project is gerealiseerd.
Op basis van het verkeersprognosemodel van de gemeente (uit 2010) blijkt dat de verkeersdruk binnen de kern van De Lier na realisatie van de Oostelijke Randweg afneemt. De weg trekt daarnaast verkeer tussen Naaldwijk en de A4-Zuid (Delft-Schiedam) dat in afwezigheid van deze nieuwe verbinding gebruik maakt van de N223 of N222. Deze parallelle routes worden daarmee (beperkt ontlast: elk 900 tot 1.300 mvt/etmaal op een totaalintensiteit van 25.000 tot 30.000 mvt/etmaal). De nieuwe verbinding leidt niet tot grote wijzigingen in routes en trekt geen extreme hoeveelheid verkeer: circa 10.500 mvt/etmaal.
Kortom: De aanleg van de oostelijke randweg leidt niet tot negatieve effecten voor de bereikbaarheid, het functioneren van de verkeersstructuur en de verkeersveiligheid en ontlast – hoewel beperkt – parallelle routes.

Realisatie bedrijventerrein Honderdland fase 2
De 55 ha nieuw bedrijventerrein genereert circa 11.800 mvt/etmaal. Dit bedrijventerrein zal op twee punten ontsloten worden:

- Aan de noordzijde via aansluiting op de nieuwe 'Tweede Ontsluitingsweg Hoek van Holland' die onderdeel uitmaakt van het 3-in-1-project (de vanaf knooppunt Westerlee in westelijke richting door te trekken N223) wordt ontsloten naar het te reconstrueren knooppunt Westerlee.
- Aan de Zuidzijde via aansluiting op de Maasdijk (N220) die verbinding geeft naar autosnelwegaansluiting Coldenhove (afrit 6) op de A20. De Maasdijk en genoemde autosnelwegaansluiting zullen na realisatie van de Tweede Ontsluitingsweg Hoek van Holland van doorgaand verkeer zijn ontlast en daarmee voldoende capaciteit kennen.

De bereikbaarheid en verkeersveiligheid van het langzaam verkeer en het openbaarvervoer is in de planvorming meegenomen. Daarbij is van belang dat de ten noorden van dit plan aan te leggen Tweede Ontsluiting Hoek van Holland en de reconstructie van knooppunt Westerlee hierin in ruime mate voorzien. Zo wordt voorzien in ongelijkvloerse kruisingen van de N223 en N213 voor het langzaam verkeer en het openbaar vervoer.
Kortom: Realisatie van 55 ha bedrijventerrein leidt niet tot negatieve effecten voor de bereikbaarheid, het functioneren van de verkeersstructuur en de verkeersveiligheid omdat het 3-in-1-project in een goede ontsluiting van dit bedrijventerrein voorziet.

Verbreding van de N213
De verbreding van de N213 als centrale as door de gemeente verbetert de doorstroming en daarmee de (economische) bereikbaarheid en verkeersafwikkeling. Een vlottere doorstroming leidt in basis ook tot kortere cyclustijden op de met verkeerslichten geregelde kruispunten en daarmee tot een beter oversteekbaarheid/korte wachttijd op de kruisende wegen. Een scheiding van het vrachtverkeer en autoverkeer komt de verkeersveiligheid ten goede.
Kortom: De verbreding van de N213 leidt tot een verbeterde bereikbaarheid, verkeersveiligheid en betere oversteekbaarheid.

Realiseren vlinderstructuur
Om de doorstroming op het Westlandse wegennet te bevorderen wordt gewerkt aan een vlinderstructuur. Dit houdt in een interne rondweg voor het vrachtverkeer, om het fijnmazige netwerk in de glastuinbouwgebieden en de dorpen zoveel mogelijk te ontzien. Deze ontwikkeling bevordert de verkeersafwikkeling binnen de gemeente.

7.3.4. Lange termijnontwikkelingen

Nieuwe Westelijke Oeververbinding: Blankenburgtunnel
Een relevante langetermijnontwikkeling is de realisatie van de Blankenburgtunnel, ofwel de Nieuwe Westelijke Oeververbinding (NWO) onder de Nieuwe Waterweg bij Europoort als onderdeel van een nieuwe verbinding tussen de A15 en de A4. Het project is van belang voor het verbeteren van de bereikbaarheid van de gehele regio.
De structuurvisie gaat uit van realisatie van de Blankenburgtunnel, gelegen tussen Maassluis en Vlaardingen. Dit tracé heeft minder verkeerseffecten tot gevolg in de gemeente Westland dan de Oranjetunnel.

Capaciteitsvergroting corridor Harnaschknoop-Westerlee (via Veilingroute N222)
Na voltooiing van het 3-in-1-project zal er sprake

zijn van een aanzienlijk verbeterde verbinding tussen knooppunt Westerlee en de Harnaschknoop. Om op langere termijn bereikbaarheid en doorstroming te waarborgen is een verdere capaciteitsvergroting op de “corridor” Harnaschknoop-Westerlee in beeld. Dit speelt met name als de A4 tussen Delft en Schiedam is voltooid, waardoor er meer verkeer van die zijde Westland binnen zal komen. Van invloed in dit verband is verder de eventuele komst van een tweede oeververbinding. De effecten zijn het grootst als mocht blijken dat dit de Oranjetunnel wordt, maar ook bij realisatie van de Blankenburgtunnel neemt de verkeersdruk op deze corridor toe. De capaciteitsverruiming van de corridor kan worden bereikt door een uitbreiding van de Veilingroute van 2x1 naar 2x2 rijstroken.

7.3.5. Conclusie en randvoorwaarden bereikbaarheid

- Veel van de benodigde aanpassingen aan de infrastructuur zijn reeds in de autonome situatie voorzien. Met name het 3-in-1-project is daarvan belangrijk. Ook veel beoogde stedelijke ontwikkelingen zullen reeds in de autonome situatie plaatsvinden. Na realisatie van de ontwikkelingen kan de bereikbaarheid en de verkeersafwikkeling op het wegennet binnen het Westland voor het grootste deel worden gewaarborgd. Aanvullend is echter wel capaciteitsverruiming nodig op een van de twee belangrijkste poorten van het Westland: de Harnaschknoop (aansluiting N211 op A4). Daarin wordt voorzien door de aanpak van de A4 passage met poorten en inprikkers.
- De herstructurering van de glastuinbouwgebieden leidt niet tot meer verkeer en biedt kansen om de bereikbaarheid, verkeersafwikkeling en verkeersveiligheid voor alle verkeerssoorten te verbeteren.
- Van de nieuwe woningbouw is er slechts een locatie wezenlijk relevant. Het betreft 500 woningen in De Lier-Oost. De andere locaties hebben een niet relevante omvang van minder dan 100 woningen en een locatie met maximaal 200 woningen. Voorwaarde van ontwikkeling van een volledig De Lier-Oost is dat wordt voorzien in een nieuwe oostelijke ontsluiting. Afwikkeling van het verkeer via de huidige kern is niet acceptabel. De planvorming van deze locatie voorziet in een nieuwe oostelijke ontsluiting. Als voldaan wordt aan deze voorwaarde is er geen sprake van negatieve effecten. De hoofdwegenstructuur van de gemeente kan het extra verkeer goed verwerken.
- Het 3-in-1-project voorziet in de voorwaarden voor een goede ontsluiting van Honderdland. Onder meer omdat verkeerscapaciteit vrijkomt op de Maasdijk en aansluiting Coldenhove op de A20. In het kader van de Tweede Ontsluiting Hoek van Holland (onderdeel van het 3-in-1-project) is voorzien in een aansluiting op Honderdland. Het 3-in-1-project voorziet ook in een goede en verkeersveilige bereikbaarheid voor langzaam verkeer en openbaar vervoer.
- Aanleg van de Oostelijke Randweg De Lier is voorwaarde voor ontwikkeling van de gehele locatie De Lier Oost en ontlast de kern De Lier van doorgaand verkeer. De nieuwe verbinding leidt niet tot grote wijzigingen in routes en trekt geen extreme hoeveelheid verkeer.
- Verbreding van de N213 verbetert de doorstroming en daarmee de bereikbaarheid en oversteekbaarheid van kruisend verkeer. Mogelijke scheiding van vrachtverkeer kan leiden tot een verbetering van de verkeersveiligheid.
- De Blankenburgtunnel waar in de structuurvisie voor wordt geopteerd, heeft minder verkeerseffecten tot gevolg in de gemeente Westland dan de Oranjetunnel.
- Capaciteitsvergroting corridor Harnaschknoop-Westerlee: als de A4 tussen Delft en Schiedam is voltooid, zal er meer verkeer vanaf de A4 het Westland binnenkomen. Capaciteitsverruiming van met name de Veilingroute (N222) is dan aan de orde. Daarnaast leidt ook een Tweede Westelijke Oeververbinding tot de noodzaak van capaciteitsverruiming op de Veilingroute.

7.4. Voortoets Natuurgebieden/ecologie

In het plangebied ligt het Natura 2000-gebied Solleveld en Kapittelduinen. Vanwege de wet- en regelgeving die geldt voor dergelijke gebieden is het noodzakelijk te onderzoeken of de geplande ontwikkelingen in de structuurvisie leiden tot (significant)

negatieve effecten. De eerste stap in het proces van deze toetsing is een zogenaamde voortoets. In de voortoets wordt bepaald of negatieve effecten te verwachten zijn en of deze mogelijk significant zullen zijn. Vanwege het abstracte niveau van de structuurvisie en de geplande tijdshorizon, 2020 en verder, heeft de voortoets eveneens een redelijk abstract niveau.

Wettelijk kader

In de Natuurbeschermingswet 1998 is de gebiedsbescherming van de Speciale Beschermingszones (SBZ) op grond van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn (Natura 2000-gebieden) geregeld, naast de bescherming van de nationale Staats- c.q. Beschermde Natuurmonumenten. De individuele soortenbescherming is op nationaal niveau geregeld in de Ffw. Daarnaast is ook nog sprake van gebiedsbescherming in het kader van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Op de soortenbescherming en de EHS wordt in de Voortoets niet nader ingegaan. De soortenbescherming en EHS zijn in hoofdstuk 4 van de planMER beschreven.

Vogel- en Habitatrichtlijn

Op Europees niveau bestaan twee richtlijnen die bepalend zijn voor het natuurbeleid in de verschillende lidstaten: de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn.

De Europese Vogelrichtlijn is opgesteld in 1979 en heeft als doelstellingen:

- beschermen van alle in het wild levende vogels en hun leefgebieden; extra bescherming trekvogels en bedreigde vogelsoorten door aanwijzing Speciale Beschermingszones (SBZ's);
- opstellen beheersmaatregelen om de SBZ's in gunstige staat van instandhouding te houden of te brengen (instandhoudingsdoelen);
- passende beoordeling van gevolgen van plannen of projecten, rekening houdend met de instandhoudingsdoelen.

De Habitatrichtlijn is in 1992 opgesteld ter bevordering van de biodiversiteit in Europa. De doelstellingen van de Habitatrichtlijn luiden:

- bescherming biodiversiteit door Speciale Beschermingszones (SBZ's) aan te wijzen voor bedreigde planten en dieren (behalve vogels) en hun leefgebieden;
- opstellen beheersmaatregelen om de SBZ's in gunstige staat van instandhouding te houden of te brengen (instandhoudingsdoelen);
- passende beoordeling van gevolgen van plannen of projecten, rekening houdend met de instandhoudingsdoelen.

Natuurbeschermingswet 1998

In 1998 is een nieuwe Natuurbeschermingswet tot stand gekomen die zich, in tegenstelling tot de oude Natuurbeschermingswet van 1967, alleen op gebiedsbescherming richt. Al snel bleek dat in deze nieuwe wet onvoldoende rekening was gehouden met de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn.

Daarom is in 2001 een wetsvoorstel tot wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 aan de Tweede Kamer aangeboden. De Eerste Kamer heeft op 18 januari 2005 de (gewijzigde) 'Natuurbeschermingswet 1998' aangenomen. Deze wetswijziging is op 1 oktober 2005 in werking getreden. Deze wet:

- verankert de Europese gebiedsbescherming van Natura 2000, bestaande uit Speciale Beschermingzones op grond van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn, in de Nederlandse wetgeving;
- vormt de wettelijke basis voor aanwijzingsbesluiten met instandhoudingsdoelstellingen;
- legt de rol van het bevoegd gezag voor verlening van Natuurbeschermingswetvergunningen bij de provincies (in dit geval Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland).

Vanaf dat moment verdwenen de afzonderlijke Vogel- en Habitatrichtlijn naar de achtergrond. Deze Europese regelgeving is nu geheel in de Nederlandse wetgeving geïmplementeerd: wat de soortenbescherming betreft door de Flora- en faunawet en wat de gebiedsbescherming betreft door de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998.

De Natuurbeschermingswet 1998 houdt – in hoofdzaak – het volgende in. De minister van EL&I (voormalig LNV) gaat over tot aanwijzing van gebieden, zoals bedoeld in de Vogel- en Habitatrichtlijn. In eenaanwijzingsbesluit wordt de instandhoudingsdoelstelling bepaald. Hiertoe

behoren in ieder geval de instandhouding van natuurlijke leefgebieden (Vogelrichtlijngebieden) en de instandhouding van natuurlijke habitats of populaties (Habitatrichtlijngebieden). De instandhoudingsdoelstelling kan echter ook betrekking hebben op behoud, herstel en ontwikkeling van natuurschoon of natuurwetenschappelijke waarden (staats- c.q. beschermde natuurmonumenten).
Met het oog op de instandhoudingsdoelstelling stellen Gedeputeerde Staten voor de betrokken gebieden een beheerplan vast. In dit beheerplan wordt aangegeven welke instandhoudingmaatregelen dienen te worden genomen. Een beheerplan geldt voor een periode van maximaal zes jaren en kan worden verlengd. Het is verboden zonder vergunning van Gedeputeerde Staten projecten te realiseren of 'andere handelingen' te verrichten, die – gelet op de instandhoudingsdoelstelling – de kwaliteit van het gebied kunnen verslechteren of een verstorend effect kunnen hebben[7]. Van verslechtering of verstoring is – volgens de wet – in ieder geval sprake, indien het betrokken project of de betrokken handeling tot aantasting van de natuurlijke kenmerken van het gebied kan leiden.
Voor nieuwe projecten, handelingen of plannen die afzonderlijk of in combinatie met andere projecten significante gevolgen voor het betrokken gebied kunnen hebben, wordt een 'Passende Beoordeling' gemaakt van de gevolgen voor het gebied. Daarbij wordt rekening gehouden met de instandhoudingsdoelstelling. Indien negatieve effecten van een project of handeling op een Natura 2000-gebied niet kunnen worden uitgesloten, is er sprake van vergunningplicht.

Habitattoets en Voortoets

Zoals ook in de vorige paragraaf is beschreven is het verboden zonder vergunning van Gedeputeerde Staten projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten, die – gelet op de instandhoudingsdoelstelling – de kwaliteit van een Natura 2000-gebied kunnen verslechteren of een verstorend effect kunnen hebben.
Voor vergunningverlening is dan een habitattoets nodig. De eerste stap van de habitattoets betreft de oriëntatiefase waarin sprake is van een voortoets. Centraal staat dan de vraag of er een kans op een significant negatief effect is. Indien dit het geval is, dient aan de hand van een Passende Beoordeling dit effect te worden bepaald. Om voor vergunningverlening in aanmerking te komen dient, wanneer significante gevolgen niet kunnen worden uitgesloten, vervolgens voldaan te worden aan de zogenaamde ADC-criteria:

- zijn er geen Alternatieven?
- is er sprake van een Dwingende reden van groot openbaar belang?
- zijn er Compenserende maatregelen voorzien?

In het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 dienen zowel de interne effecten (binnen Natura 2000) als de externe effecten (buiten Natura 2000) van het voornemen op de te beschermen soorten en habitats te worden onderzocht.

Ingeval van significant negatieve effecten op prioritaire habitats of soorten, komen in eerste instantie alleen argumenten die verband houden met de menselijke gezondheid, de openbare veiligheid of met voor het milieu wezenlijk gunstige effecten in aanmerking als dwingende reden van groot openbaar belang. Bij andere redenen van openbaar belang (bijvoorbeeld economische redenen) dient eerst advies van de Europese Commissie gevraagd te worden.

Handreiking stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden

Een belangrijk thema bij de bepaling van effecten op Natura 2000-gebieden is verontreiniging en meer specifiek de stikstofdepositie. Ook in Solleveld en Kapittelduinen komen beschermde habitats voor die gevoelig zijn voor verontreiniging.
In de 'Handreiking beoordeling activiteiten die stikstofdepositie veroorzaken op Natura 2000-gebieden' van het Ministerie van LNV (2008), worden 7 vragen genoemd die moeten worden beantwoord ter beoordeling van voorgenomen potentieel schadelijke activiteiten op Natura 2000.

1. Wat zijn de instandhoudingsdoelstellingen voor de te beschermen soorten en habitattypen die gevoelig zijn voor stikstofdepositie?
2. Wat is de locatie binnen het Natura 2000-gebied van betreffende soorten en habitattypen?
3. Wat is de huidige staat van instandhouding van deze soorten en habitattypen?
4. Wat zijn de abiotische condities die belangrijk

zijn voor deze soorten en habitattypen en welke (beperkende) condities bepalen op dit moment de huidige staat van instandhouding?

5. Wat is de prognose voor de ontwikkeling van de relevante abiotische condities (zijn de beperkende abiotische condities te beïnvloeden naar een meer gewenst niveau?)
6. Wat is het effect van de (voorgenomen) activiteiten op de abiotische condities (is er effect op de meest beperkende abiotische condities en daarmee op de mogelijkheden om de instandhoudingsdoelstellingen te behalen?)
7. Wat zijn relevante verschillende activiteiten in en nabij het Natura 2000-gebied en wat is het cumulatieve effect daarvan?

Status Solleveld en Kapittelduinen

Solleveld en Kapittelduinen is nog geen officieel aangewezen Natura 2000-gebied. Voor het gebied is wel reeds de procedure voor aanwijzing gestart, daarom worden dit gebied behandeld alsof het reeds is aangewezen. Daarbij wordt uitgegaan van het ontwerpaanwijzingsbesluit.

Beoordelingskader

Geen van de ontwikkelingen in de structuurvisie vindt plaats in het Natura 2000-gebied. Areaalverlies en versnippering zullen dan ook niet optreden. De ontwikkelingen kunnen mogelijk wel leiden tot verstoring, verontreiniging (inclusief verzuring en vermesting) en een veranderde waterhuishouding. Effecten kunnen -optreden bij de te beschermen habitattypen, de zogenaamde kwalificerende habitattypen. Daarnaast kunnen effecten optreden bij de habitattypen en -soorten waarvoor de gebieden als beschermd natuurmonument en staatsnatuurmonument zijn aangewezen, de zogenaamde kenmerkende habitattypen en -soorten.

Toelichting

Vanwege het strategische en abstracte niveau van de structuurvisie vindt de toetsing kwalitatief plaats op basis van deskundigenoordeel (expert judgement). Bij de beoordeling is gebruik gemaakt van reeds uitgevoerde beoordelingen voor de projecten Monster-noord en Westmade (Bureau Waardenburg, 2004 en 2009).
Onder verontreiniging wordt ook verzuring en vermesting verstaan. Het belangrijkste aspect van dit criterium is de stikstofdepositie. Deze verontreiniging treedt nog op (redelijk) grote afstand van de bron op. Dit in tegenstelling tot verontreiniging als gevolg van zware metalen, organische stoffen en strooizout. De verspreiding en verontreiniging van deze bronnen is beperkt tot enkele meters van de (snel)weg. Voor Natura 2000 is daarnaast de vermesting als gevolg van hondenuitwerpselen van belang.

Huidige situatie

Beschermde habitats en soorten

De noordwest- en zuidwestrand van de gemeente worden gevormd door het Natura 2000-gebied Solleveld en Kapittelduinen. Het gebied is aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn. In dit gebied zijn de twee Beschermde natuurmonumenten Solleveld en Kapittelduinen opgenomen.

aspect	criterium	deelcriterium	methode	toetsing/norm
natuur	verstoring	geluidsverstoring kwalificerende en kenmerkende habitattypen en soorten	kwalitatief	expert judgement
		lichtverstoring kwalificerende en kenmerkende soorten	kwalitatief	expert judgement
		recreatieve verstoring	kwalitatief	expert judgement
	verontreiniging	verontreiniging leefgebied vermestingsgevoelige kwalificerende en kenmerkende soorten	kwalitatief	expert judgement
	verandering waterhuishouding	verdroogd/vernat areaal kwalificerende en kenmerkende habitattypen	kwalitatief	expert judgement
		verdroging/vernatting leefgebied kwalificerende en kenmerkende soorten	kwalitatief	expert judgement

Tabel 1 Beoordelingskader

Het tussen Den Haag en Ter Heijde gelegen Solleveld wijkt af van de meeste andere Zuid-Hollandse duingebieden doordat het voor het overgrote deel bestaat uit 'oude duinen'. Bijzonder in deze ontkalkte duinen zijn de duingraslanden, de door de wind geschoren eikenstrubben en enkele heideterreintjes, die evenals andere landschapselementen herinneren aan het historische, agrarische gebruik. Het gebied is niet heel reliëfrijk en bestaat uit duinen, duinbossen, graslanden, duinheiden, struwelen, ruigten en plassen. Aan de binnenduinrand liggen een aantal oude landgoedbossen met een rijke stinzeflora.

Ten noorden van de oude monding van de Maas liggen de Kapittelduinen. Dit gebied bestaat uit de ten oosten van het strand gelegen duinen, vochtige duinvalleien, duinplassen, duin- en landgoedbossen, graslanden, struwelen, ruigten en een aantal dijktrajecten. Het gebied ligt op de overgang van kust naar rivierengebied en meer landinwaarts worden de rivierinvloeden steeds duidelijker zichtbaar in de vegetatie.

Tussen beide deelgebieden Solleveld en Kapittelduinen ligt De Banken, een restant van een strandvlakte, dat is ingeklemd tussen zeereep en een slaperdijk.

Het Staelduinse Bos ligt ten zuiden van 's Gravenzande, op een relict van de voormalige estuariumduinen. Het gebied is in de 19e eeuw als landgoed ingericht en bestaat voornamelijk uit oud loofbos, met enkele graslanden langs de bosrand. De historische bebouwing bestaat uit een hoeve met een kleine en een grote stal (koestal).

Uit de Tweede Wereldoorlog stammen twee bunkerconcentraties in het oosten en wat verspreid liggende bunkers in het westen. Het bos bestaat uit eikenbos op de hogere delen en gemengd loofbos op de lagere delen. De kruid- en struiklaag is soortenrijk, met plaatselijk een stinzeflora. Door zijn gevarieerde structuur is het bos vogelrijk, met soorten als groene specht, bosuil, wielewaal en boomvalk. De graslanden hebben een botanische waarde, terwijl langs de overgangen van gras naar bos veel bijzondere vlinders worden waargenomen. In de bunkers huizen zes soorten vleermuizen.

In het ontwerpbesluit voor het Natura 2000-gebied zijn instandhoudingsdoelstellingen opgenomen. Deze zijn weergegeven in onderstaande tabel.

Naast het belang van het gebied voor de verschillende habitats heeft het gebied ook een betekenis voor diersoorten. In de aanwijzingsbesluiten van de Beschermde natuurmonumenten zijn deze waarden ook benoemd. De gebieden zijn van belang als broed-, rust-, foerageer- en doortrekgebied voor vogels en als biotoop voor een aantal soorten amfibieën, reptielen, zoogdieren en insecten, waaronder in ons land minder algemene tot zeldzame soorten.

Instandhoudingsdoelstellingen				
		SVI Landelijk	**Doelst. Opp.vl.**	**Doelst. Kwal.**
Habitattypen				
H2120	Witte duinen	-	=	=
H2130A	*Grijze duinen (kalkrijk)	--	=	>
H2130B	*Grijze duinen (kalkarm)	--	=	>
H2150	*Duinheiden met struikhei	+	=	>
H2160	Duindoornstruwelen	+	=	=
H2180A	Duinbossen (droog)	+	=	>
H2180C	Duinbossen (binnenduinrand)	-	=	=
H2190B	Vochtige duinvalleien (kalkrijk)	-	=	=
H2190C	Vochtige duinvalleien (kalkrijk)		=	=

* Prioritair habitat

SVI landelijk	landelijke Staat van Instandhouding (-- zeer ongunstig; - matig ongunstig, + gunstig)
=	behoudsdoelstelling
>	verbeter- of uitbreidingsdoelstelling

Tabel 2 Staat van instandhouding en instandhoudingsdoelen

Diersoorten van het open duinlandschap voelen zich in dit Natura 2000-gebied thuis, waaronder zandhagedis, roodborsttapuit en veldleeuwerik. De boomleeuwerik is hier schaars. Op plaatsen waar duinstruweel de boventoon voert, broeden struweelvogels als sprinkhaanzanger, braamsluiper, grasmus en nachtegaal. De broedvogelbevolking van waterpartijen en moerasvegetatie is goed vertegenwoordigd bij de inlaatkanalen voor drinkwater. De bossen van Solleveld en de aangrenzende landgoederen betreffen vrijwel alle droge eikenbossen. Ze herbergen een rijke stinzeflora met onder meer veel wilde hyacint en zijn rijk aan broedvogels.
De plaatselijk zeer oude (100 tot 200 jaar) eiken worden in de richting van de zee steeds lager, als gevolg van de schering door de zeewind, waarbij ze uiteindelijk een soort eikenstruweel vormen.
Aan de zuidkant van het Natura 2000-gebied gaat het veelal om wat vochtigere bossen, ook hier met veel stinzeflora. groene en grote bonte specht worden hier geregeld gehoord, evenals de kleine bonte specht. Ook roofvogels zijn volop te vinden, waaronder havik, boomvalk en bosuil.

Stikstofdepositie

In de directe omgeving van wegen worden, als gevolg van wegverkeer, verhoogde stikstofconcentraties (NO2) gemeten. De bijdrage van wegen aan de stikstofdepositie neemt af naarmate de afstand tot de weg groter wordt. Stikstofdepositie leidt tot vermesting en verzuring van de bodem en heeft daarmee een directe invloed op de vegetatiesamenstelling en indirect ook op de fauna. De maximale hoeveelheid stikstof die een vegetatietype kan verdragen is de critical load. Voor vrijwel alle vermestings- en verzuringsgevoelige vegetatietypen in Nederland geldt dat de critical load reeds fors wordt overschreden door de hoge achtergrondwaarden.
Deze achtergrondwaarden worden landelijk voor ongeveer de helft veroorzaakt door de agrarische sector (bron: www.mnp.nl). Op regionaal niveau kan dit aandeel verschillen.
Binnen Solleveld en Kapittelduinen komen verschillende te beschermen habitats voor die gevoelig zijn voor (extra) stikstofdepositie (zie tabel 3). Derhalve dient voor de verschillende projecten cumulatief bepaald te worden in hoeverre deze leiden tot extra verkeersproductie en daarmee tot extra stikstofdepositie op de omliggende duinen. Afhankelijk van de omvang van de effecten dient vervolgens een uitspraak gedaan te worden inzake de significantie en mogelijke maatregelen om deze effecten te verkleinen.
In figuur A zijn voor stikstof de achtergrondwaarden in 2010 en 2020 van de relevante kilometerhokken weergegeven. Uit deze figuur blijkt dat de achtergronddepositie aan de kust, in de duinen relatief laag is, terwijl deze achtergrondwaarden ter plaatse van de bebouwing snel omhoog lopen. Ter plaatse van het Staelduinse Bos zijn de achtergrond

habitattype		kritische N-depositie *
		mol N/ha/jr
H2120	Witte duinen	1400
H2130 A	*Grijze duinen (kalkrijk)	1240
H2130 B	*Grijze duinen (kalkarm)	940
H2150	*Duinheiden met struikhei	1100
H2160	Duindoornstruwelen	2020
H2180 A	Duinbossen (droog)	1300
H2180 C	Duinbossen (binnenduinrand)	1790
H2190 B	Vochtige duinvalleien (kalkrijk)	1390
H2190 C	Vochtige duinvalleien (kalkrijk)	1380

* Bron: Alterra-rapport 1654 (2008).
** Bron: Planbureau voor de Leefomgeving (2009).

Tabel 3 Kritische depositiewaarden beschermde habitattypen

Figuur A.: Achtergronddepositie stikstof (mol/ha/jr) in 2010 (links) en 2020 (rechts)

* Bron: Alterra-rapport 1654 (2008)

** Bron: Planbureau voor de Leefomgeving (2009)

habitattype/soort	gevoeligheid voor verzuring	gevoeligheid voor vermesting	gevoeligheid voor verontreiniging	landelijke staat van instandhouding
H2120 witte duinen	n.v.t.	gevoelig	gevoelig	matig gunstig
H2130 * 'grijze duinen'	gevoelig	zeer gevoelig	gevoelig	zeer ongunstig
H2150 * Duinheide met struikhei	niet gevoelig	zeer gevoelig	gevoelig	gunstig
H2160duindoornstruwelen	zeer gevoelig	gevoelig	gevoelig	gunstig
H2180 duinbossen	niet gevoelig	zeer gevoelig	gevoelig	gunstig
H2190 vochtige duinvalleien	gevoelig	gevoelig	gevoelig	matig gunstig

(Bron: Effectenindicator, Ministerie van LNV, 2008. Knelpunten- en kansenanalyse Natura 2000-gebied 97 – Meijendel en Berkheide, Kiwa Water Research/EGG Consult, november 2007).

* Prioritair habitat

Tabel 4 Kenmerken en gevoeligheden van kwalificerende habitats in gebied Solleveld en Kapittelduinen

waarden wel hoog. De stikstofdepositie in de gemeente Westland wordt met name veroorzaakt door de glastuinbouw en het verkeer. De figuur laat ook zien dat de achtergrondwaarden in 2020 zijn afgenomen.

Autonome ontwikkeling

De autonome projecten worden allemaal buiten het Natura 2000-gebied gerealiseerd. Van directe effecten is dan ook geen sprake. De projecten kunnen wel leiden tot verstoring, verontreiniging en verandering van waterhuishouding. Hieronder is alleen specifiek ingegaan op die autonome ontwikkelingen die relevant zijn voor de ontwikkelingen uit de structuurvisie.

Verstoringen

Geluidverstoring

De autonome ontwikkelingen leiden tot een toename van de verkeersintensiteiten. Met name op de N220 is hiervan sprake. Op korte afstand van de N220 ligt het Staelduinse Bos. In dit bos zijn geluidgevoelige soorten als broedvogels en vleermuizen aanwezig. Aangezien op de weg reeds meer dan 10.000 mv/etm aanwezig zijn, is de verstoringscontour van de weg reeds 750 m (Factsheet 20, Commissie voor de mer). Voor bosvogels ligt het omslagpunt voor verstoring op 42 dB (Reijen et al, 199210). Uit de berekende geluidcontouren blijkt dat de 48 dB contour in 2011 al voor een groot deel over het Staelduinse Bos ligt. Het bosgebied ligt naar verwachting reeds geheel binnen de 42 dB contour. Door de autonome ontwikkelingen zal de

verstoring wel toenemen.

Lichtverstoring
In de gemeente Westland is als gevolg van de woonbebouwing, wegen en glastuinbouw reeds veel lichtverstoring aanwezig. De autonome projecten worden binnen deze reeds verlichte gebieden gerealiseerd. Het toevoegen van extra verlichting heeft dan ook geen waarneembaar effect op de aangewezen habitattypen en -soorten van het Natura 2000-gebied.

Medegebruik van het duingebied
De autonome projecten in het kader van de structuurvisie zullen leiden tot een toename van het aantal inwoners die voor een groot deel gebruik zullen maken van het Natura 2000-gebied als recreatief uitloopgebied. Ook andere autonome ontwikkelingen (vergrijzing, meer vrije tijd, meer vakanties in eigen land en dicht bij huis) wijzen op een toenemend gebruik van de duinen als recreatiegebied. Het extra recreatieve medegebruik zal zich in alle gevallen voltrekken langs de bestaande ontsluitingsstructuur en binnen de bestaande zonering in ruimte en tijd. Eventuele verstoring vindt daarom in alle gevallen plaats in gebieden die reeds zijn verstoord. De duinen zijn grotendeels alleen toegankelijk middels een beperkt aantal vrij intensief gebruikte (fiets)paden waar zich prikkeldraadrasters langs bevinden. Deze beperkte toegang is gericht op de bescherming van kwetsbare vegetaties en de waarborging van rust voor diersoorten binnen de duinen. De relatief geringe toename van de recreatieve druk op het Natura 2000-gebied als gevolg van de beoogde autonome ontwikkelingen heeft een nauwelijks waarneembaar effect zoals blijkt uit de toetsing van de autonome projecten Monster-noord en Westmade.

Verontreiniging
De toename van de verkeersintensiteiten leidt tot een toename van de stikstofdepositie. De herstructurering van de 800 ha glastuinbouw leidt echter, door een verbetering in technieken en installaties, tot een afname van de stikstofdepositie. Per saldo is naar verwachting sprake van een neutraal effect. Zoals overigens uit de beschrijving van de huidige situatie blijkt, zijn de achtergrondwaarden van stikstofdepositie in de duinen redelijk laag en zijn de achtergrondwaarden in de duinen in 2020 verder gedaald. Negatieve effecten treden naar verwachting dan ook niet op.
Een toename van het aantal woningen en daardoor een toename van de recreatie leidt ook tot het uitlaten van meer honden in het Natura 2000-gebied. Aangezien een groot deel van de paden afgeschermd zijn van het duingebied, blijft de vermesting beperkt tot de zone direct langs de wandelpaden. In het duingebied zullen geen negatieve effecten optreden, zoals blijkt uit de toetsing van de autonome projecten Monster-noord en Westmade. In het Staelduinse Bos vindt de vermesting reeds verspreid plaats, de beperkte toename van de recreatie draagt bij aan een beperkte toename van deze vermesting. Dit leidt naar verwachting niet tot negatieve effecten.

Verandering waterhuishouding
Er worden op basis van reeds uitgevoerde onderzoeken voor enkele autonome ontwikkelingen geen veranderingen in de waterhuishouding verwacht. Geschikte habitats voor de nauwe korfslak, die mogelijk aanwezig is in de duinen, zullen niet in kwaliteit afnemen. Ook effecten op de leefgebieden van rugstreeppad en zandhagedis kunnen worden uitgesloten.

Toekomstige situatie
Slechts een beperkt aantal projecten dat in de Structuurvisie is opgenomen heeft nog geen planologische procedure doorlopen. In de strategische uitvoeringsagenda is aangegeven om welke projecten het precies gaat.
Alle ontwikkelingen liggen buiten het Natura 2000-gebied Solleveld en Kapittelduinen. Dat betekent dat directe effecten zoals versnippering en areaalverlies uitgesloten kunnen worden. De ontwikkelingen kunnen wel via externe werking een effect hebben op Natura 2000. De meeste ontwikkelingen liggen overigens op (relatief) grote afstand van het Natura 2000-gebied. Het bedrijventerrein Honderdland 2e fase ligt op relatief korte afstand (1,5 km) van het Staelduinse Bos.

Verstoringen

Geluidverstoring

De ontwikkelingen hebben slechts een gering effect op de verkeersontwikkeling. Met name op de wegen langs het Natura 2000-gebied nemen de verkeersintensiteiten maar beperkt toe (zie hoofdstuk 6). Uit de berekende geluidcontouren blijkt dat de 48 dB contour in 2011 al voor een groot deel over het Staelduinse Bos ligt. Het bosgebied ligt naar verwachting reeds geheel binnen de 42 dB contour (verstoringsdrempel voor bosvogels). Als gevolg van de ontwikkelingen in de structuurvisie neemt de verstoring wel toe. In 2021 ligt de 48 dB contour (inclusief autonome ontwikkelingen) nagenoeg geheel over het Staelduinse Bos heen. De geluidcontouren ter hoogte van het Staelduinse Bos voor 2011 en 2021 zijnopgenomen in de figuur hieronder.

De geluidverstoring als gevolg van de projecten uit de structuurvisie is gezien bovenstaande verwaarloosbaar klein. Significant negatieve effecten worden niet verwacht.

Lichtverstoring

In de gemeente Westland is als gevolg van de woonbebouwing, wegen en glastuinbouw reeds veel lichtverstoring aanwezig. De projecten worden binnen deze reeds verlichte gebieden gerealiseerd. Het toevoegen van extra verlichting heeft dan ook geen waarneembaar effect op de aangewezen habitattypen en -soorten van het Natura 2000-gebied.

Medegebruik van het duingebied

De beoogde projecten in het kader van de structuurvisie zullen leiden tot een beperkte toename van het aantal inwoners die voor een groot deel gebruik zullen maken van de duinen als recreatief uitloopgebied. Ook de autonome ontwikkelingen (vergrijzing, meer vrije tijd, meer vakanties in eigen land en dicht bij huis) wijzen op een toenemend gebruik van de duinen als recreatiegebied. Het extra recreatieve medegebruik zal zich in alle gevallen voltrekken langs de bestaande ontsluitingstructuur en binnen de bestaande zonering in ruimte en tijd. Eventuele verstoring vindt daarom in alle gevallen plaats in gebieden die reeds zijn verstoord. Het grootste deel van het Natura 2000-gebied (met name de duinen) is ook alleen toegankelijk middels een beperkt aantal vrij intensief gebruikte (fiets)paden waar zich prikkeldraadrasters langs bevinden. Deze beperkte toegang is gericht op de bescherming van kwetsbare vegetaties en de waarborging van rust voor diersoorten binnen het Natura 2000-gebied. In het kader van deze voortoets wordt daarom gesteld dat de relatief geringe toename van de recreatieve druk op het duingebied als gevolg van de beoogde ontwikkelingen een ondergeschikt, of zelfs verwaarloosbaar effect is. Significant negatieve effecten kunnen daarom geheel worden uitgesloten.

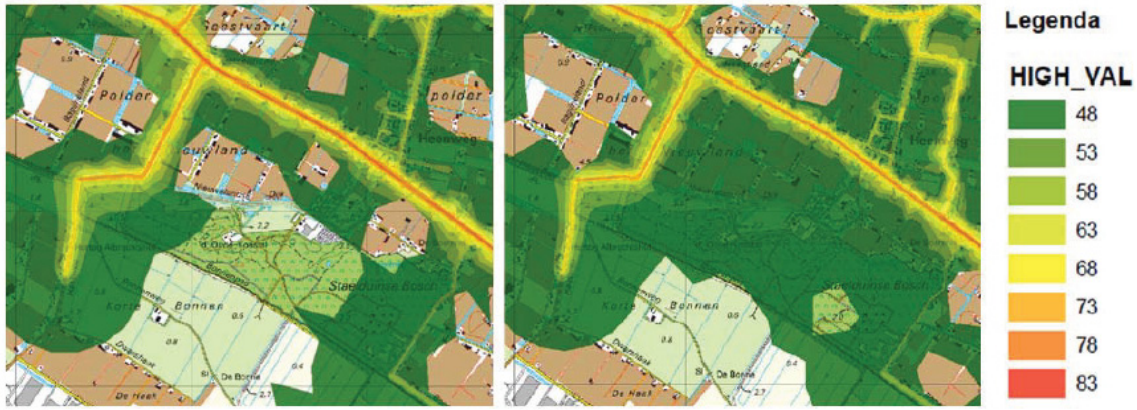

Geluidcontouren Staelduinse Bos.

Verontreiniging

De ontwikkelingen leiden tot een beperkte toename van het woningen en daardoor tot een toename van de recreatie, wat leidt tot het uitlaten van meer honden in het Natura 2000-gebied. Aangezien een groot deel van de paden afgeschermd zijn van het duingebied, blijft de vermesting beperkt tot de zone direct langs de wandelpaden. In het duingebied

zullen geen negatieve effecten optreden. In het Staelduinse Bos vindt de vermesting reeds verspreid plaats, de beperkte toename van de recreatie draagt bij aan een beperkte toename van deze vermesting. Dit leidt naar verwachting niet tot negatieve effecten.
De ontwikkelingen hebben een gering effect op de verkeersontwikkeling. Hierdoor neemt de stikstofdepositie beperkt toe. Het is niet op voorhand uit te sluiten dat significant negatieve effecten zullen optreden. Hoewel de achtergrondwaarden in het Natura 2000-gebied over het algemeen vrij laag zijn, met uitzondering van het Staelduinse Bos en in 2020 nog verder zijn afgenomen. Per ontwikkeling dient in het kader van de te voeren ruimtelijke procedure in beeld gebracht te worden wat het effect van de stikstofdepositie precies zal zijn. De meeste ontwikkelingen liggen op (relatief) grote afstand van het Natura 2000-gebied, zodat hier geen significant negatieve effecten worden verwacht.

Veranderende waterhuishouding
Er worden geen veranderingen in de waterhuishouding van het Natura 2000-gebied verwacht als gevolg van de ontwikkelingen. Geschikte habitats voor de nauwe korfslak, die mogelijk aanwezig is, zullen niet in kwaliteit
afnemen. Ook effecten op de leefgebieden van rugstreeppad en zandhagedis kunnen worden uitgesloten.

Projecten lange termijn
De verkeersprojecten die pas op lange termijn spelen, kunnen leiden tot (significant) negatieve effecten op het
Natura 2000-gebied. Bij de verdere uitwerking van die plannen zal dit in beeld moeten worden gebracht.

Cumulatie
Op dit moment zijn er geen andere projecten voorzien (of concreet genoeg) in of nabij de gemeente Westland
die bij kunnen dragen aan cumulatie.

Conclusie
Alle ontwikkelingen liggen buiten het Natura 2000-gebied Solleveld en Kapittelduinen. Dat betekent dat directe effecten zoals versnippering en areaalverlies uitgesloten kunnen worden. Er worden geen veranderingen in de waterhuishouding van het Natura 2000-gebied verwacht als gevolg van de ontwikkelingen.
Als gevolg van de nieuwe projecten nemen de verkeersintensiteiten beperkt toe. Hierdoor neemt de stikstofdepositie ook beperkt toe. Het is niet op voorhand uit te sluiten dat significant negatieve effecten zullen optreden als gevolg van deze nieuwe projecten. Per toekomstige ontwikkeling dient in het kader van de te voeren ruimtelijke procedure in beeld gebracht te worden wat het effect van de stikstofdepositie precies zal zijn.

De meeste ontwikkelingen liggen op (relatief) grote afstand van het Natura 2000-gebied, zodat hier geen significant negatieve effecten worden verwacht.
Door de toename van het verkeer zal ook de geluidverstoring toenemen. Ten opzichte van de reeds (zwaar) verstoorde situatie neemt de verstoring maar beperkt toe en is er als gevolg van de ontwikkelingen in de structuurvisie geen sprake van significant negatieve effecten. De lichtverstoring en recreatieve verstoring nemen beperkt toe, maar hebben vanwege de belasting in de huidige situatie geen (significant) negatief effect.

Fotografie

pagina 2/5	© ESA/NASA all rights reserved bij André Kuipers 2012
pagina 39	Caroline Kreeft
pagina 13	Frans Boers
pagina 18	cc creative commons, SIGN tuinbouwtoren
pagina 24	Urhahn Design
pagina 3/63	Leen de Ruiter
pagina 2,81	Willem Overkleeft
pagina 52	Westlandse Zoom

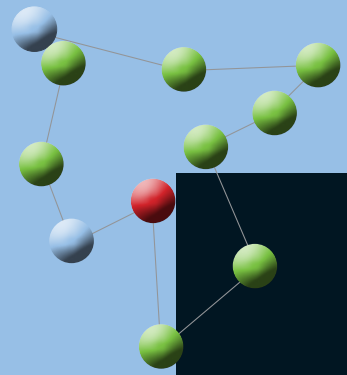

Colofon

Dit is een uitgave van de Gemeente Westland,
28 mei 2013

Fotografie

Gemeente Westland e.a.

Meer informatie:

Voor nadere informatie over de ontwerp Structuurvisie Westland 2020 kunt u contact opnemen met de gemeente Westland T 14 0174
E consulenten@gemeentewestland.nl
I www.gemeentewestland.nl

De volledige tekst van de Structuurvisie is te downloaden via
www.gemeentewestland.nl/structuurvisie

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in automatische bestanden, of openbaar gemaakt in enige vorm, of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

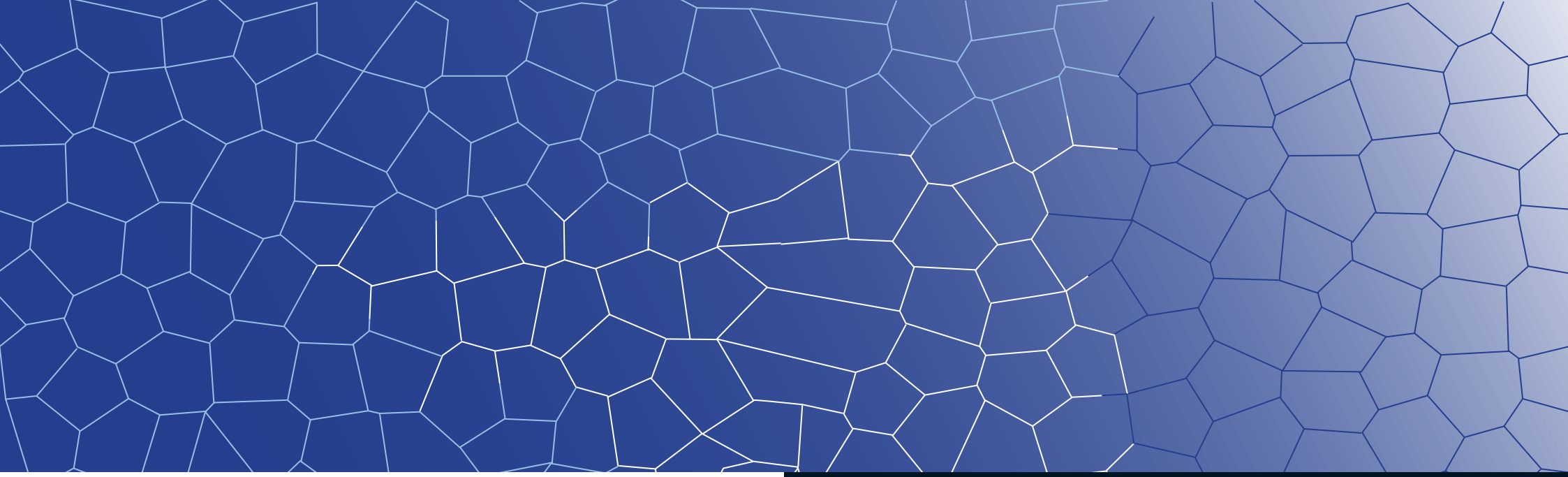

GEMEENTE WESTLAND
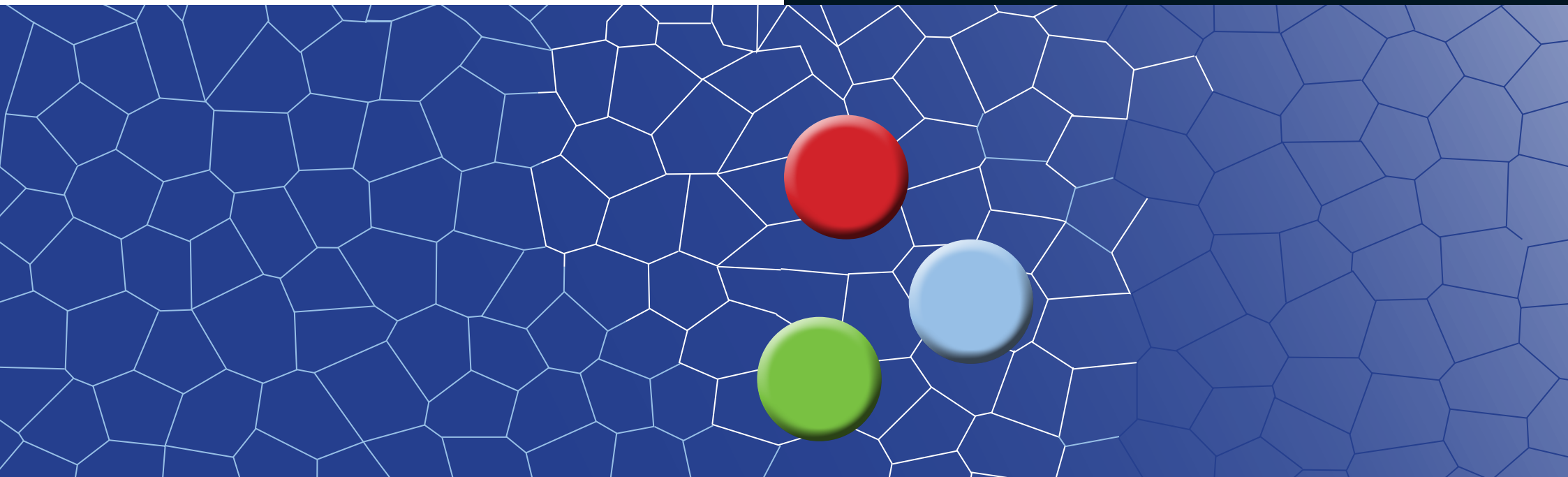
Postadres: Postbus 150, 2670 AD Naaldwijk
Bezoeksadres: Stokdijkkade 2, 2671 GW Naaldwijk
T 14 0174
F (0174) 673 600
E info@gemeentewestland.nl
I www.gemeentewestland.nl